
Den framtida verksamhetsvolymen i rättskedjan

Centrala prognoser för perioden
2018–2021

En rapport från:
Brottsförebyggande rådet
Polismyndigheten
Åklagarmyndigheten
Sveriges Domstolar
Kriminalvården

De medverkande myndigheternas webbplatser:

www.bra.se

www.polisen.se

www.aklagare.se

www.dom.se

www.kriminalvarden.se

Publicerad: 2018-02-28

ISBN: 978-91-86903-82-4

Beställningsnummer: 7139

Kriminalvården

601 80 Norrköping

INNEHÅLL

Förord.....	4
Sammanfattning	5
Polisen.....	5
Åklagarmyndigheten	6
Sveriges Domstolar.....	6
Kriminalvården.....	7
1 Inledning.....	8
1.1 Uppdraget	8
1.2 Återblick: kort historik.....	8
1.3 Disposition.....	9
2 Rättskedjans påverkansfaktorer.....	10
2.1 Övergripande perspektiv.....	10
2.2 Betydelsefulla framtida påverkansfaktorer.....	12
3 Flöden och volymer i rättskedjan.....	15
3.1 Gemensamma mått kan öka möjligheterna att följa flödet	17
3.2 Flödena inom och mellan myndigheterna.....	17
4 Metoder som använts för att ta fram prognoserna	25
5 Polismyndigheten.....	28
5.1 Bakgrund.....	28
5.2 Historisk utveckling.....	28
5.3 Metod.....	34
5.4 Prognos över inflödet.....	36
5.5 Prognos över utflödet	37
6 Åklagarmyndigheten.....	40
6.1 Bakgrund.....	40
6.2 Historisk utveckling.....	40
6.3 Metod.....	43
6.4 Prognos över inflödet.....	45
6.5 Prognos över utflödet	46
7 Sveriges Domstolar.....	49
7.1 Bakgrund.....	49
7.2 Historisk utveckling.....	49
7.3 Metod.....	55
7.4 Prognos över inflödet.....	55
7.5 Prognos över utflödet	57

8	Kriminalvården	61
8.1	Bakgrund.....	61
8.2	Historisk utveckling.....	61
8.3	Metod	64
8.4	Prognos över inflödet.....	64
8.5	Prognos över medelantal klienter	65
9	Uppföljning av tidigare prognoser	70
9.1	Volymerna sammantaget.....	70
9.2	Polisen	71
9.3	Åklagarmyndigheten.....	72
9.4	Sveriges Domstolar	74
9.5	Kriminalvården.....	75
9.6	Avslutande kommentarer	76
10	Källförteckning	77
11	Bilaga 1: Polisens indelning i 10 brottskategorier.....	79
12	Bilaga 2: Metodbilaga.....	81
12.1	Prognosernas framtagning	81
12.2	Datamaterial	81
12.3	Hur en statistisk modell identifieras	81
12.4	Prognosmodeller.....	83

FÖRORD

Sedan 2008 samarbetar Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården, på regeringens uppdrag, med att ta fram prognoser över framtida verksamhetsvolym. Brottsförebyggande rådet (Brå) är en resurs i arbetet och har bl.a. i uppdrag att bistå med metodstöd.

I denna rapport redovisar myndigheterna 2017 års prognoser som omfattar perioden 2018–2021. Prognoserna gäller volymer av ärenden in till och ut från polisen, antalet brottsmisstankar i Åklagarmyndigheten och antalet brottmål i de allmänna domstolarna, samt antalet dömda personer i olika påföljder och verksamheter i Kriminalvården. Det arbetssätt som används innebär att myndigheterna har ett nära samarbete men själva tar ansvar för prognoserna över den egna verksamheten.

Utöver prognoser beskrivs även det centrala flödet genom rättskedjan. I rapporten redogörs för in- och utflödet hos respektive myndighet, men även för hur flödet ser ut och påverkas inom en myndighet. Syftet med detta är att läsaren tydligare ska kunna följa och förstå det centrala flödet genom rättskedjan. En stor fördel med myndighetssamarbetet är att det skapar ett forum för att gemensamt och löpande följa och analysera förändringar som påverkar myndigheternas verksamhet. Rapporten tar även upp några övergripande påverkansfaktorer som har bedömts påverka flera delar av rättskedjan.

Arbetsgruppen bestod under året av Annika Töyrä, Ylva Evers och Klara Klingspor från Polismyndigheten, Ludvig Olsson och Elin Gustring från Åklagarmyndigheten, Jan Lindgren och Carl Furengren från Domstolsverket, Marie Regnander och Dan Andersson från Kriminalvården och Victor Ståhl från Brottsförebyggande rådet.

Februari 2018

Anders Thornberg
Rikspolischef
Polismyndigheten

Anders Perklev
Riksåklagare
Åklagarmyndigheten

Martin Holmgren
Generaldirektör
Domstolsverket

Nils Öberg
Generaldirektör
Kriminalvården

Erik Wennerström
Generaldirektör
Brottsförebyggande rådet

SAMMANFATTNING

Denna rapport innehåller beskrivningar och analyser av det centrala flödet genom rättskedjan, med prognoser över in- och utflödet hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar. Därtill redovisas inflödet i kriminalvårdspåföljder, liksom medelantalet häktade, fängelsedömda och klienter i frivård. Syftet med rapporten är att ge en gemensam och rättvisande bild av flödet i brottmålsprocessens centrala delar och att göra prognoser av framtida verksamhetsvolym. I rapporten görs också en uppföljning av tidigare prognoser där prognoserna jämförs med faktiska utfall.

Flödet i rättskedjan har minskat sedan 2009

Flödet i rättskedjan ökade fram till 2009, varefter antalet ärenden som redovisades av polis till åklagare började minska. Den minskande ärenderedovisningen har också påverkat rättskedjans senare led, men med viss fördröjning. Åklagarmyndighetens utflöde ökade fram till 2009, varefter det planade ut och har minskat sedan 2011. Utflödet från Sveriges Domstolar toppade år 2010, alltså ett år efter det att polisens ärendeflöde började minska. Inflödet i kriminalvårdspåföljder har minskat sedan 2009, i en utveckling som inte är helt olik polisens ärenderedovisning. Polisens utflöde minskade något mer än Åklagarmyndighetens, Sveriges Domstolars och Kriminalvårdens flöden.

Sammantaget är alltså utvecklingsmönstren liknande för de olika flödena. Utflödet som började minska hos Polisen har alltså fortplantat sig i rättskedjan.

Prognoser för perioden 2018–2021

På fyra års sikt prognostiseras ärenden som redovisas till åklagare (Polismyndigheten) att öka med 12 procent, antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut (Åklagarmyndigheten) att öka med 17 procent, antalet brottmål som är avgjorda genom dom (Sveriges Domstolar) att öka med 9 procent och medelantalet klienter i Kriminalvården att minska med 4 procent.

I tabellerna nedan beskrivs prognoserna för varje huvudvolym i rättskedjan. I tabellerna visas prognossiffror, årlig förändring, procentuell årlig förändring respektive ackumulerad förändring i procent 2017–2021.

Polisen

Tabell 1. Prognos över antal inkomna ärenden 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall/prognos	1 262 810	1 228 470	1 222 290	1 223 100	1 224 800	1 226 300	1 227 700
Ackumulerad förändring i procent 2017-2021							0 %
Förändring i antal	30 062	-34 340	-6 180	800	1 700	1 500	1 300
Förändring i procent	2 %	-3 %	-1 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Tabell 2. Prognos över antal ärenden redovisade till åklagare 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall/prognos	160 987	144 868	149 276	155 000	158 900	163 100	167 700
Akkumulerad förändring i procent 2017-2021							12 %
Förändring i antal	-9 151	-16 119	4 408	5 700	3 900	4 200	4 600
Förändring i procent	-5 %	-10 %	3 %	4 %	3 %	3 %	3 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Åklagarmyndigheten

Tabell 3. Prognos över antalet inkomna brottsmisstankar 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall/prognos	439 083	408 744	422 452	441 900	458 400	476 000	494 900
Akkumulerad förändring i procent 2017-2021							17 %
Förändring i antal	-28 527	-30 339	13 708	19 400	16 500	17 600	18 900
Förändring i procent	-6 %	-7 %	3 %	5 %	4 %	4 %	4 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Tabell 4. Prognos över antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall/prognos	197 322	171 949	168 249	172 900	181 500	189 100	196 400
Akkumulerad förändring i procent 2017-2021							17 %
Förändring i antal	25 725	-25 373	-3 700	4 700	8 600	7 600	7 300
Förändring i procent	15 %	-13 %	-2 %	3 %	5 %	4 %	4 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Sveriges Domstolar

Tabell 5. Prognos över antalet inkomna brottmål 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall/prognos	81 582	82 500	89 007	93 600	96 700	99 000	100 600
Akkumulerad förändring i procent 2017-2021							12 %
Förändring i antal	-796	918	6 484	4 500	3 200	2 200	1 600
Förändring i procent	-1 %	1 %	8 %	5 %	3 %	2 %	2 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Tabell 6. Prognos över antalet brottmål avgjorda genom dom 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall/prognos	57 854	54 917	56 004	59 900	61 000	61 400	61 300
Akkumulerad förändring i procent 2017-2021							9 %
Förändring i antal	-949	-2 937	1 087	3 900	1 100	400	-100
Förändring i procent	-2 %	-5 %	2 %	7 %	2 %	1 %	0 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Kriminalvården

Tabell 7. Prognos över medelantalet klienter i Kriminalvården 2018–2021 samt faktiska värden för 2015–2017.

Kategori	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Häktade	1 442	1 460	1 494	1 510	1 520	1 530	1 540
Ackumulerad förändring i procent 2017-2021							3 %
Förändring i antal	-48	18	34	20	10	10	10
Förändring i procent	-3 %	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Övriga i häkte	124	119	132	130	130	130	130
Frivård	11 434	10 772	9 911	9 800	9 550	9 300	9 040
Ackumulerad förändring i procent 2017-2021							-9 %
Förändring i antal	-685	-662	-861	-110	-250	-250	-260
Förändring i procent	-6 %	-6 %	-8 %	-1 %	-3 %	-3 %	-3 %
Fängelsedömda	3 939	3 915	3 947	4 040	4 060	4 070	4 090
Ackumulerad förändring i procent 2017-2021							4 %
Förändring i antal	-58	-24	32	90	20	10	20
Förändring i procent	-1 %	-1 %	1 %	2 %	0 %	0 %	0 %
Totalt	16 939	16 265	15 483	15 470	15 270	15 040	14 810
Ackumulerad förändring i procent 2017-2021							-4 %
Förändring i antal	-745	-674	-782	-10	-200	-230	-230
Förändring i procent	-4 %	-4 %	-5 %	0 %	-1 %	-2 %	-2 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste tiotal.

1 INLEDNING

1.1 Uppdraget

Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar och Kriminalvården fick i regleringsbrevet för 2017 i uppdrag att samordna och utveckla prognos- och analysarbetet, för att därmed förbättra myndigheternas möjligheter att bedöma sina framtida verksamhetsvolymmer. Brottsförebyggande rådet (Brå) bidrar till prognosarbetet bl.a. genom att stödja myndigheterna så att analysmetoderna genomgående håller hög kvalitet. Uppdragets utgångspunkt är att prognosmodellerna ska ge en gemensam och rättvisande bild av flödet i brottmålsprocessens centrala delar. I uppdraget ingår även att myndigheterna ska lämna en gemensam årlig rapport i samband med budgetunderlagen. Rapporten ska också innehålla en uppföljning av tidigare lämnade prognoser i förhållande till det faktiska utfallet.

Styrgruppen, som består av respektive myndighets verkschef, beslutade i början av 2017 om inriktningen för årets prognosarbete. Inriktningsbeslutet för arbetsgruppens uppdrag under 2017 lyder som följer:

- Fortsätta ta fram prognoser med det tillvägagångssätt som hittills tillämpats
- Beakta möjligheterna att ytterligare utveckla metodiken i det gemensamma prognosarbetet
- Se över prognosrapportens möjligheter att kompletteras med gemensamma mått på flödets beståndsdelar, särskilt i ljuset av rättsväsendets gemensamma digitaliseringsarbete
- Bidra till den gemensamma förmågan att, utifrån ett rättskedjeperspektiv, löpande identifiera och bevaka faktorer som påverkar rättsväsendets myndigheters verksamhet.

1.2 Återblick: kort historik

Denna rapport är den tionde i ordningen. Över tid har såväl arbetssätt som prognosmodeller förändrats. Metoderna har utvecklats, och de statistiska prognoserna har fått en mer framträdande roll medan olika påverkansfaktorers inverkan på prognoserna behandlas mer i form av resonemang. Prognosmodellerna har blivit mer kvalificerade, dataunderlagen mer detaljerade och tidserierna längre. Externa experter har granskat vissa av rapporterna och kommit med synpunkter och goda råd. Över tid har även arbete gjorts för att klargöra sambanden mellan de olika myndighetsvolymerna. Sammantaget har ovanstående åtgärder gjort att kvaliteten har ökat.

För att öka och förstärka rättskedjeperspektivet i prognosarbetet och utveckla den gemensamma förmågan att löpande följa och förklara förändringar i myndigheternas resultat, har myndigheterna gjort gemensamma löpande avstämningar under åren. Resultaten redovisas därefter inom respektive myndighet för att ge en aktuell bild av den rådande utvecklingen. Sammanfattningsvis har prognosarbetet, genom en lärandeprocess, utvecklats. Varje myndighet visualiserar sedan 2014 även prognosernas osäkerhet genom osäkerhetsintervall.¹

---

¹ Vilken typ av osäkerhetsintervall som används kan skilja sig åt mellan myndigheterna. Läs mer i bilaga 2.

1.3 Disposition

Kapitel 2 inleder rapporten med en övergripande beskrivning av rättskedjans påverkansfaktorer samt tre olika framtida påverkansfaktorer som bedöms kunna ha en framtida effekt på volymerna. I kapitel 3 beskrivs flödet² i rättskedjan, dels för hela rättskedjan, dels per myndighet. I kapitel 4 beskrivs metoderna, både hur prognoserna tas fram och vilken osäkerhet som omgärdar prognoserna. I kapitel 5-8 presenteras myndigheternas prognoser och innehåller avsnitten bakgrund, historisk utveckling, metod och prognoser. I ett avslutande kapitel, kapitel 9, följs tidigare prognoser upp.

---

² Flödet består av ärenden (Polismyndigheten), brottsmisstankar (Åklagarmyndigheten), brottmål (Sveriges domstolar) och brottmål och klienter (Kriminalvården).

2 RÄTTSKEDJANS PÅVERKANSAKTORER

2.1 Övergripande perspektiv

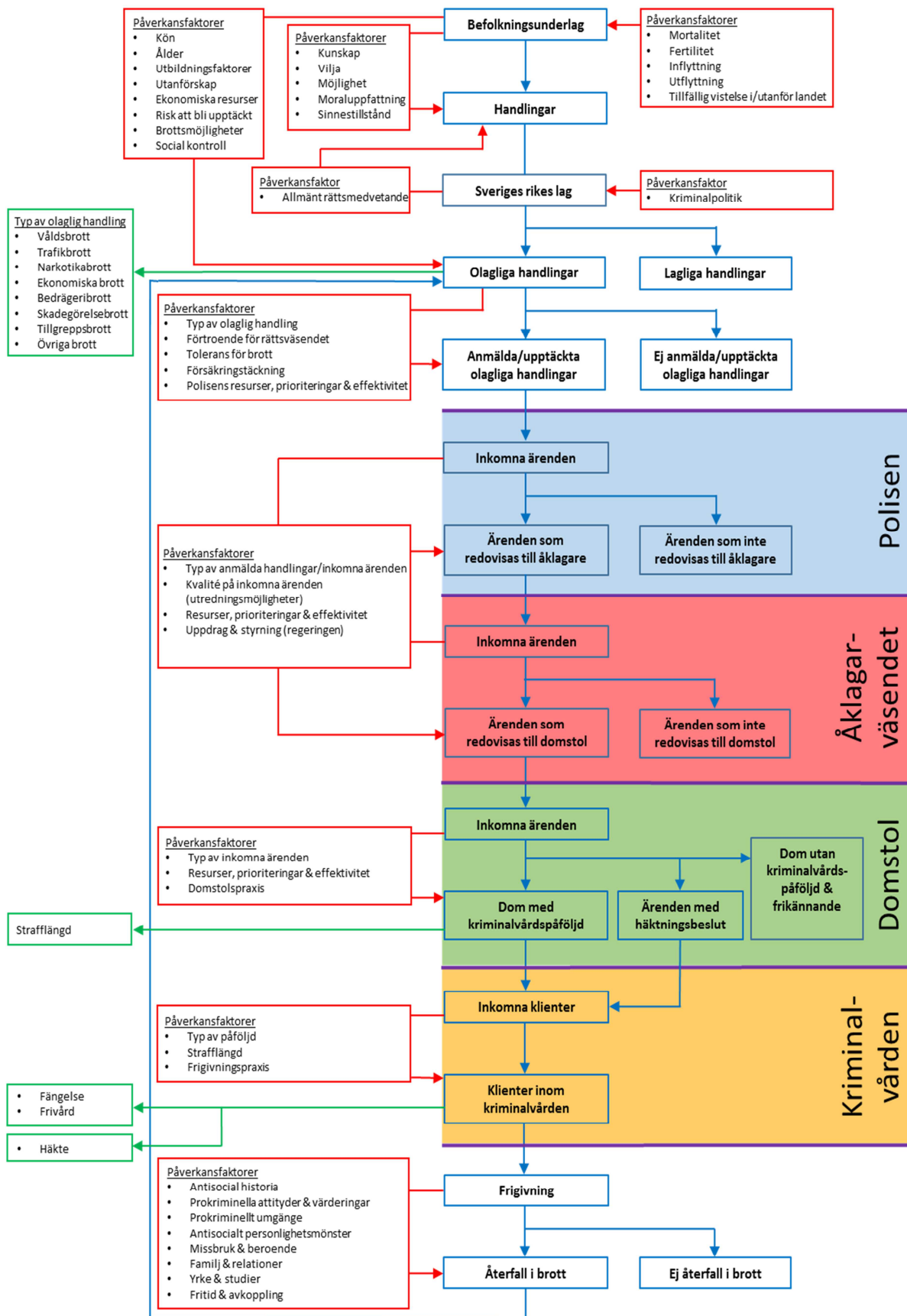
Att prognostisera de framtida verksamhetsvolymerna i rättskedjan är en komplicerad uppgift. Under de år som detta myndighetsövergripande uppdrag har genomförts har man använt flera olika angreppssätt. En heltäckande förklaringsmodell, som ger svar på varför en observerad eller prognostiserad volymförändring sker i någon del av rättskedjan, är naturligtvis eftersträvansvärd. Ett sätt att åstadkomma en förklaringsmodell med kända påverkansfaktorer skulle kunna vara att

- kartlägga relevanta faktorer som påverkar flödet i rättskedjan
- mäta eller tillförlitligt uppskatta dessa faktorer
- prognostisera faktorerna med en träffsäker metod
- fastställa graden av påverkan som en faktor har på det aktuella flödet och när i tiden den infaller
- införa de prognostiserade påverkansfaktorerna i en övergripande förklaringsmodell.

Antalet påverkansfaktorer i rättskedjans olika delar är dock stort och den varierande mätbarheten av dem är ett påtagligt hinder. Mot den bakgrunden är det orealistiskt att, på kort sikt, genomföra ovanstående aktiviteter. En övergripande kartläggning av de påverkansfaktorer som projektgruppen uppfattar som mest påtagliga har dock genomförts och beskrivs i figur 1. Här illustreras flödet genom rättskedjan (**blå objekt**) och faktorer som anses påverka volymen mellan två etapper i rättskedjan (**röda objekt**). Observera att rättsväsendets myndigheter påverkas i olika utsträckning av dessa faktorer. Grupperingar av informationen som har stor betydelse för myndigheternas arbete beskrivs också i figuren (**gröna objekt**).

Vissa av de påverkansfaktorer som beskrivs i figur 1 är både beräkningsbara och lättillgängliga. Exempelvis kan SCB:s befolkningsprognoser vara användbara för att uppskatta den framtida mortaliteten och fertiliteten i befolkningen. Många påverkansfaktorer är däremot inte möjliga att prognostisera på ett tillförlitligt sätt och kan även vara svåra att mäta. Befolkningens förtroende för rättsväsendet eller effektiviteten i rättskedjan kan vara sådana exempel. Det är också av vikt att i prognosperspektiv ta höjd för händelser som förändrar spelreglerna och de villkor som tidigare gällt inom ett specifikt område. Exempelvis är det inte helt osannolikt att flera flödesvolymerna i rättskedjan förändras påtagligt om straffprocessutredningens förslag genomförs fullt ut. Dessutom kan okända faktorer, exempelvis oförutsedda händelser, påverka volymerna i rättskedjan.

Figur 1. Flödesschema och påverkansfaktorer i rättskedjan.

2.2 Betydelsefulla framtida påverkansfaktorer

I figur 1 illustreras en övergripande förklaringsmodell med faktorer som påverkar volymerna som flödar genom rättskedjan. Denna beskrivning är generell och omfattar faktorer som påverkar såväl de historiska som de framtida verksamhetsvolymerna. Modellen ger inga konkreta förklaringar till observerade eller prognostiserade förändringar i volymutvecklingen. I prognosperspektivet är det av intresse att inte bara identifiera påverkansfaktorer på övergripande nivå, utan också bedöma hur dessa faktorer förändras över tid och därmed kan ha betydelse för de framtida verksamhetsvolymerna. För att genomföra en sådan bedömning behöver påverkansfaktorerna vara mer konkreta än vad som illustreras i den övergripande modellen (figur 1). Under år 2017 arbetade arbetsgruppen med att karlägga faktorer som potentiellt kan påverka volymutvecklingen i flera eller alla myndigheter i rättskedjan i förändrad riktning i förhållande till det historiska utfallet. Tre faktorer (lagstiftning, förändrade samhällsstrukturer i utsatta områden och ekonomiska anslag) har arbetsgruppen bedömt som särskilt betydelsefulla för den framtida volymutvecklingen. Nedan beskrivs dessa faktorer.

2.2.1 Lagstiftning

Reformer av lagar och förordningar är ett av statsmakternas främsta styrmedel för myndigheterna. Lagstiftningen sätter med andra ord grunden för verksamheten genom hela rättskedjan. Förändringar kan påverka volymerna såväl positivt som negativt och inverka på de totala handläggningstiderna. Reformerna kan ha olika karaktär och leda till skiftande följder och åtgärder vid myndigheterna. För polisen och Sveriges Domstolar kan ett exempel vara en pågående utredning (SOU 2017:98) som avser analysera hur handläggningen av stora brottmål med omfattande bevisning skulle kunna moderniseras och effektiviseras med bevarade krav på rättssäkerhet. Utökade möjligheter att använda tidiga förhör hos polisen som bevisning i domstol skulle ställa högre krav, exempelvis vad gäller videodokumentation. I domstol är handläggningstiderna i dessa brottmål ofta utdragna vilket leder till sämre bevisläge, längre häktningstider och högre kostnader för rättsväsendet. Vid Åklagarmyndigheten medför ny lagstiftning att det uppstår behov av utbildning och krav på ändringar i riktlinjer, föreskrifter och allmänna råd. Nya straffbestämmelser innebär exempelvis också att anpassningar av ärendehanteringssystemen, kan behöva göras. Kriminalvården berörs dels av antalet personer som döms till en påföljd i kriminalvård och dels av hur länge personerna ska verkställa sitt straff. Det innebär att lagändringar som påverkar strafftider är viktiga för Kriminalvården att följa. Längre strafftider kan till exempel innebära att medelantalet klienter i Kriminalvården ökar även om antalet dömda inte ökar eftersom klienterna befinner sig i Kriminalvårdens verksamhet under längre perioder.

2.2.2 Förändrade samhällsstrukturer inom utsatta områden

I detta avsnitt görs en beskrivning av situationen i de s.k. utsatta områdena, utifrån innehållet i Polismyndighetens rapport *Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*.³

Ett utsatt område är ett geografiskt avgränsat område som karakteriseras av en låg socioekonomisk status där ett stort antal kriminella aktörer har en inverkan i lokalsamhället. Idag anses 61 områden vara utsatta i olika grad. Den kriminella strukturen har byggts upp i

---

³Polismyndigheten 2017c.

generationer, vilket gör att den har fått ett starkt fäste i områdena och kommer att ta lång tid att förändra. Den mest problematiska verksamheten är försäljning och distribution av narkotika, vilken bl.a. leder till våldsamma konflikter mellan olika nätverk. Särskilt allvarlig är situationen i Stockholm, Göteborg och Malmö där skjutningar med dödlig utgång förekommer.⁴ En ökning av skjutningar på offentliga platser i storstäderna har skett.

Denna kriminaliseringsprocess har i vissa fall fått så stort genomslag att ett helt bostadsområde påverkas och en alternativ social ordning skapas. Övergripping i rättsak⁵ är en utbredd företeelse i de flesta utsatta områden, och benägenheten att anmäla brott och att medverka i rättsprocessen har minskat. Möjligheten att bedriva näringsverksamhet i områdena är många gånger begränsad. Genom hot, våld och skadegörelse pressas näringsidkare till beskyddarverksamhet eller till att överlåta sina verksamheter till underpris. Påtryckningar sker även mot myndigheter eller annan offentlig förvaltning i områdena. Tröskeln för att använda hot och våld mot polisen har sjunkit under de senaste tio åren.

Idag finns 23 områden som klassificerats som särskilt utsatta och 6 som befinner sig i riskzonen för att bli ett särskilt utsatt område.⁶ Dessa områden kännetecknas av en social problematik och kriminell närvaro som lett till en utbredd *obenägenhet att delta i rättsprocessen* och *svårigheter för polisen att fullgöra sitt uppdrag*. Dessa områden inbegriper i viss mån även *parallella samhällsstrukturer och extremism*.⁷

Konsekvenserna av *obenägenheten att delta i rättsprocesser* är:

- svårigheter för polisen att utreda brott, till exempel genom att det finns en rädsla för att anmäla vissa kriminella personer, en rädsla för att anmäla viss brottstyp eller en allmän ovilja att delta i rättsprocessen.

Svårigheter för polisen att fullgöra sitt uppdrag i de utsatta områdena innebär en minskad möjlighet att förebygga och utreda brott.⁸ Hot, kränkningar och misshandel av poliser förekommer. Områdenas arkitektoniska utformning gör det svårt att köra in med polisbil och civila spanare avslöjas snabbt.

Förekomst av *parallella samhällsstrukturer* innebär att:

- brottsligheten ökar (en alternativ social ordning i gråzonen mellan legal och illegal verksamhet och i strid med svenska demokratiska värderingar)
- tvister löses utanför det ordinarie rättssystemet istället för att brotten anmäls.

Konflikterna i de utsatta områdena har utgjort en stor utmaning för polisen under de senaste åren, och inriktningar, handlingsplaner och insatser har beslutats för att bekämpa brottsligheten.⁹ I en ny satsning i juni 2017 beslutade Polismyndigheten att varje polisregion ska

---

⁴ Polismyndigheten 2017c: s. 26.

⁵ När någon misshandlar eller hotar en person för att denne t.ex. vittnat i domstol, Polismyndigheten 2017c: s. 27.

⁶ Polismyndigheten 2017c: s. 41.

⁷ Polismyndigheten 2017c: s. 31.

⁸ Polismyndigheten 2017c: s. 30.

⁹ Även styrningen från regeringen riktas mot de utsatta områdena. I regeringens *Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet*, 2015-12-01, ska bl.a. särskilt fokus läggas på problematiken i utsatta områden. I Polismyndighetens regleringsbrev för 2017 anges att särskild vikt ska läggas vid behov av polisen närvaro i särskilt utsatta områden.

upprätta en treårig handlingsplan för samtliga utsatta områden, vilket innefattar resursförstärkning och samverkan med myndigheterna inom ramen för satsningen mot organiserad brottslighet samt med kommuner m.m. Den polisoperativa inriktningen mot allvarlig och organiserad brottslighet har genom beslut i november 2017 förlängts och gäller som längst till och med den 31 december 2022. En ökad aktivitet och polisär närvaro i de utsatta områdena innebär att förmågan att förebygga brottslighet ökar. Det kan även medföra att fler brott upptäcks och lagförs.

2.2.3 Ekonomiska anslag

Volymerna som flödar genom rättskedjan är beroende av vilka ekonomiska förutsättningar som finns inom rättskedjan. Vidare är det viktigt att det inte finns flaskhalsar i rättskedjan, utan att alla myndigheter klarar av att hantera de inkommande volymerna på ett tillfredställande sätt. Polisen har i budgetpropositionen för 2018 fått ett ökat anslag i statsbudgeten. De ökade resurserna är relativt fria att disponera för polisen men regeringen har uttryckt en önskan om att öka polisens personalstyrka med både fler poliser och fler anställda med annan kompetens. Om satsningen under 2018 översätts till antalet anställda motsvarar den cirka 2 200 anställda.¹⁰ I regeringsuppdrag till Polismyndigheten 2017-11-09¹¹, med anledning av resurstillskottet, anges att Polismyndighetens förmåga och verksamhet behöver stärkas på grund av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle (bl.a. ökningen av den allvarliga och organiserade brottsligheten). Vidare anges att myndigheten behöver fler polisanställda (både poliser och civila). En plan ska tas fram för hur många fler som kan anställas till och med 2020 och ytterligare en plan i syfte att antalet anställda ska ha ökat med 10 000 till och med 2024 jämfört med den 1 januari 2016. Enligt *Polismyndighetens budgetunderlag 2018–2020* är inriktningen att öka antalet poliser med åtminstone 1 500 till utgången av 2020. Totalt 1 300 civila har redan anställts. Att anställa fler personer med annan kompetens går fortare än att dimensionera upp antalet poliser, vilket kräver fler utbildningsplatser i kombination med fler sökande (med rätt kompetens). Därför har regeringen gett Polismyndigheten uppdraget att undersöka om fler lärosäten kan utbilda poliser och att se över möjligheterna till distansutbildning.¹²

Under 2017–2018 pågår dialogarbetet ”Polisen 2024” inom polisen där medarbetare, medborgare och samarbetsparter till polisen har chansen att påverka inriktningen fram till 2024. Arbetet handlar också om att ta fram ett underlag för beslut om åtgärder med anledning av polisens utmaningar fram till 2024. De områden som har behandlats vid särskilda seminarier är bl.a. migration, internationalisering och gränsöverskridande brottslighet, utsatta områden, cyber crime, mängdbrott, radikaliserings och terror samt kompetensförsörjning. Resultatet av dialogerna, enkäterna och seminarier kommer att användas för prioriteringar och inriktningar till budgetunderlaget som ska lämnas in till justitiedepartementet den 1 mars 2018.

---

¹⁰ Regeringen 2017a.

¹¹ Justitiedepartementet 2017b, *Uppdrag till Polismyndigheten att redovisa hur polisverksamheten ska stärkas och utvecklas*, Ju2017/08662/PO.

¹² Regeringen 2017b, *Uppdrag till Polismyndigheten om åtgärder på kompetensförsörjningsområdet*, 2017-07-20, Ju2017/06177/PO.

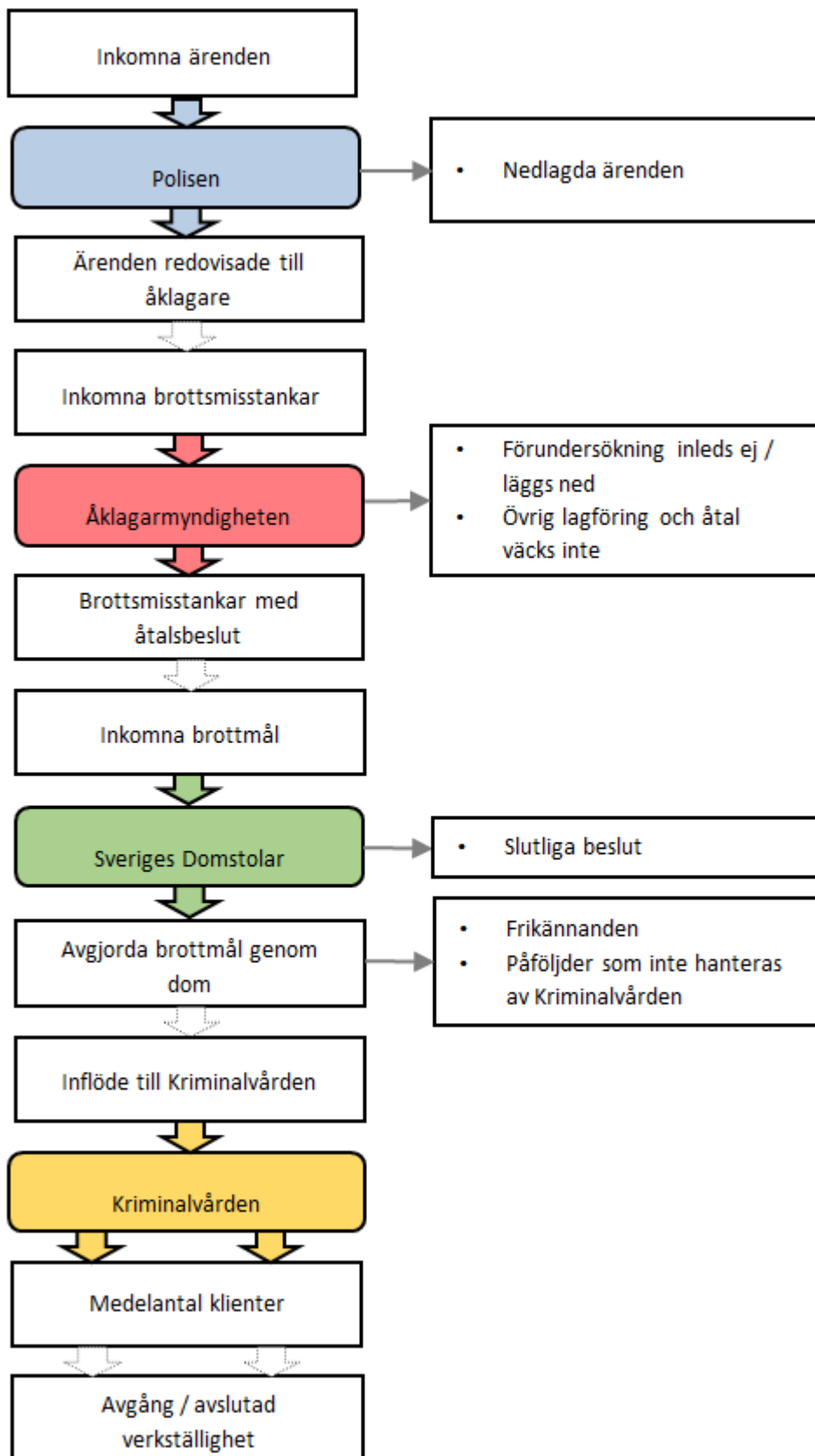
3 FLÖDEN OCH VOLYMER I RÄTTSKEDJAN

Regeringen efterfrågar en gemensam och rättvisande bild av flödet i brottmålsprocessens centrala delar liksom en redovisning av verksamhetsresultat i rättskedjan. Måtten som används är beroende av vad som finns tillgängligt hos myndigheterna och vad som används i resultatredovisningar, verksamhetsstyrning och liknande. I rapporten används inte samma volymmått: Polisen använder ärenden, Åklagarmyndigheten brottsmisstankar, Domstolsverket brottmål och Kriminalvården klienter.

Volymerna är uppdelade på inkomna volymer till respektive myndighet och volymer som förs över till nästa myndighet i rättskedjan. Som sista instans i kedjan får Kriminalvården ett inflöde som resulterar i olika kriminalvårdspåföljder. I figur 2 illustreras det centrala flödet i rättskedjan.

Figur 2. Ärendeflödet i rättskedjan.

3.1 Gemensamma mått kan öka möjligheterna att följa flödet

En del av prognosuppdraget är att ge en gemensam och rättvisande bild av flödet i brottmålsprocessens centrala delar. På lång sikt vore det intressant att med ett enhetligt mått kunna följa flödet genom hela rättskedjan. Med ett gemensamt mått skulle flödet genom hela rättskedjan kunna beskrivas och också prognostiseras. Att hitta ett gemensamt mått för alla myndigheter kan komma att bli svårt. Det skulle därför, som ett delsteg, vara relevant att hitta gemensamma mått för två eller tre myndigheter som skulle beskriva en del av flödet i rättskedjan. Ett sådant mått skulle också kunna användas för att göra kompletterande prognoser. Rapporten skulle då innehålla en myndighetsspecifik prognos för varje myndighet men också en gemensam prognos för hela eller delar av rättsväsendet.

I dagsläget använder myndigheterna olika volymmått i rapporten. Under 2017 påbörjade arbetsgruppen därför en kartläggning för att hitta mått som är gemensamma för flera myndigheter. Förutsättningarna för att komplettera dessa med ett mått som är gemensamt för vissa av myndigheterna har ökat i och med RIF¹³. Utvecklingsarbetet RIF syftar till att förbättra informationen i brottmålshandlingen, med målsättningen att stärka kvaliteten och öka effektiviteten. Brotts och brottsmisstankar ska kunna följas elektroniskt genom rättskedjan och skapa bättre underlag för kunskap, analys och uppföljning inom rättsväsendet.¹⁴

I och med RIF finns det möjlighet att följa ett flöde av brottsmisstankar genom de initiala delarna av rättskedjan, det vill säga från registrering, genom rättskedjans utredande delar och fram till den lagförande delen. Om RIF utvecklas som planerat kan flödet också följas fram till avgörande i domstol (tingsrätt). Övergångar mellan olika led i rättskedjan borde kunna beskrivas på ett mer enhetligt och förfinat sätt med den gemensamma enheten brottsmisstankar. I den mån RIF kommer att realiseras och det finns tidsserier om 50–60 månadsvärden, kommer det även ge förutsättningar för att göra prognoser utifrån samma volymer, vilket skulle göra prognoserna mer enhetliga.

3.2 Flödena inom och mellan myndigheterna

Tidigare har en förenklad och övergripande bild av flödet av volymer genom rättskedjan beskrivits.

I dagsläget används olika mått inom myndigheterna. För att förstå hur det centrala flödet förhåller sig till olika beslut och avslut inom myndigheterna kan det därför också vara intressant att beskriva flödena inom myndigheterna.

Nedan följer därför en övergripande beskrivning av flödet inom myndigheterna och vart volymerna tar vägen i de fall de inte förs över till nästa instans i rättskedjan. Flödesbeskrivningen kompletteras också med en redovisning av balanser i rättskedjan. Balanser är volymer som inkommit (registrerats) vid myndigheterna men som inte hunnit avslutats i form av ett beslut eller en dom eller genom ett annat avslut.¹⁵

---

¹³ Rättsväsendets informationsförsörjning.

¹⁴ Justitiedepartementet 2014.

¹⁵ I flödesfigurerna används avrundade siffror.

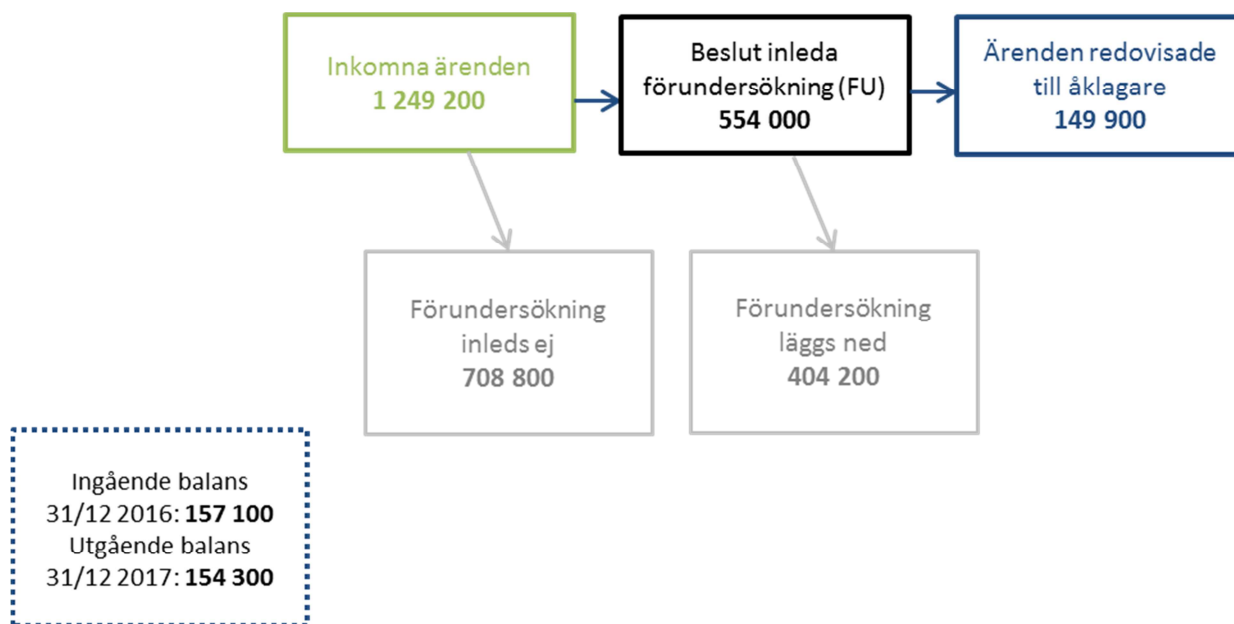
3.2.1 Polismyndigheten

Nedan beskrivs översiktligt, utifrån tillgänglig statistik, hanteringen av verksamhetsvolymerna inom polisen och vad som händer med de ärenden som inte går vidare till Åklagarmyndigheten. Den historiska utvecklingen och eventuella påverkan på myndigheterna i rättskedjan beskrivs i avsnittet Förändringar i ärendeflödet inom polisen (se Polismyndighetens kapitel).

Polismyndighetens verksamhetsvolym när det gäller arbetet med brottsutredningar består av de brott som kommer till polisens kännedom (genom anmälan eller egeninitierad verksamhet). Polisen använder antalet ärenden som mått på dessa volymer, där ett ärende kan innehålla ett eller flera brott. Cirka 90 procent av ärendena består dock av endast ett brott. År 2017 uppgick antalet inkomna ärenden till cirka 1 249 200.

Inflödet av ärenden till polisen resulterar antingen i beslut om att inleda förundersökning eller i beslut om att inte inleda förundersökning. Under 2017 inleddes förundersökning i 44 procent av de avslutade ärendena. Av de ärenden där förundersökning inleddes är det de ärenden som förväntas leda till åtal som kommer att redovisas till åklagare. I den resterande delen läggs förundersökningen ned. Dessa delmängder framgår av figur 3. Först när ett ärende med inledd förundersökning avslutas definieras det som ett utrett ärende. Medan förundersökningen fortfarande pågår är det ett öppet ärende. Antalet öppna ärenden vid utgången av 2017, det vill säga den utgående balansen enligt figur 3 nedan, var 154 300, vilket är en minskning med 2 procent sedan utgången av 2016. Ett ärende där förundersökning inte inleddes kan under en kortare period också vara ett öppet ärende.

Figur 3. En översiktlig bild av flödet av ärenden inom Polismyndigheten 2017.¹⁶

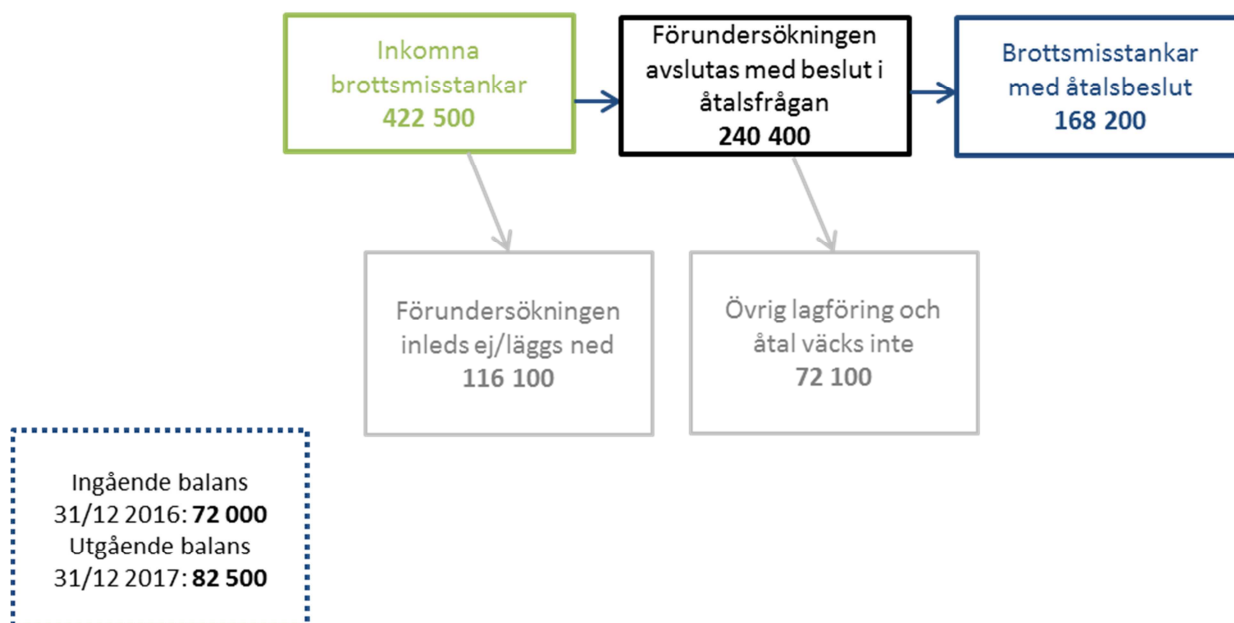
3.2.2 Åklagarmyndigheten

Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar, besluta i åtalsfrågan och föra talan i domstol. En brottsutredning äger rum inom ramen för en förundersökning. När

¹⁶ Volymerna är inte identiska med redovisningen i Polismyndighetens prognoser, där några brottskoder exkluderas.

förundersökningen är klar ska åklagaren ta ställning till om åtal ska väckas. Om åklagaren bedömer att det finns tillräckliga bevis för att den misstänkta personen har begått brottet är huvudregeln att åklagaren är skyldig att väcka åtal. Åklagaren väcker åtal genom att lämna in en stämningsansökan till domstolen. I figur 4 beskrivs översiktligt de volymer inom rättskedjan som Åklagarmyndigheten hanterar. Under år 2017 inkom 422 500 brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten. Ingående respektive utgående balans avser brottsmisstankar som var oavslutade vid årets början respektive årets slut. Övriga numeriska uppgifter i figur 4 avser beslutade brottsmisstankar under 2017, oberoende av vilket år dessa brottsmisstankar inkom till myndigheten. I denna översikt bild ingår inte brottsmisstankar med beslut av administrativ karaktär, till exempel exkludering av dubletter eller beslut om att FU-ledning ska överlämnas till utredande myndighet. Övrig lagföring avser besluten strafföreläggande, åtalsunderlåtelse (inklusive straffvarning) och företagsbot. I tabell 13 (se avsnitt 6.2) presenteras historik avseende beslutade brottsmisstankar fördelat efter beslutsgrupp. Som framgår av figur 4 har antalet balanserade brottsmisstankar ökat om den ingående balansen jämförs med den utgående balansen. Det bör dock noteras att denna typ av balansstatistik kan påtagligt påverkas av ett fåtal ärenden med många brottsmisstankar. År 2017 fick 168 200 brottsmisstankar åtalsbeslut och gick därmed vidare i rättskedjan till Sveriges domstolar.

Figur 4. En översiktlig bild av flödet av brottsmisstankar inom Åklagarmyndigheten 2017.

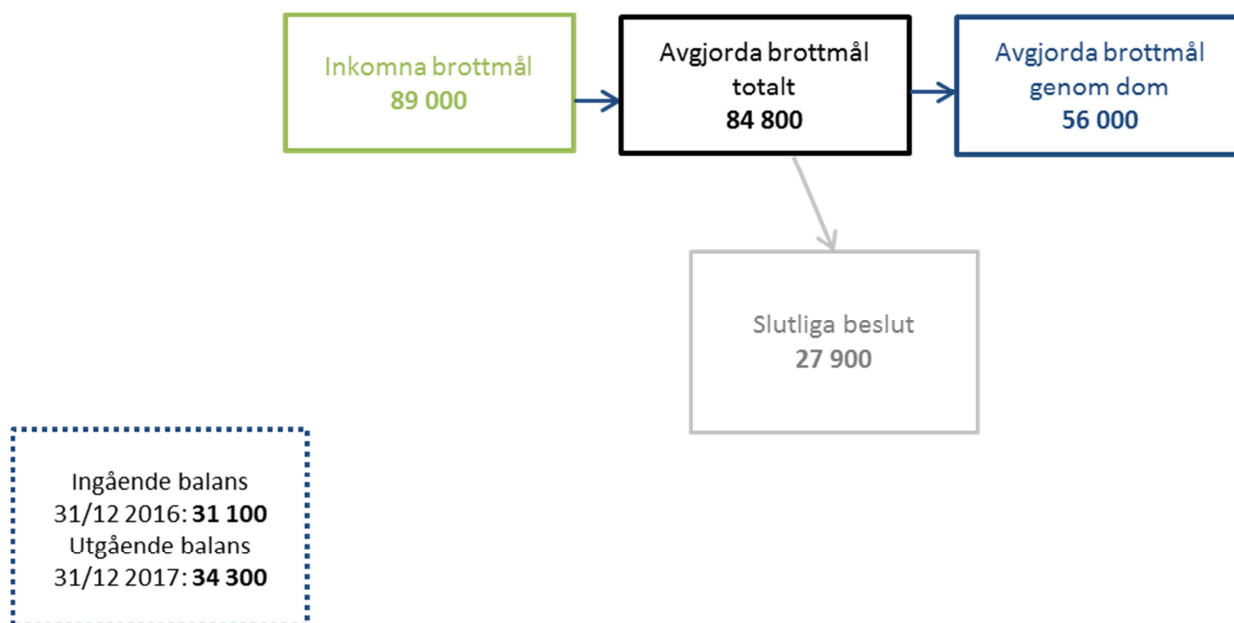

3.2.3 Sveriges Domstolar

Inflödet till tingsrätterna, som avser verksamhet med anledning av brott, är inkomna brottmål. Dessa registreras i huvudsak genom att åtal väcks och därutöver av häkttningsframställningar och ansökan om förordnande av offentlig försvarare och/eller målsägandebiträde. Det förekommer också enskilda åtal eller andra mål som inte initierats av åklagare, men det rör sig om endast något hundratal fall per år. Stämningsansökningar och häkttningsframställningar kommer således nästan uteslutande från Åklagarmyndigheten respektive Ekobrottsmyndigheten. Ansökan om offentlig försvarare och målsägandebiträde görs av den misstänkte eller brottsoffret. I praktiken kommer ansökan i de flesta fall via de två nämnda myndigheterna eller via polisen. En ansökan om offentlig försvarare och/eller

målsägandebitråde kan bifallas eller avslås, och i båda fallen registreras ett brottmål då ansökan kommer in. En häktningsframställan innehåller ingen stämningsansökan (om åtal väcks kommer den i efterhand) men i princip alltid en ansökan om offentlig försvarare. Ansökan om offentlig försvarare/målsägandebitråde behöver inte ske samtidigt med ingivandet av en stämningsansökan, utan den kan inkomma innan eller efter att åtal väckts. Ett brottmål kan därmed innehålla allt från ingen till flera stämningsansökningar samt flera personer och flera brott. När ett brottmål registrerats hamnar det i balans i väntan på avgörande.

Figur 5. En översiktlig bild av flödet av brottmål 2017.

Tingsrätternas utflöde utgörs i huvudsak av domar och slutliga beslut. Det mått som används för att mäta utflödet är antalet avgjorda brottmål.¹⁷ Ett inkommet brottmål avgörs således alltid på ett eller annat sätt. Detta gör att inkomna och avgjorda brottmål följs åt väldigt tätt antalsmässigt, eftersom inget "försvinner" på vägen. Hur brottmålen avgörs och vilket utfallet blir styrs av vilken typ av mål det rör sig om, av hur tidigare led i rättskedjan hanterat ärendet (exempelvis om åtal väckts) och av rådande lagstiftning. År 2017 avslutades 66 procent av brottmålen, cirka 56 000 brottmål, genom dom. De mål som avgörs genom dom resulterar i en påföljd som hanteras av Kriminalvården alternativt en påföljd som inte hanteras av Kriminalvården eller i ett frikännande.

År 2016 fattades knappt 55 000 domslut, det lägsta antalet sedan 2004. Vad avser påföljder som hanteras av Kriminalvården var den största posten fängelse år 2016. Av knappt 55 000 domslut resulterade cirka 10 400 i en fängelsepåföljd. Därefter följde villkorlig dom, cirka 8 900 domslut, och skyddstillsyn, cirka 5 400 domslut. Av de påföljder som inte hanteras av Kriminalvården var böter den absolut största: knappt 28 000 domslut 2016.

¹⁷ Ett avgjort brottmål kan innehålla inget, ett eller flera domslut. Med domslut avses i lagföringsstatistiken en fällande dom mot en tilltalad i tingsrätten. Till detta tillkommer att frikännanden/åtal ogillas. Domslut är den största posten vad avser lagföringsbeslut. De två övriga är godkända strafförelägganden och meddelade åtalsunderlåtelse. Statistik rörande lagföringsbeslut finns i dagsläget tillgänglig t.o.m. 2016, och därmed redovisas 2016 års utfall.

Att ett brottmål avgörs genom slutligt beslut innebär att det i de flesta fall skrivs av. Dessa mål saknar i regel stämningsansökan, och målen har ofta registrerats utifrån en ansökan om offentlig försvarare och/eller målsägandebiträde som bifalls eller avslås. Målet registreras då som avgjort. Ett slutligt beslut kan också handla om avvisade mål och undanröjande av ordningsbot eller strafföreläggande.

3.2.4 Kriminalvården

Ett av Kriminalvårdens huvuduppdrag är att verkställa de av domstolarna utdömda påföljderna. Utöver det finns Kriminalvården med i tidigare delar av rättskedjan genom till exempel häktesverksamhet, transporter och frivårdens arbete med personutredningar inför dom.

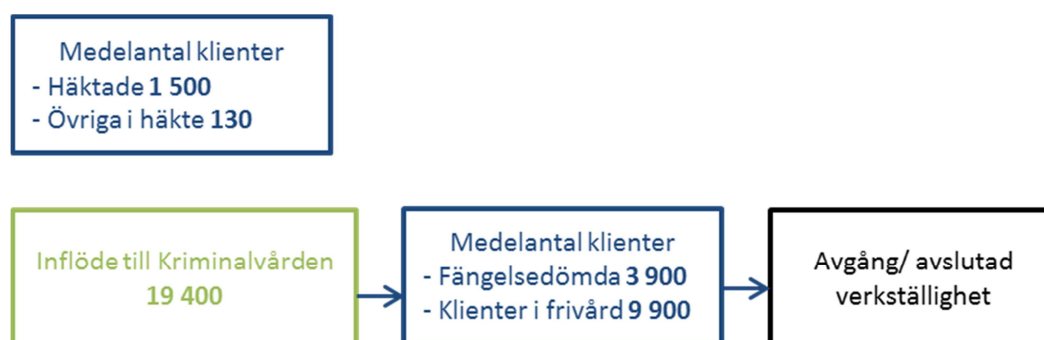
Det är inte samtliga domslut i de avgjorda brottmålen från Sveriges Domstolar som påverkar Kriminalvårdens verksamhet. De domslut som blir aktuella för Kriminalvården är fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst. Inflödet till Kriminalvården under ett år utgörs av personer som påbörjat sin verkställighet utifrån dessa domslut.

Ett domslut med fängelsepåföljd innebär oftast att straffet avtjänas i fängelse, men en person som döms till fängelse i högst sex månader kan erbjudas och sedan ansöka om att få avtjäna straffet under intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV), så kallad fotboja. Det är frivården som utreder om den sökandes personliga förhållanden är lämpliga för verkställighetsformen. Inflödet av fängelsedömda fördelade sig år 2017 på 8 400 i anstalt och 1 600 i påbörjad IÖV.

I domsluten med påföljden villkorlig dom är det enbart villkorlig dom *med samhällstjänst* som administreras av Kriminalvården. Dessa utgjordes av 3 200 klienter 2017. Kriminalvården ansvarar för att klienten får en plats för sin samhällstjänst och för att en arbetsplan upprättas, men klienten står inte under övervakning.

Den som döms till skyddstillsyn får en prövotid på tre år och övervakas av frivården under det första året, vilket innebär att regelbundna kontakter ska upprätthållas mellan klienten och frivården. Skyddstillsyn kan förenas med föreskrift om samhällstjänst eller särskild behandlingsplan, så kallad kontraktsvård.

Figur 6. En översiktlig bild av inflödet av klienter samt medelantal klienter 2017 i Kriminalvården.

I stället för utflöde redovisar Kriminalvården medelantalet klienter i denna rapport. Medelantalet klienter i prognoserna kategoriseras som häktade, övriga i häkte, fängelsedömda och klienter i frivård. Medelantalet *häktade* är det genomsnittliga antalet personer som är skäligen eller på sannolika skäl misstänkta för brott, och år 2017 var det 1 500 klienter. *Övriga i häkte* avser bland annat gripna, anhållna och förvarstagna enligt utlänningslagen, vilket motsvarade 130 klienter år 2017. De klienter som verkställer fängelsestraff i häkte, så kallade

verkställighetsfall, utgör tillsammans med klienter som avtjänar fängelsestraff i anstalt gruppen *fängelsedömda* i prognoserna. Medelantalet fängelsedömda 2017 var 3 900 klienter.

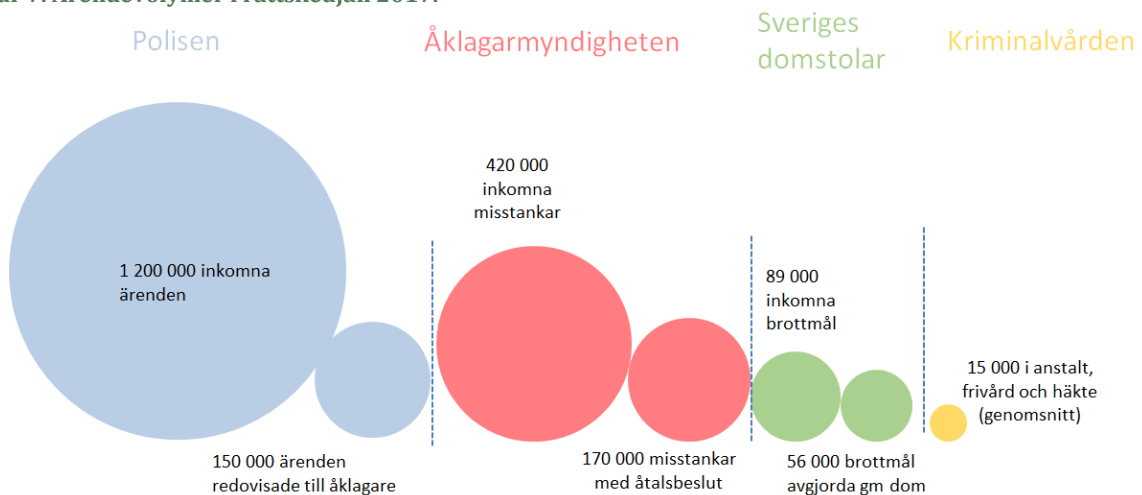
Medelantalet klienter i frivård utgörs av klienter med skyddstillsyn, klienter med villkorlig dom med samhällstjänst, klienter som avtjänar fängelsestraff med IÖV, villkorligt frigivna, klienter med utökad frigång och klienter i halvvägshus. År 2017 var det 9 900 klienter.

Som ett sista led i flödet genom Kriminalvården finns avgång eller avslutad verkställighet, vilket innebär att en klient lämnar Kriminalvårdens verksamhet.

3.2.5 De centrala volymernas storlek

Som tidigare nämnts har myndigheterna olika volymmått. De mått som används är ärenden, brottsmisstankar, brottmål och klienter. Storleken på måtten skiljer sig åt, vilket visas i figur 7. De inbördes förhållandena bör därför tolkas med viss försiktighet. Figuren indikerar dock att volymerna är större i början än i slutet av kedjan.

Figur 7. Ärendevolymer i rättskedjan 2017.

3.2.6 Utvecklingen i rättskedjan

Tidigare har flödena redovisats dels som en övergripande skiss, dels särredovisat per myndighet. Volymerna i olika delar av rättskedjan har presenterats för att visa att volymerna är stora i början och mindre i slutskedet. Ett ärende hos polisen resulterar sällan i en påföljd som hanteras av Kriminalvården. Bland annat är det vanligt att ärendet läggs ned, vilket oftast sker tidigt i rättskedjan.¹⁸ En anledning bland flera är att det inte finns någon misstänkt person som är kopplad till ärendet, vilket gör det naturligt att ett ärende läggs ned i stället för att redovisas till åklagare. Ett ärende kan också resultera i ett strafföreläggande, en åtalsunderlåtelse eller ett frikännande (i domstol) eller i en dom som sedan verkställs av Kriminalvården eller av andra myndigheter.

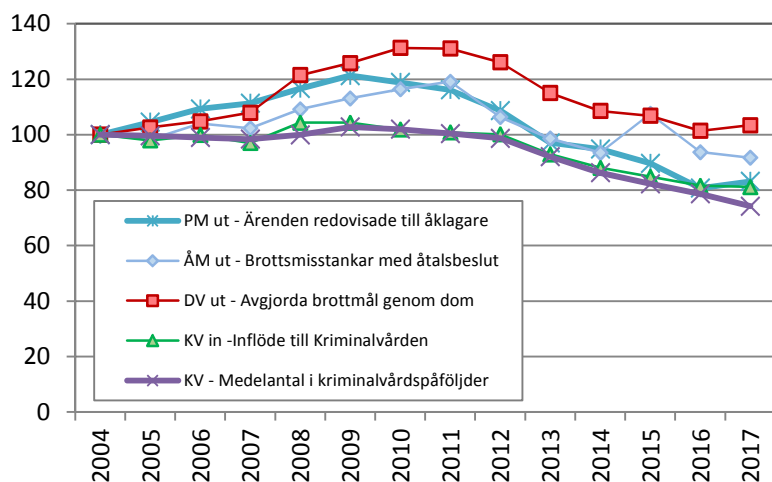
Figur 8 visar utflöden från polisen, Åklagarmyndigheten och domstolarna, inflödet i kriminalvårdspåföljder liksom medelantalet i kriminalvårdspåföljder. Alla fem måtten är satta

¹⁸ Vissa trafikförseelser (och enstaka andra förseelser) kan leda till godkända ordningsböter, men dessa inkluderas inte i polisens statistik över inkomna ärenden.

till värdet hundra (100) för startåret 2004. Värdet över hundra indikerar en procentuell ökning och värden under hundra innebär en procentuell minskning, vilket kan illustreras med följande: Polisen ökade sitt utflöde (ärenden redovisade till åklagare) från 100 till 121 under perioden 2004–2009, vilket innebär en 21-procentig ökning ($121 - 100 = 21$). Därefter minskade utflödet under några år för att under 2016 hamna på värdet 81, alltså en minskning med 19 procent jämfört med referensåret 2004 ($81 - 100 = -19$). År 2017 ökade det totala utflödet.

Figur 8. Utflöde från Polismyndigheten (PM), Åklagarmyndigheten (ÅM) och Domstolsverket (DV) samt inflöde och medelantal i kriminalvårdspåföljder (Kriminalvården, KV) 2004-2017. Indexerade värden där 2004 = 100.

Polisens utflöde, det vill säga ärenden som är redovisade till åklagare, ökade mellan 2004 och 2009 för att sedan vända nedåt. Polisen lyfter fram tre olika orsaker till det minskade utflödet: a) ökad användning av förundersökningsbegränsning, b) minskning i förenklade utredningsförfaranden, och c) ändrad brottsstruktur. År 2017 ökade utflödet, och narkotika-, trafik- och bedrägeribrott står för nästan hela ökningen. I kapitel 5 redogör polisen för utvecklingen och vad den kännetecknas av, och beskriver de tre förklaringarna mer uttömmande.

Åklagarmyndighetens utflöde, det vill säga brottsmisstankar med åtalsbeslut, har haft en snarlik utveckling. Först ökade utflödet med en topp 2011, för att sedan minska. Myndighetens utflöde toppade 2011 till skillnad från polisens utflöde som toppade redan 2009, vilket kan ha att göra med att Åklagarmyndigheten minskade sina balanser liksom att det inträffade ett stort dopningsärende där nästan alla misstankar ledde till åtal. Utflödet ökade också mellan 2014 och 2015, vilket i stor utsträckning kopplas till några stora bedrägeriärenden med många misstankar som avslutades med åtalsbeslut. I kapitel 6 beskrivs företeelserna närmare.

Domstolarnas utflöde, det vill säga brottmål som är avgjorda *genom dom*, har en liknande kurva som polisens och Åklagarmyndighetens: först en uppgång under 00-talets andra hälft, en toppnotering 2011 och därefter en nedgång. Under perioden 2004–2011 ökade domstolarnas utflöde mer än polisens och Åklagarmyndighetens utflöde. Efter 2011 har domstolarnas utflöde minskat ungefär lika mycket som polisens och Åklagarmyndighetens utflöde.

Inflödet i kriminalvårdspåföljder kan delvis kopplas till polisens resultatredovisning. Under perioden 2004–2009 fanns det inget samband (på totalnivån) mellan polisens utflöde och

inflödet i kriminalvårdspåföljder. En orsak kan vara att antalet bötesbrott ökade, vilket ledde till en volymökning i början och mitten av kedjan, men utan att påverka kriminalvårdsvolymer. En annan anledning var att domar med annan påföljd ökade under 00-talet. Efter trendbrottet år 2009 har såväl polisens utflöde som inflödet i kriminalvårdspåföljder minskat, och efter år 2009 finns det därför ett samband mellan polisens utflöde och inflödet i kriminalvårdspåföljder. Vidare finns det ett samband mellan svängningarna i inflödet i kriminalvård och svängningar i Kriminalvårdens medelbeläggning. En utvidgad analys och ett fylligare resonemang presenteras i kapitel 7 och 8.

Sammantaget är utvecklingsmönstren liknande för de olika volymer, speciellt efter år 2009. En tolkning är att polisens minskade utflöde har fortplantat sig i rättskedjan.

4 METODER SOM ANVÄNTS FÖR ATT TA FRAM PROGNOSENA

Myndigheterna tar fram prognoserna var för sig genom en överenskommen process som i flera år i huvudsak varit relativt enhetlig mellan myndigheterna. Processen är uppdelad i fyra steg, där figur 9 beskriver det huvudsakliga tillvägagångssättet.

I det *första* steget tas rent statistiska prognoser fram för de tidsserier som beskriver ärendevolymer i modellen. Prognoserna görs för fyra år framåt i tiden. I detta steg är uppgiften att få ut så mycket information som möjligt från tidsserierna. Processteget resulterar i grundläggande och statistiska prognoser över de volymer som ingår i prognossamarbetet, från inflödet av ärenden till polisen, till antalet klienter i de tre verksamhetsgrenarna inom Kriminalvården.

I steg *två* analyseras vilka faktorer som kan antas påverka ärendevolymer under prognoshorizonten. Analyserna i detta steg grundar sig på faktaunderlag, exempelvis utredningar och planeringsdokument, och på bedömningar av sakkunniga i och utanför arbetsgruppen. Faktorer som bedöms som relevanta värderas med avseende på om de kan antas påverka ärendevolymer under den kommande fyraårsperioden utöver vad som framgår av de statistiska prognoserna. Om så bedöms vara fallet justeras prognoserna.

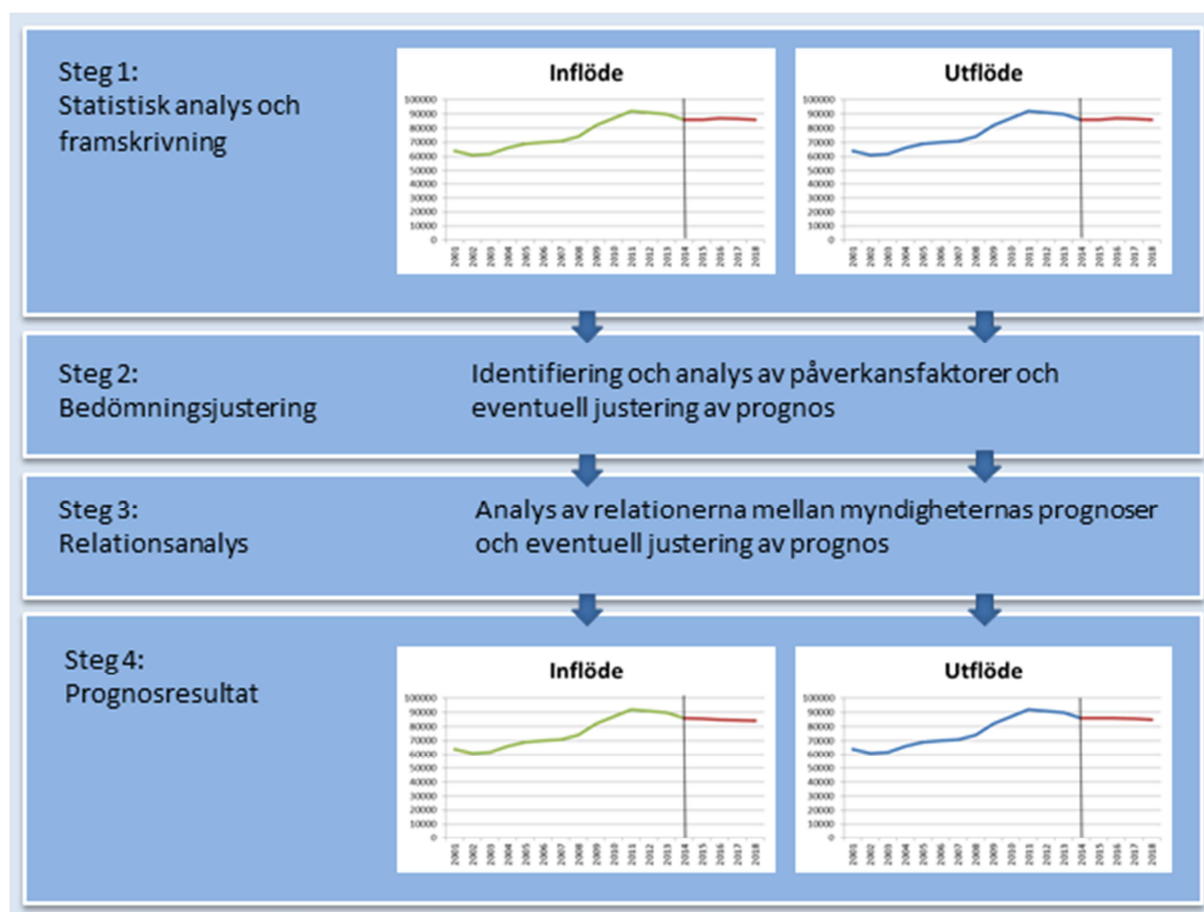
I steg *tre* kontrolleras hur relationerna mellan volymer utvecklas över tid och om detta återspeglas i prognoserna.¹⁹ I de fall relationerna mellan prognoserna avviker från relationerna mellan volymer kan någon av prognoserna vara orimlig, vilket gör att justering av en eller flera prognoser övervägs. På så sätt samordnas prognoserna, vilket ger en mer gemensam bild av det centrala flödet av brottmål i rättsväsendet.

I steg *fyra* är prognoserna klara.

---

¹⁹ I några fall beaktas relationerna redan i steg 1. Till exempel finns relationerna mellan Åklagarmyndighetens inflöde och polisens utflöde inbyggda i Åklagarmyndighetens inflödesprognoser. Polisens utflödesprognoser ligger därmed till grund för Åklagarmyndighetens inflödesprognoser och beaktas således redan i *steg 1* i Figur 9.

Figur 9. Processteg för prognosarbete inom rättsväsendet.

Tillvägagångssättet har använts även i årets rapport med vissa undantag. För det första är några av prognoserna rena bedömningsprognoser. För det andra använder Åklagarmyndigheten ett tillvägagångssätt som skiljer sig från de andra myndigheternas. Åklagarmyndigheten använder en så kallad beräkningsmodell, som i viss mån kräver ett annat tillvägagångssätt. Tillvägagångssättet presenteras närmare i Åklagarmyndighetens kapitel (kapitel 6), i metodbilagan och i resultatbilagan (elektronisk bilaga tillgänglig på www.bra.se).

4.1.1 Prognoser med betydande osäkerhet

I rapporten redovisas statistiska prognoser och beräkningsprognoser över flera olika verksamhetsvolym. Prognoserna ger en fingervisning om hur volymerna kan utvecklas baserat på det historiska mönstret. I myndigheternas respektive kapitel illustreras osäkerheterna med osäkerhetsintervall för de mest centrala prognoserna. Intervallen visar en övre och en undre osäkerhetsgräns för prognosvärdet.²⁰ Om tidsserierna varierar mycket, blir prognoserna i regel mer osäkra. En tidsserie som svänger mycket är svårare att prognostisera än en tidsserie med små svängningar kring en trend eller kring ett medelvärde. Speciellt osäkra är tidsserier som innehåller mycket oregelbunden variation. Osäkerheten är större för långsiktiga än för kortsiktiga prognoser. I rapporten används i regel 95-procentiga osäkerhetsintervall,

²⁰ Detta förutsatt att osäkerhetsfaktorerna återspeglas i tidsseriernas variation. I vissa fall beaktas inte osäkerheten fullt ut i intervallen, till exempel om en ny *exceptionellt stor* in- eller omvärldsförändring inträffar, som inte återspeglas i tidsserien. I detta fall riskerar osäkerhetsintervallet att inte beakta osäkerheten fullt ut.

vilket lite förenklat kan beskrivas som att det är till 95 procent sannolikt att intervallet täcker det verkliga utfallet.

Modellerna görs på tidsserier som varierar över tid. En typ av variation är av engångskaraktär, vilket innebär att den inte följer ett regelbundet mönster. Exempel på detta kan vara enstaka politiska beslut, enstaka lagändringar, organisationsförändringar, beslut kopplade till intern styrning och interna prioriteringar. Andra lagändringar, som återkommer med viss regelbundenhet, inkluderas i osäkerhetsintervallen. Intervallen påverkas också av andra faktorer, till exempel vilken prognosmodell som använts och vilken säkerhetsnivå som valts.

I rapporten används inte samma typer av *osäkerhetsintervall* utan typen av osäkerhetsintervall varierar mellan de olika volymerna. Intervallen ger, trots att de beräknas på olika sätt, en indikation på osäkerheten kring prognosen. Rekommendationen är vanligtvis att använda så kallade statistiska *prediktionsintervall*, vilket dessvärre inte alltid varit möjligt. Hur osäkerhetsintervallen beräknas och varför de så kallade prediktionsintervallen inte alltid kan användas redovisas i bilaga 2. Generellt sett är bedömningen att intervallen, trots att de inte är helt teoretiskt förankrade, ger en bättre bild av prognosernas osäkerhet jämfört med alternativet att inte redovisa osäkerhetsintervall.

I det sista kapitlet följs tidigare prognoser upp, vilket ger information om osäkerheten ur ett bakåtblickande perspektiv.

5 POLISMYNDIGHETEN

5.1 Bakgrund

Polismyndigheten är den första länken i rättskedjan. Inflödet till polisen (inkomna ärenden) bearbetas på olika sätt för att sedan bland annat resultera i ett utflöde (ärenden redovisade till åklagare) som levereras till nästa länk i rättskedjan, Åklagarmyndigheten. Inflödet består till största delen av sådant som anmäls av målsägare, och påverkas såväl av faktisk brottslighet som av anmälningsbenägenhet. Därtill kommer så kallad egeninitierad verksamhet eller ingripandebrott, som till exempel utgörs av *trafik- och narkotikabrott*, där det är polisens egna aktiviteter som huvudsakligen påverkar inflödets omfattning.

5.2 Historisk utveckling

Under perioden 2004–2017 ökade inflödet med cirka 34 600 inkomna ärenden, vilket är en ökning på knappt 3 procent. Under samma period minskade utflödet med cirka 30 200 ärenden redovisade till åklagare, vilket är en minskning med knappt 17 procent.

Sett över tid är flödet av inkomna och avslutade ärenden vanligtvis relativt konstant. Ungefär lika många ärenden som inkommer till polisen under ett år avslutas också under ett år.

I ett längre perspektiv (1975–2017) kan utvecklingen av antalet *anmälda brott* ge en bild av inflödet till polisen, vilket framgår av figur 10. Den långsiktiga trenden var uppåtgående under hela perioden, trots tillfälliga nedgångar under några eller enstaka år. Antalet anmälda brott har i det närmaste fördubblats, från drygt 755 000 anmälda brott 1975 till drygt 1 506 000 anmälda brott 2017.²¹ Även i förhållande till den befolkningsökning som ägt rum under samma period har antalet anmälda brott ökat. År 1975 anmäldes drygt 9 000 brott per 100 000 invånare, medan motsvarande antal 2017 var drygt 15 000 anmälda brott per 100 000 invånare. Även i förhållande till antalet anställda poliser ökade antalet anmälda brott under perioden. År 1980 anmäldes 55–60 brott²² per anställd polis medan det anmäldes 76 brott per anställd polis 2017.

Prognosen visar att inflödet kommer att öka från 1 222 290 till 1 227 700 inkomna ärenden mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en ökning med 0,4 procent.

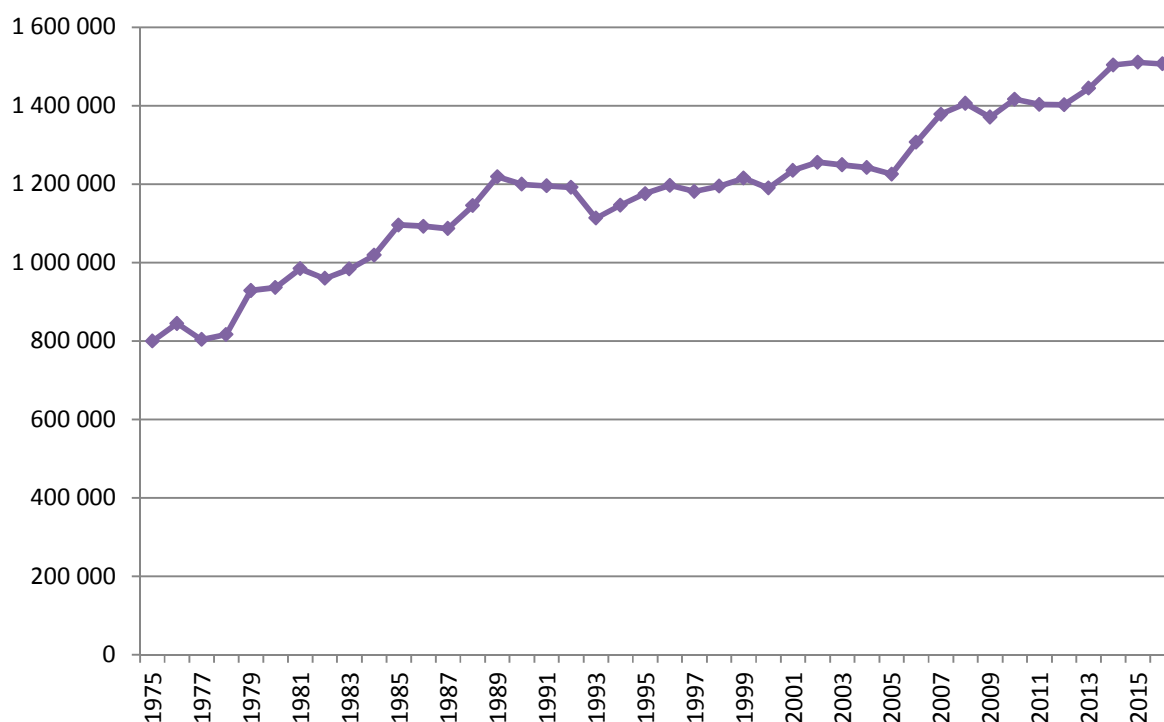
Utflödet förväntas öka från 149 276 till 167 700 ärenden redovisade till åklagare mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en ökning med 12 procent.

---

²¹ Brottsförebyggande rådet 2017. Uppgiften om anmälda brott för 2017 är preliminär.

²² Antalet anställda poliser räknas inte på samma sätt idag som 1980, varför en exakt siffra inte kan anges. Jämförelser kan heller inte göras vid tidseriens början (1975) eftersom uppgifter om antalet anställda poliser 1975 saknas.

Figur 10. Antal anmälda brott, år 1975–2017. Källa: Brottsförebyggande rådet (Brå).

5.2.1 Några generella förklaringar till de senaste årens förändringar i ärendeproduktion 2009–2016

Polisens redovisning av ärenden till åklagare minskade från 2009 fram till och med 2016 (se avsnitt 5.5), vilket bidragit till en generell försämring av polisens utredningsresultat. Resultaten för 2017 visar dock på ett trendbrott med fler ärenden redovisade till åklagare och fler bearbetade ärenden. Orsakerna till att produktionen minskade kraftigt under många år är flera och varierar över tid. Vissa orsaker är konstaterade, vissa är möjliga eller troliga, och andra är ännu inte identifierade.

Bland de konstaterade faktorerna bakom minskningen mellan 2009 och 2016 kan framförallt följande nämnas:

- ökad användning av förundersökningsbegränsning
- minskat användande av förenklade utredningsförfaranden, bland annat när det gäller *trafikbrott*
- förändringar i brottsstrukturen, med en ökning av svårutredda offerbrott och en minskning av lättutredda ingripandebrott (bland annat på grund av minskat fokus på främst *trafikbrott*).

Sedan 2013 har polisen möjlighet att själv fatta beslut om förundersökningsbegränsning, vilket innebär att brottsutredningar i vissa fall kan begränsas till de mest väsentliga delarna för att få en snabb och effektiv lagföring. Denna möjlighet att effektivisera utredningsverksamheten har

samtidigt fått effekten att färre ärenden redovisats till åklagare. Enligt Brås kartläggning fick lagändringen ett tydligt genomslag genom att en stor del av besluten snabbt kom att överflyttas från åklagare till polis.²³ Därtill har polisen fått förbättrade tekniska lösningar som förenklar ärendesamordning, vilket exempelvis innebär att ärenden där samma person är misstänkt för brott lättare kan identifieras och samordnas, vilket sannolikt leder till en ökad användning av förundersökningsbegränsning.

En annan faktor som bidragit till den minskade redovisningen av ärenden till åklagare är det över tid minskande användandet av förenklade utredningsförfaranden. Minskningen av dessa började redan under 2011 och har därefter fortsatt. Användningen av förundersökningsanteckning upphörde helt under 2013. Alternativet till dessa förenklade utredningsförfaranden innebär en mer omfattande arbetsinsats per ärende, bland annat på grund av ökade formaliakrav. En ökad arbetsinsats per sådant ärende innebär således att färre ärenden totalt sett redovisas till åklagare.

Brottsstrukturen, det vill säga sammansättningen av olika typer av brott, förändras över tid. Under de senaste åren har det till exempel skett en mycket kraftig ökning av svårupplärade *bedrägeribrott*. Enligt Brå har andelen *bedrägeribrott* som klaras upp minskat rejält. Det förklaras dels av att antalet anmälningar om bedrägerier har ökat kraftigt, dels av att även den andel av dessa brott som är mycket svårupplärade ökat, från 10 till 20 procent²⁴. Det har också varit ett minskat fokus på ingripandebrotten och då särskilt på *trafikbrotten*. En stor del av den ökning i polisens utflöde som noterades fram till 2009, bestod av så kallade ingripandebrott såsom *trafik- och narkotikabrott*. Det trendbrott som sedan observerades från och med 2010, då minskningen av det totala utflödet tog sin början, gäller för flertalet brottskategorier, men en betydande del av dessa är *trafikbrott*. Denna minskning har delvis sin förklaring i att de nationella kvantitativa målen för trafikverksamheten togs bort 2012²⁵, vilket i sin tur troligtvis ledde till omprioriteringar av resurser. Detta har bidragit till den minskande ärendeproduktionen. Under 2017 ökade ingripandebrotten *narkotikabrott* och *trafikbrott*, vilket visar på en ökad polisiär aktivitet.

Nedan följer en redogörelse för ytterligare faktorer som bedöms som troliga anledningar till den minskade ärenderedovisningen, även om det inte gått att bevisa deras effekt på utredningsresultatet.

Polisen har sedan en tid tillbaka fokuserat på att höja kvaliteten i de brottsutredningar som genomförs. Under perioden 2011–2016 ökade också kvaliteten²⁶ kontinuerligt. Lagföringskvoten har ökat från 90,0 till 93,1 procent sedan 2011. Även den effektiva lagföringskvoten har ökat från 81,6 till 87,3 procent under samma period.

---

²³ Brå 2015. Utveckling av förundersökningsbegränsning 2006–2014.

²⁴ Brå 2016a. Rättsväsendets förutsättningar att personupplära brott, s. 44.

²⁵ Vissa av de dåvarande länspolismyndigheterna valde att behålla kvantitativa mål för aktiviteten mot trafikbrottslighet även efter 2012.

²⁶ De kvalitetsmått som används är *lagföringskvot* (andel positiva lagföringsbeslut av beslutade brottsmisstankar i ärenden där förundersökning letts av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten), *effektiv lagföringskvot* (andel positiva lagföringsbeslut, exklusive åtalsunderlåtelse övrigt, av beslutade brottsmisstankar i ärenden där förundersökning letts av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten) och *kompletteringsvolym* (andel beslut från Åklagarmyndigheten om att skicka tillbaka förundersökningen till Polismyndigheten, i relation till antal brottsmisstankar med beslut i åtalsfrågan).

Kompletteringsvolymen har minskat marginellt sedan 2015 (- 1 procentenhet). Att både lagföringskvoten och den effektiva lagföringskvoten ökat indikerar att kvaliteten i de ärenden som redovisats till åklagare ytterligare förbättrats. Det är därför troligt att den ökade kvaliteten i brottsutredningarna haft en dämpande effekt på ärendeproduktionen, då ärenden som tidigare redovisades till åklagare nu istället läggs ned i större omfattning. Nedläggningen av dessa ärenden görs utifrån bedömningen att brottsutredningen inte kan förväntas leda till åtal.

Antalet och andelen grova *våldsbrott*, till exempel dödligt våld med skjutvapen som skett i samband med kriminella konflikter, har sedan en tid tillbaka ökat.²⁷ Ökningen avser huvudsakligen storstadslänen. Den här typen av brott tar stora utredningsresurser i anspråk och är mycket svårupplärade. För att hantera dessa brott har utredningsresurser flyttats från andra verksamheter, främst mängdbrott, vilket har påverkat ärendeproduktionen.

När det gäller polisens omorganisation (2015) visar tidigare erfarenheter från liknande omorganisationer inom svenska statliga myndigheter, polismyndigheter utomlands och andra stora organisationer att produktionsresultaten i regel försämras under reformfasen. Brå konstaterar också i sin rapport (2016:23) att när arbetet med att genomföra omorganisationen inleddes, hade polisen nyligen haft ett omfattande generationsskifte i organisationen. Brå gör bedömningen att detta bör vara en del av förklaringen till att den positiva resultatutvecklingen när det gäller personupplärningen, som pågick 2006–2011, inte kunde stabiliseras, utan att resultaten återgick till 2006 års nivå.

I detta sammanhang bör även nämnas de externa faktorer som troligen har påverkat polisens utredningsresultat. Den migration som skedde under 2015 och 2016 har påverkat polisens verksamhet, främst avseende inre gränskontroll, inre utlänningskontroll, verkställigheter av avvisnings- och utvisningsbeslut samt tillsyn vid asylboenden. Då dessa faktorer främst har påverkat den yttre resursen, är det troligtvis främst ärendevolymerna för den egeninitierade verksamheten, såsom *trafik- och narkotikabrott*, som påverkats negativt, i första hand inflödet men i förlängningen även utflödet. Händelseutvecklingen i omvärlden har också inneburit att polisen behöver stärka arbetet för att förebygga terrordåd och värna de fri- och rättigheter som utgör grunden för det öppna samhället och demokratin.²⁸

5.2.2 Förändringar i ärendeflödet inom polisen

Stora procentuella förändringar i antalet ärenden för delvolymerna i ärendeflödet hos polisen, se avsnittet *Volymerna i rättskedjan*, kan påverka Polismyndighetens interna arbetsbelastning. För de nästkommande leden i rättskedjan kan det vara av intresse att följa sådana förändringar, särskilt för de brottskategorier som utgör stora volymer av det som går vidare i hela eller delar av rättskedjan, såsom *våldsbrott, trafikbrott, narkotikabrott och tillgrepp i butik*.

Statistik för åren 2013–2017 visar förändringar när det gäller på vilket sätt ärendena har avslutats. Antalet ärenden för vilka det inte inletts förundersökning ökade under 2013–2015 medan det minskade under 2016 och 2017. Antalet ärenden för vilka det inletts förundersökning som sedan lagts ned minskade under 2015–2016 men ökade under 2017.

---

²⁷ Polismyndigheten 2017c.

²⁸ Polismyndigheten 2016 och 2017b.

Minskningen under 2016 inom båda kategorierna i tabell 8 resulterade i ett ökat antal *öppna ärenden*. Ökningen har främst skett bland de ärenden som är 6 månader eller äldre. Under 2017 minskade emellertid antalet öppna ärenden. Minskningen avser ärenden som är 0–12 månader gamla medan ärenden äldre än 12 månader har fortsatt att öka.

Tabell 8. Utveckling av antalet ärenden där förundersökning inte har inletts samt där inledd förundersökning lagts ned, 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017
Förundersökning ej inledd	678 855	685 940	749 595	720 629	708 760
Nedlagda ärenden (förundersökning inledd)	365 093	402 733	382 471	377 076	404 228
Summa	1 043 948	1 088 673	1 132 066	1 097 705	1 112 988

Detta kan sammantaget ha bidragit till den minskade ärenderedovisningen till och med 2016, men kan också vara en konsekvens av att ärendeinflödet ökade kraftigt inom vissa brottskategorier (*bedrägeribrott m.m.* och *skadegörelsebrott*) i slutet av denna period. Det gäller i vart fall under 2015 och 2016, då den relativt stora ökningen av inkomna ärenden för *skadegörelsebrott* och *bedrägeribrott m.m.* resulterade i att ärenden i större omfattning lades ned utan att förundersökning inletts. Orsakerna till att dessa ärenden direktavskrivs är för *bedrägeribrott* att bevisningen ofta finns utomlands och därmed är svårtillgänglig. För *skadegörelsebrotten* handlar det om att ett stort antal ärenden har anmälts klumpvis då anmälaren – som i dessa fall vanligtvis är ett kollektivtrafikföretag eller en kommun – har lagt stora mängder av ärenden på hög under en lång tid. De äldre ärendena saknar oftast utredningsbar information.

5.2.3 Fördjupad redovisning av inflödet för brott mot person

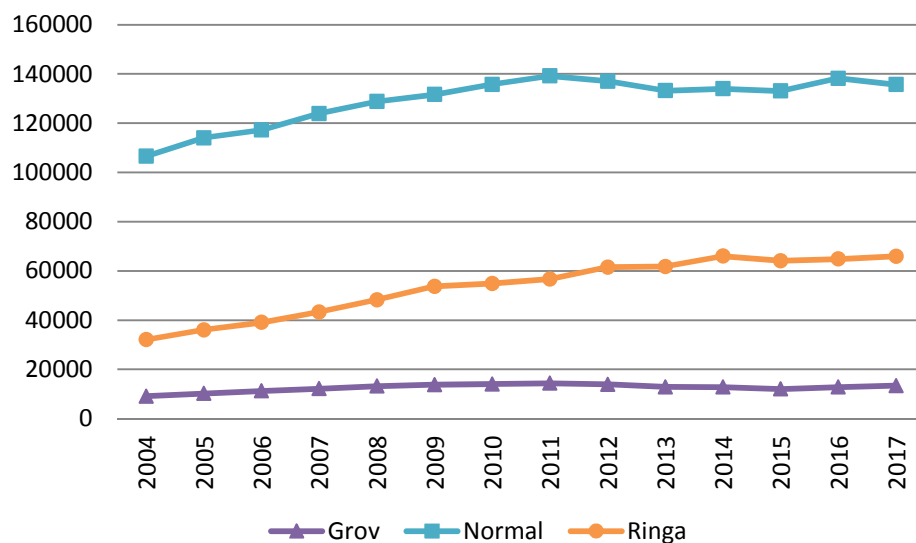
Brott mot person består av brottskategorierna *våldsbrott* och *övriga brott mot person*. I syfte att tydliggöra eventuella belastningsmässiga förskjutningar i rättskedjan, har *brott mot person* delats in i de tre underkategorierna *grov*, *normal* och *ringa*. Förenklat kan sägas att ärenden av grov respektive normal grad består av *våldsbrott*, medan ärenden av ringa grad utgörs av *övriga brott mot person*. Det finns tydliga skillnader i brottstypernas allvarlighetsgrad. Även om utredningsförutsättningarna och allvarlighetsgraden inom respektive underkategori varierar, finns ändå en tydlig genomsnittlig skillnad mellan underkategorierna. I tabell 9 redovisas utfallet för 2013–2017.

Tabell 9. Antal inkomna ärenden för våldsbrott och övriga brott mot person 2013–2017, indelat i tre kategorier.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	Andel av totalt 2013	Andel av totalt 2017
Grov	12 869	12 790	12 012	12 818	13 386	6 %	6 %
Normal	133 188	133 947	133 076	138 214	135 639	65 %	63 %
Ringa	61 745	65 794	64 071	64 777	65 913	29 %	31 %
Totalt	207 802	214 546	208 993	215 809	214 938	100 %	100 %

Inflödet för *brott mot person* ökade med totalt cirka 7 100 ärenden mellan 2013 och 2017. Detta motsvarar en ökning på drygt 3 procent. Av det totala antalet ärenden utgör de ringa ärendena en något större del, medan ärenden av normal grad minskat något i andel och andelen grova ärenden är oförändrad. Skillnaderna är dock relativt små.

Figur 11. Antal inkomna ärenden för våldsbrott och övriga brott mot person 2004–2017, indelat i tre kategorier.

5.2.4 Fördjupad redovisning av utflödet för brott mot person

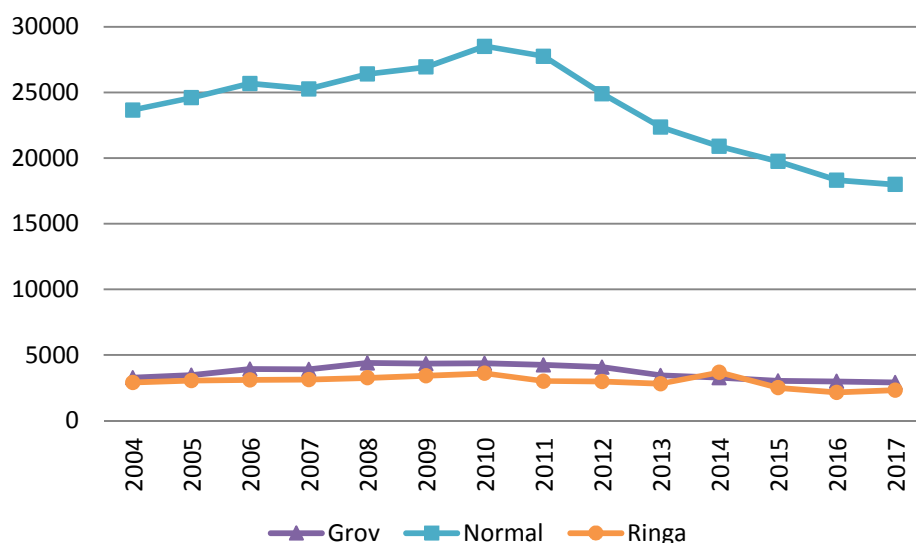
Att få en indikation om hur fördelningen mellan grova, normala och ringa *brott mot person* förändras över tid i de ärenden som skickas vidare i rättskedjan är av särskilt intresse för Kriminalvården, då olika grader av brott resulterar i olika typer av beslut, exempelvis kriminalvårdspåföljder såsom fängelse.

Utflödet för *brott mot person* har totalt sett minskat med 19 procent sedan 2013, vilket framgår av tabell 10. Antalsmässigt är det framför allt ärenden av normalgraden som har en minskad redovisning till åklagare, då dessa har minskat med cirka 4 400 ärenden. Detta är en procentuell minskning på 20 procent. De grova och de ringa ärendena har båda en procentuell minskning på 15–16 procent. Proportionerna mellan kategorierna förändrades däremot inte mellan 2013 och 2017.

Tabell 10. Antal ärenden redovisade till åklagare för våldsbrott och övriga brott mot person 2013–2017, indelat i tre kategorier.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	Andel av totalt 2013	Andel av totalt 2017
Grov	3 432	3 227	3 023	2 988	2 896	12 %	12 %
Normal	22 341	20 682	19 734	18 305	17 977	78 %	78 %
Ringa	2 805	3 629	2 499	2 150	2 310	10 %	10 %
Totalt	28 578	27 538	25 256	23 443	23 183	100 %	100 %

Figur 12. Antal redovisade ärenden till åklagare för våldsbrott och övriga brott mot person 2004–2017, indelat i tre kategorier

5.3 Metod

De data som används för prognoserna är statistiska uppgifter om inkomna ärenden (inflöde) och ärenden redovisade till åklagare (utflöde). Brottskategorierna utgörs, med ett fåtal undantag (se nedan), av den indelning som används i polisens löpande verksamhetsuppföljning.

Uppgifter om inkomna ärenden och ärenden redovisade till åklagare har tagits fram ur polisens system för verksamhetsuppföljning (VUP). Tidsserien utgörs av helårsdata under perioden 2004–2017.

Liksom de senast föregående åren har brottskoderna 3006 (*smitning*) och 3161 (*övriga trafikbrott där fängelse ingår i straffskalan*) uteslutits ur trafikbrottskategorin i årets prognoser.²⁹ Brottskod 9001 (*övriga brott mot specialstraffrätten där endast böter ingår i straffskalan*), som normalt hör hemma i brottskategorin *övriga specialstraffrättsliga brott*, har placerats i brottskategorin *trafikbrott*.³⁰

Rimlighetsbedömningar av prognoserna har gjorts i samarbete med sakkunniga inom myndigheten.

I en elektronisk bilaga på www.bra.se finns dataunderlagen och en mer detaljerad redovisning av de statistiska modellerna tillgängliga.

²⁹ Brottskoderna 3006 och 3161 har tagits bort ur trafikbrottskategorin på grund av förändrad registreringspraxis. Det gör att dessa två brottskategorier innehåller betydligt fler ärenden under 2014–2017 än tidigare år. En betydande del av dessa rör icke-brottsliga händelser, som tidigare inte registrerats under någon brottskod alls. Jämförbarhet över tid bedöms därmed inte som möjlig, varför de i stället tagits bort helt.

³⁰ I samband med att polisens trafikdiarium (T-RAR) skulle stängas skedde i slutet av 2013 en förändring i hur trafikbrott registrerades. De trafikförseelser som tidigare registrerats med egna brottskoder (exempelvis hastighetsöverträdelse och bilbältesbrott) registrerades i stället under brottskod 9001. Dessa trafikbrott kan därmed inte särskiljas från övriga brott som registreras under brottskod 9001. Bedömningen är dock att brottskod 9001 under 2014–2017 övervägande bestod av trafikbrott, varför den i stället placerats i brottskategorin trafikbrott.

5.3.1 Metod för inflödesprognoserna

Den totala prognosen för inflödet består av en sammanslagning av separata prognoser för var och en av de tio brottskategorierna. Prognoserna utgörs av statistiska framskrivningar utifrån det historiska utfallet. När den historiska utvecklingen är relativt oförändrad eller när det inte finns någon tydlig trend i de senaste årens utfall, har en konstant modell använts för prognoserna för inflödet. Den konstanta modellen innebär att det senaste årets värde (i detta fall 2017 års värde) utgör prognosvärdena för 2018–2021. För de brottskategorier som har en mer tydlig trend har en linjär modell använts som prognosmodell.

5.3.2 Metod för utflödesprognoserna

De förväntningar på ett utökat utflöde som låg till grund för förra årets prognos infriades under 2017. Däremot har utvecklingen sett olika ut för olika brottskategorier, vilket årets prognoser tagit hänsyn till genom en återgång till att ta fram separata prognoser för varje brottskategori. Prognoserna för brottskategorierna har sedan slagits samman till en total prognos för polisens utflöde. Vissa brottskategorier fortsatte att minska under 2017 och en av dem (*tillgreppsbrott exkl. i butik*) förväntas fortsätta minska under prognosperioden. För de brottskategorier som ökade under 2017 har stor vikt lagts vid 2017 års utfall i framtagandet av prognoserna, och den positiva utveckling som skedde under 2017 förväntas fortsätta.

För brottskategorin *narkotikabrott* har en linjär modell använts och för tre brottskategorier har en konstant modell använts. För övriga brottskategorier är det den procentuella förändringen mellan 2016 och 2017 som skrivs fram under prognosperioden. Ett undantag har gjorts för brottskategorin *våldsbrott*, där en ren bedömningsprognos har lagts (se vidare avsnitt 5.5).

5.4 Prognos över inflödet

Prognosen indikerar att antalet inkomna ärenden kommer att öka från 1 222 290 till 1 227 700 mellan 2017 och 2021, vilket är att betrakta som oförändrat.

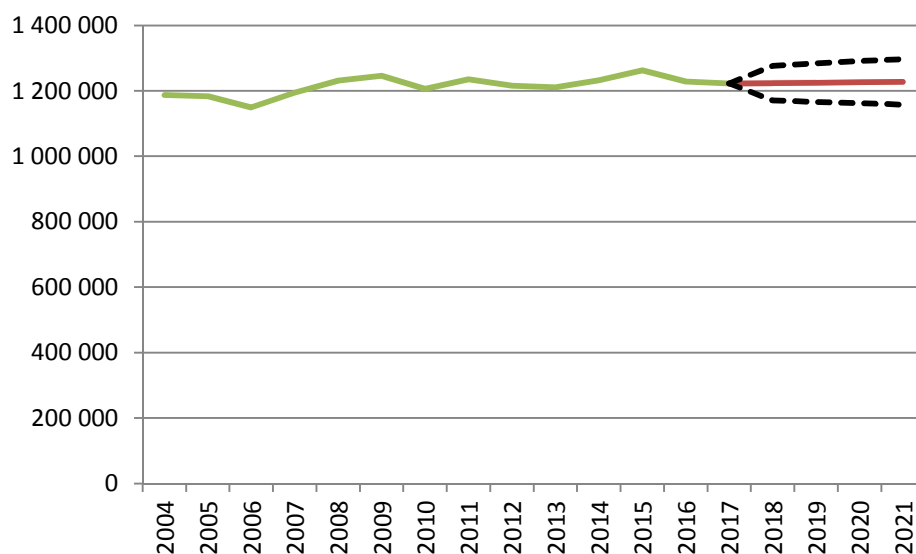
Tabell 11. Prognos över antal inkomna ärenden 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Våldsbrott	123 773	126 673	125 418	129 755	125 670	125 700	125 700	125 700	125 700
Övriga brott mot person	84 029	86 083	83 741	86 054	89 268	91 900	94 600	97 400	100 200
Skadegörelsebrott	128 523	137 735	178 919	154 595	163 687	163 700	163 700	163 700	163 700
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	452 998	458 616	442 049	419 471	406 333	395 300	385 900	376 400	366 900
Narkotikabrott	55 237	52 953	49 688	50 128	55 395	58 700	59 900	61 200	62 400
Trafikbrott*	114 207	117 853	122 472	122 304	130 558	133 300	137 200	141 100	145 000
Tillgrepp i butik	45 276	45 397	46 483	45 281	42 184	42 200	42 200	42 200	42 200
Bedrägeribrott m.m.	138 011	139 136	149 304	157 927	146 554	149 700	153 000	156 100	159 000
Övriga BrB-brott	44 986	44 234	40 471	38 666	39 836	39 800	39 800	39 800	39 800
Övr. specialstraffrättsliga brott	23 768	24 068	24 265	24 289	22 805	22 800	22 800	22 800	22 800
Totalsumma	1 210 808	1 232 748	1 262 810	1 228 470	1 222 290	1 223 100	1 224 800	1 226 300	1 227 700
Förändring i antal	-5 232	21 940	30 062	-34 340	-6 180	843	1 707	1 508	1 333
Förändring i procent	-0,4 %	1,8 %	2,4 %	-2,7 %	-0,5 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Ackumulerad förändring i antal jfr 2017						843	2 549	4 058	5 391
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						0,1 %	0,2 %	0,3 %	0,4 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

*Inklusive brottskod 9001, som normalt ingår i brottskategorin *övriga specialstraffrättsliga brott*.

Figur 13. Antal inkomna ärenden 2004–2017 samt prognos 2018–2021 med 95-procentigt osäkerhetsintervall.

Trots att den sammanlagda prognosen är i det närmaste oförändrad under prognosperioden finns variationer mellan brottskategorierna. Den brottskategori som förväntas ha ett fortsatt

minskat inflöde under perioden 2017–2021 är *tillgreppsbrott (exkl. i butik)*. De brottskategorier som förväntas öka under prognosperioden är *bedrägeribrott m.m., övriga brott mot person, trafikbrott* och *narkotikabrott*. För resterande brottskategorier förväntas antalet inkomna ärenden vara oförändrat under prognosperioden.

Prognosen för brottskategorin *bedrägeribrott m.m.* är den mest osäkra. Bedrägeribrotten utgör en allt större del av det totala antalet anmälda brott och får därmed en allt större påverkan på utredningsresultatet. En betydande del av den ökning som skett under senare år kan härledas till en specifik brottskod (0901 – datorbedrägeri). Det brottsmodus som ökningen främst avser är datorbedrägeri med så kallat "Card Not Present" (CNP). Detta innebär att kreditkortsuppgifter används för transaktioner på internet trots att bedragaren inte har tillgång till det fysiska kortet utan kommit över kortuppgifterna på annat sätt.³¹ Många av dessa transaktioner sker i andra länder än Sverige, vilket försvårar utredningsläget väsentligt. Det stora flertalet av dessa ärenden läggs ner, eftersom utredningsbar information är svårtillgänglig, då den i de flesta fall finns utomlands.

Utifrån dessa förutsättningar arbetar därför Polismyndighetens nationella bedrägericenter (NBC) huvudsakligen strategiskt med ett brottsförbyggande fokus, för att bedrägeribrotten aldrig ska ske. Genom relativt enkla brottsförebyggande åtgärder kan stora positiva effekter uppnås. Samtidigt ökar internethandeln med cirka 15–20 procent per år, vilket är negativt för förutsättningarna för att minska CNP-bedrägerierna. För att kunna förebygga bedrägeribrott behöver polisen hjälp från övriga samhället. Samverkan pågår inom en rad områden och Polismyndigheten arbetar aktivt med aktörer inom bland annat bank- och finanssektorn och e-handelsbranschen samt med Regeringskansliet. Om kraftfulla brottsförebyggande åtgärder skulle vidtas kan det innebära att inflödet för dessa brott plötsligt minskar mycket kraftigt. Då kan prognosen för antalet inkomna bedrägeribrottsärenden behöva omprövas. En sådan effekt kunde exempelvis observeras under det andra halvåret 2016 och det första delen av 2017, då antalet CNP-bedrägerier sjönk kraftigt till följd av framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Samtidigt ökade antal bedrägeribrottsärenden åter under årets sista månader.

5.5 Prognos över utflödet

För utflödet, det vill säga antalet ärenden redovisade till åklagare, prognostiseras en ökning under 2018–2021. Prognosen indikerar att utflödet kommer att öka från 149 276 ärenden 2017 till 167 700 ärenden 2021, vilket motsvarar en ökning på cirka 18 400 ärenden eller 12 procent.

Flertalet brottskategorier förväntas bidra till den positiva utveckling som prognostiseras. För *skadegörelsebrott, tillgrepp i butik* och *bedrägeribrott m.m.* förväntas dock utflödet vara oförändrat och den prognosen har lagts på grund av att det historiska utfallet varierar kraftigt från år till år och att det därför inte finns någon skönjbar trend som pekar i någon riktning. För

---

³¹ Säkerhetsbristen som möjliggör CNP-bedrägerier är att många banker fortfarande tillåter internetköp där endast de uppgifter som är tryckta på det fysiska kontokortet knappas in vid betalning. Antalet CNP-bedrägerier skulle minska kraftigt om fler kortutgivande banker hade som normalläge att kundens kontokort inte kan användas för köp på Internet såvida kunden inte själv låser upp sitt kort för e-handel via sin e-legitimation. Flera banker har nu infört den här sortens. Detta är positivt men fortfarande har dock mer än hälften av de svenska kontokortskunderna banker som håller kontokorten öppna för internetköp.

brottskategorin *tillgreppsbrott (exkl. i butik)* förväntas det fortsatt minskande inflödet resultera i ett fortsatt minskande utflöde. För resterande brottskategorier förväntas utflödet öka under perioden 2018–2021. De brottskategorier som antalsmässigt förväntas bidra mest till den positiva utvecklingen under prognosperioden är *trafikbrott* och *narkotikabrott*. Den procentuella ökningen förväntas även bli stor för brottskategorierna *övriga brott mot person*, *trafikbrott* och *övriga BrB-brott*.

Trots att utflödet för *våldsbrott* fortsatte att minska under 2017 görs bedömningen att utflödet kommer att öka under prognosperioden. Bedömningen baseras på att inflödet av våldsbrottsärenden förväntas vara oförändrat under prognosperioden och att de satsningar som görs inom utredningsverksamheten i allmänhet, och de prioriteringar som görs inom *våldsbrott*, därför kommer att innebära ett ökat utflöde under 2018 och framåt. Vid prognosperiodens slut förväntas utflödet för *våldsbrott* ha uppnått 2015 års nivå.

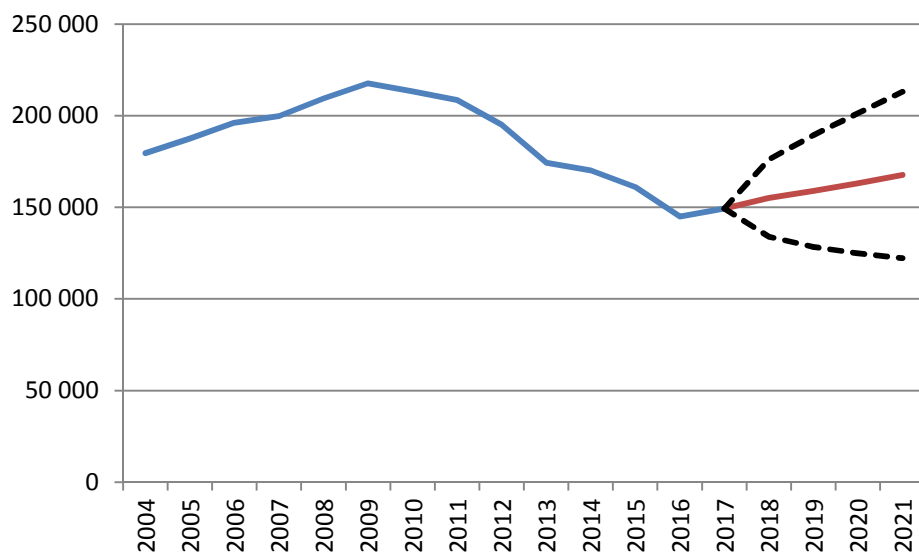
Tabell 12. Prognos över antalet ärenden redovisade till åklagare 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Våldsbrott	23 408	21 900	20 331	19 052	18 528	18 900	19 300	19 700	20 100
Övriga brott mot person	5 170	5 910	4 925	4 391	4 655	4 900	5 200	5 500	5 900
Skadegörelsebrott	4 585	4 038	3 695	3 055	3 314	3 300	3 300	3 300	3 300
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	11 788	11 148	10 775	9 126	8 351	7 600	7 000	6 400	5 900
Narkotikabrott	33 640	32 207	30 265	28 930	32 111	34 600	34 900	35 200	35 600
Trafikbrott*	44 786	42 066	41 161	38 328	41 169	44 200	47 500	51 000	54 800
Tillgrepp i butik	22 941	23 480	23 543	22 077	20 361	20 400	20 400	20 400	20 400
Bedrägeribrott m.m.	14 049	15 911	14 015	8 342	8 979	9 000	9 000	9 000	9 000
Övriga BrB-brott	5 963	5 435	4 786	4 461	4 641	4 800	5 000	5 200	5 400
Övr. specialstraffrättsliga brott	7 901	8 043	7 491	7 106	7 167	7 200	7 300	7 400	7 400
Totalsumma	174 231	170 138	160 987	144 868	149 276	155 000	158 900	163 100	167 700
Förändring i antal	-20 831	-4 093	-9 151	-16 119	4 408	5 723	3 887	4 219	4 566
Förändring i procent	-10,7 %	-2,3 %	-5,4 %	-10,0 %	3,0 %	3,8 %	2,5 %	2,7 %	2,8 %
Ackumulerad förändring i antal, jfr 2017						5 723	9 610	13 829	18 395
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						3,8 %	6,4 %	9,3 %	12,3 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

*Inklusive brottskod 9001, som normalt ingår i brottskategorin *övriga specialstraffrättsliga brott*.

Figur 14. Antal ärenden redovisade till åklagare 2004–2017 samt prognos 2018–2021 med 95-procentigt osäkerhetsintervall.

Eftersom stora delar av polisens prognoser för utflödet baseras på utvecklingen under 2017, det vill säga ett enda år, bedöms de som särskilt osäkra. Polismyndigheten förväntar sig att den positiva utvecklingen kommer att fortsätta men det är osäkert om det kommer att ske i nivå med den utveckling som skedde mellan 2016 och 2017. År 2016 fattades en rad nationella beslut med syfte att förbättra utredningsverksamheten, och enligt en rapport från Nationella operativa avdelningen är dessa beslut i allt väsentligt genomförda i samtliga regioner.³² Detta torde ha bidragit till den positiva utvecklingen under 2017 och kommer sannolikt bidra till en positiv utveckling under kommande år.

---

³² Polismyndigheten 2017a.

6 ÅKLAGARMYNDIGHETEN

6.1 Bakgrund

Åklagarmyndigheten är den andra länken i rättskedjan, där inflödet i form av inkomna brottsmisstankar bearbetas på olika sätt för att resultera i ett utflöde i form av brottsmisstankar med åtalsbeslut som levereras till nästa länk i rättskedjan, Sveriges Domstolar. Det viktigaste underlaget för Åklagarmyndighetens bedömning av den framtida verksamhetsvolymen är utvecklingen av inkomna brottsmisstankar. Inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten kommer till största delen från polisen, men en mindre volym kommer också från Tullverket och andra myndigheter, till exempel Försäkringskassan och Kustbevakningen.

Åklagarmyndigheten volymer påverkas i stor omfattning av främst polisens produktivitet och effektivitet. De faktorer som påverkar polisens verksamhetsvolym kommer därmed även att ha stor betydelse för Åklagarmyndighetens inflöde. Åklagare har till uppgift att handlägga de ärenden som polisen och andra myndigheter överlämnar. Åklagare kan inte i någon större utsträckning påverka omfattningen av inflödet utan det beror på samhällsutvecklingen och på hur de utredande myndigheterna arbetar. I kapitel 2, Rättskedjans påverkansfaktorer, illustreras detta på övergripande nivå.

Alla brottsmisstankar som inkommer till Åklagarmyndigheten kommer, efter slutförd handläggning, att erhålla ett avslutande beslut. Detta kan exempelvis vara ett beslut om att inte inleda förundersökning, ett beslut om att lägga ned förundersökningen, ett åtalsbeslut eller ett beslut om att utfärda strafföreläggande. För att skapa en grund för Sveriges Domstolar att göra prognoser över sina verksamhetsvolym redovisas i denna rapport enbart de brottsmisstankar som går vidare i rättskedjan, det vill säga brottsmisstankar med åtalsbeslut. Av de inkomna brottsmisstankarna är det cirka 40 procent som avslutas med ett åtalsbeslut.

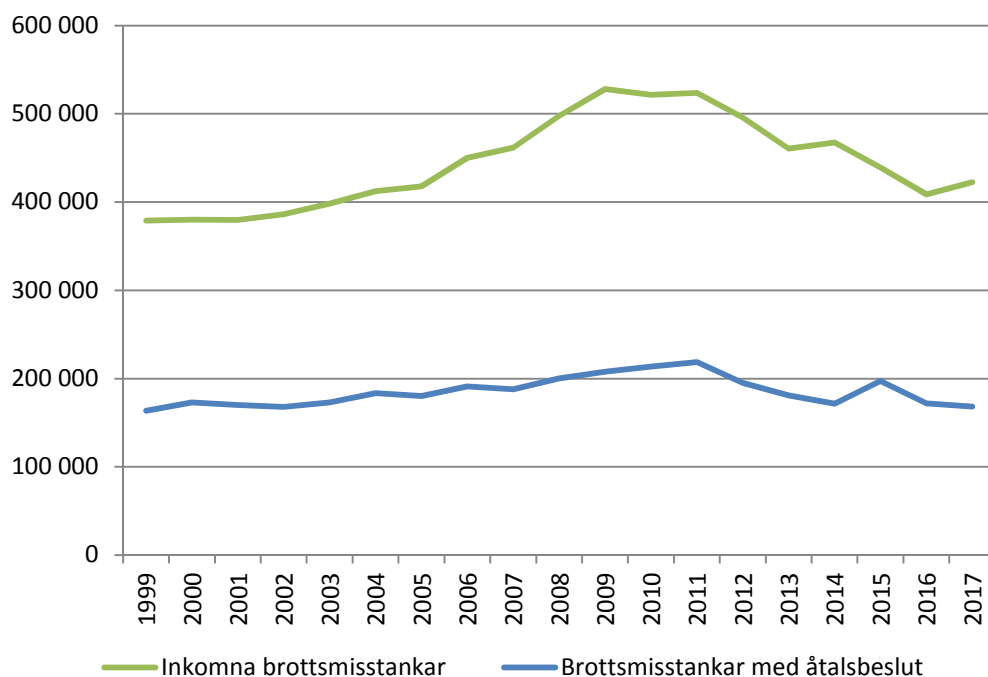
6.2 Historisk utveckling

De tidsserier som används för att följa verksamhetsvolymerna i rättskedjan avseende Åklagarmyndighetens verksamhet är inkomna brottsmisstankar och brottsmisstankar med åtalsbeslut; historik avseende dessa serier finns från år 1999. Under perioden har Åklagarmyndigheten bytt statistikdatalager. Statistiken avseende åren 1999–2007 är skattningar utifrån relationen mellan det gamla och det nya statistikdatalagret. I figur 15 illustreras Åklagarmyndighetens inflöde och utflöde av brottsmisstankar under åren 1999–2017.

Prognosen indikerar att inflödet i form av antalet inkomna brottsmisstankar kommer att öka med 17 procent mellan 2017 och 2021, från 422 500 till 494 900 brottsmisstankar.

Prognosen indikerar att utflödet i form av antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut kommer att öka med 17 procent mellan 2017 och 2021, från 168 200 till 196 400 brottsmisstankar.

Figur 15. Inkomna brottsmisstankar och brottsmisstankar med åtalsbeslut 1999–2017.

Under perioden 1999–2017 ökade antalet inkomna brottsmisstankar med cirka 43 500. Antalet inkomna brottsmisstankar ökade i princip årligen under perioden 1999–2009. Därefter har inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten minskat. Trendbrottet år 2009 kan förklaras av polisens minskade utflöde av ärenden redovisade till åklagare, där utvecklingen också vände nedåt 2009 (se polisens avsnitt om historisk utveckling). De inkomna brottsmisstankarna under år 2017, är dock cirka 13 700 fler än år 2016.

Antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut ökade med ungefär 4 800 (3 procent) under perioden 1999–2017. Den långsiktiga trenden avseende antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut, liknar den utveckling som återfinns för antalet inkomna brottsmisstankar. Antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut ökade dock fram till och med år 2011, då åtalsbesluten var närmare 219 000 stycken. Från det att de inkomna brottsmisstankarna vände nedåt till dess att brottsmisstankarna med åtalsbeslut gjorde detsamma minskade såväl balanser som genomströmningstider.³³ Dessutom bör nämnas att myndigheten haft flera stora ärenden som påverkat statistiken. Exempelvis påverkades utfallet för 2011 av en stor dopningshärva med cirka 11 000 brottsmisstankar, där nästan alla ledde till åtal. Om denna härva exkluderas från antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut hade tidsseriens vändning kommit ett år tidigare. Antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut under år 2015 påverkas påtagligt av några stora bedrägeriärenden där drygt 26 000 brottsmisstankar fick åtalsbeslut. Även utfallet för år 2016 påverkas av ett fåtal stora bedrägeriärenden, där cirka 9 000 brottsmisstankar fick åtalsbeslut. I tabell 13 redovisas antalet beslutade brottsmisstankar under perioden 2013–2017 fördelade efter beslutsgrupp.

³³ Detta redovisas bland annat i myndighetens årsredovisningar; observera dock att myndigheten bytte statistikdatalager 2008, vilket innebär att statistikuppgifter inte är direkt jämförbara mellan publikationerna.

Tabell 13. Antal beslutade brottsmisstankar per beslutsgrupp (beslut av administrativ karaktär ingår inte) 2013–2017.

Beslutsgrupp	2013	2014	2015	2016	2017
FU inleds inte	8 403	6 925	6 774	6 292	6 002
FU läggs ned	117 645	116 482	115 502	110 276	110 076
Åtal väcks inte	25 444	21 161	19 771	16 864	18 740
Strafföreläggande	45 244	42 181	40 763	37 837	38 662
Åtalsunderlåtelse	24 816	24 104	23 240	17 672	14 316
Åtal	180 996	171 597	197 322	171 949	168 249
Företagsbot	358	449	383	344	401
Totalt	402 906	382 899	403 755	361 234	356 446

Förundersökningsbegränsning, så kallad FU-begränsning, innebär att man begränsar en brottsutredning till att omfatta de mest väsentliga delarna eller att vissa brott inte utreds alls. Beslut om FU-begränsning kunde tidigare bara fattas av åklagaren, även när polisen var förundersökningsledare, men den 1 januari 2013 infördes en förändring som innebär att även polisen kan besluta om FU-begränsning. Detta innebär att beslutet kan fattas tidigare i processen och därmed inte påverkar efterföljande myndigheter i rättskedjan. Beslut om FU-begränsning kan göras för beslutsgrupperna "FU inleds inte" och "FU läggs ned". Av de beslutade brottsmisstankarna i dessa beslutsgrupper avsåg 28 procent FU-begränsning, under åren 2008–2012. Efter regelförändringen, under åren 2013–2017, minskade denna andel till 20 procent. Antalet brottsmisstankar som hanteras av Åklagarmyndigheten har minskat med cirka 10 000–15 000 årligen med anledning av regelförändringen avseende FU-begränsning.

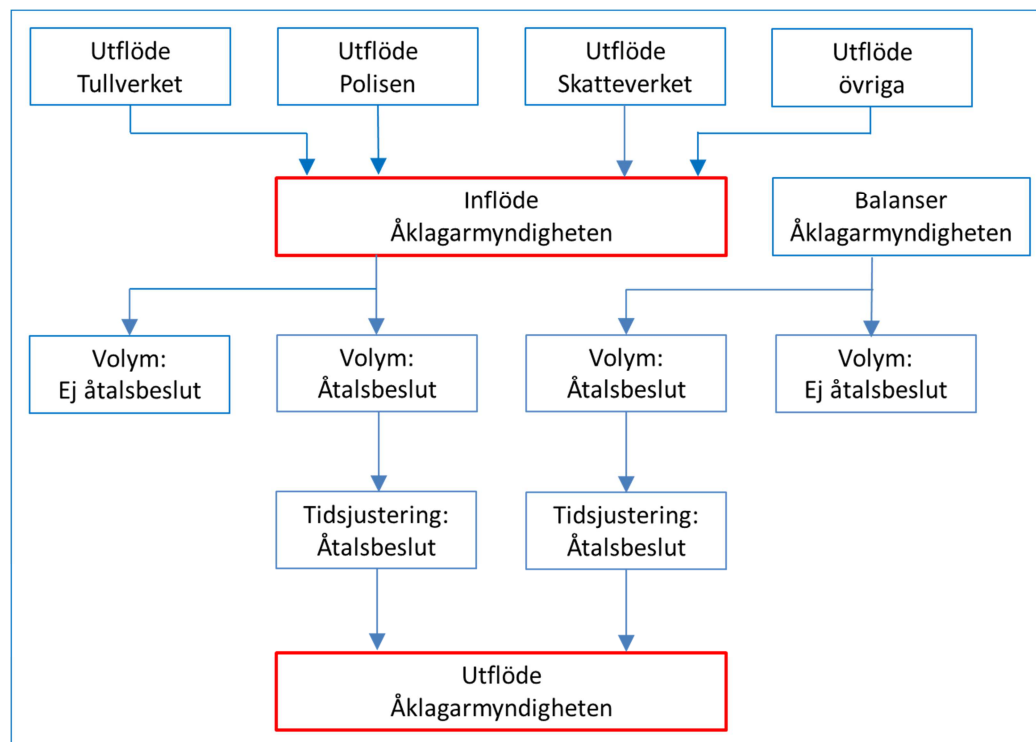
Åklagarmyndighetens verksamhetsstatistik påverkas av överflyttningen av ekobrotten till Ekobrottsmyndigheten, som sedan halvårsskiftet 2013 handlägger all ekobrottsbekämpning i hela landet. Detta påverkar statistiken för såväl inkomna brottsmisstankar som brottsmisstankar med åtalsbeslut. Under åren 2008–2012 inkom i genomsnitt 9 600 brottsmisstankar per år i ekobrottsärenden. Efter år 2013 har Åklagarmyndigheten i princip inga inkomna brottsmisstankar i ekobrottsärenden.

I slutet av år 2014 förändrades Åklagarmyndighetens organisation. Syftet med organisationsförändringen var att skapa förutsättningar för ett flexibelt resursutnyttjande, förbättra möjligheterna för en strategisk central ledning och ge goda möjligheter till samverkan med polisen, vars omorganisation trädde i kraft den 1 januari 2015.

6.3 Metod

Åklagarmyndighetens prognos avseende inkomna brottsmisstankar och brottsmisstankar med åtalsbeslut baseras på en beräkningsmodell som översiktligt beskrivs i figur 16.

Figur 16. Åklagarmyndighetens beräkningsmodell för prognos av inflöde och utflöde.

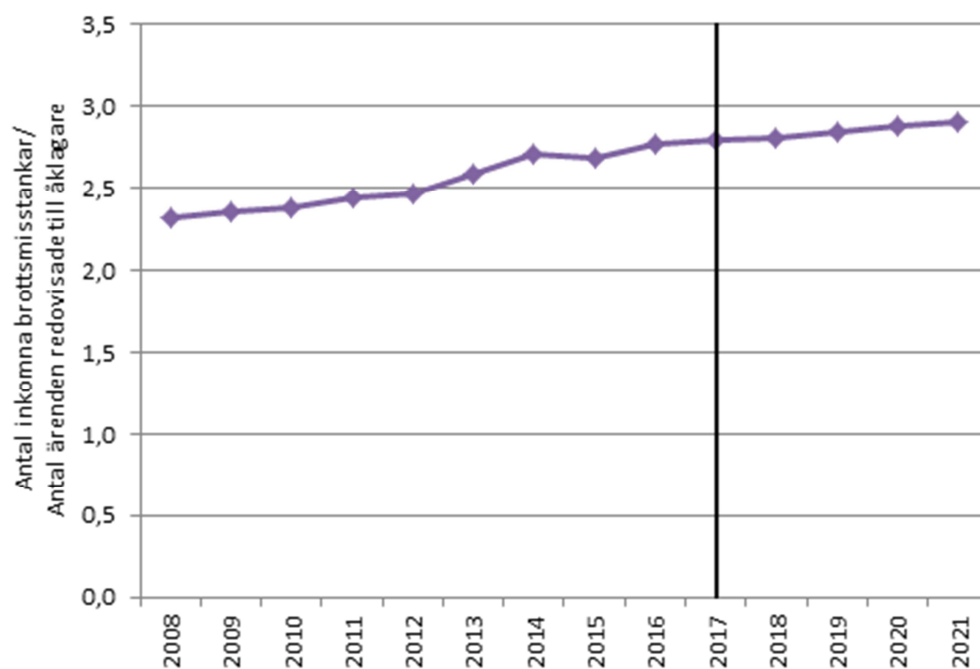

Såväl inflödesprognosen som utflödesprognosen är fördelade efter brottskategorier, enligt polisens gruppering av brott. I bilaga 1 återfinns en beskrivning av vilka brott som ingår i dessa kategorier. De beräkningssteg som ingår i modellen beskrivs i följande avsnitt.

6.3.1 Beräkningsmodell – inflödesprognos

Cirka 98 procent av Åklagarmyndighetens inflöde av brottsmisstankar kommer från Polismyndigheten. Polismyndighetens prognos avseende antalet ärenden redovisade till åklagare är utgångspunkten för att prognostisera Åklagarmyndighetens inflöde av brottsmisstankar. Ett utgående ärende hos polisen motsvarar i genomsnitt 2,8 inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten. Denna kvot ökade dock under perioden 2008–2017 och varierar också mellan olika brottskategorier. I figur 17 illustreras denna kvot för såväl den historiska perioden 2008–2017, som den prognostiserade perioden 2018–2021. Trendframskrivning av historiskt utfall har använts för att prognostisera det övriga inflödet av brottsmisstankar. Detta avser brottsmisstankar som inkommer från Tullverket, Skatteverket och övriga tillsynsmyndigheter. Rimlighetsbedömningar av inflödesprognosens utfall har gjorts i samarbete med sakkunniga inom myndigheten.

Figur 17. Relationskvot mellan antal ärenden redovisade till åklagare och antal inkomna brottsmisstankar, faktiska värden för 2008–2017 och prognostiserade värden för 2018–2021.

6.3.2 Beräkningsmodell – utflödesprognos

Prognosen för antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut baseras på underlag avseende inflödesvolymen, andelen åtalsbeslut, handläggningstiden och balansvolymen vid prognosstarten. Det prognostiserade inflödet av brottsmisstankar utgör grunden för utflödesprognosen. Andelen åtalsbeslut av det prognostiserade inflödet av brottsmisstankar har uppskattats utifrån historiskt utfall. Även tidpunkten för åtalsbeslut uppskattas med utgångspunkt från historiskt utfall, avseende handläggningstid mellan inkommen brottsmisstanke och åtalsbeslut.

Åtalsfrekvensen för historiska brottsmisstankabalanser har använts för att uppskatta andelen åtalsbeslut av balanserade brottsmisstankor vid prognosstarten. Historisk balansinformation, i form av tiden mellan balanstidpunkt och åtalsbeslut, utgör grunden för att bedöma tidpunkten för åtalsbeslut avseende balanserade brottsmisstankor. Rimlighetsbedömningar av utflödesprognosens utfall har gjorts i samarbete med sakkunniga inom myndigheten.

I en elektronisk bilaga på www.bra.se finns en mer detaljerad beskrivning av Åklagarmyndighetens beräkningsmodell.

6.4 Prognos över inflödet

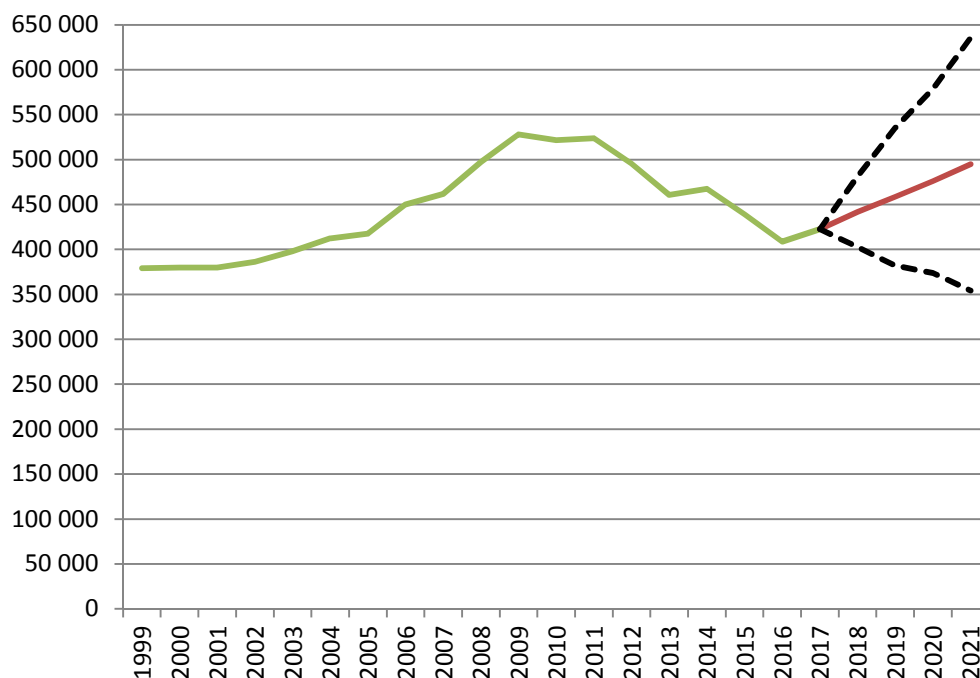
Prognosen indikerar att antalet inkomna brottsmisstankar kommer att öka med cirka 72 400 stycken (17 procent) under perioden 2017–2021. Antalsmässigt ökar inflödet mest i brottskategorierna *trafikbrott* (+ 26 100), *våldsbrott* (+ 20 700) och *övriga brott mot person* (+ 13 900) då det faktiska utfallet för år 2017 jämförs med det prognostiserade antalet brottsmisstankar år 2021. Ett minskat inflöde prognostiseras i brottskategorierna *tillgreppsbrott, exkl. i butik* (- 7 100). Den största procentuella ökningen av brottsmisstänkeinflödet återfinns i brottskategorierna *övriga brott mot person* (37 procent), *trafikbrott* (37 procent) och *övriga BrB-brott* (32 procent). Under prognosperioden 2018–2021 ökar inflödet av brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten med mellan 3,7 och 4,6 procent årligen. Nedan redovisas Åklagarmyndighetens prognos över inkomna brottsmisstankar fördelat efter brottskategori fram till 2021.

Tabell 14. Prognos över inkomna brottsmisstankar 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Våldsbrott	88 534	90 620	89 340	91 202	88 663	92 800	98 100	103 700	109 400
Övriga brott mot person	34 068	37 269	35 760	35 521	37 165	39 500	43 100	46 900	51 100
Skadegörelsebrott	10 930	9 771	9 755	8 857	8 618	8 600	8 600	8 600	8 600
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	28 959	28 270	27 253	23 924	21 933	19 300	17 700	16 200	14 800
Narkotikabrott	74 938	71 729	72 422	66 027	72 554	75 500	76 300	77 000	77 800
Trafikbrott	82 778	76 649	73 350	67 852	69 953	78 000	83 600	89 600	96 100
Tillgrepp i butik	31 212	31 500	31 316	29 199	26 757	27 200	27 200	27 200	27 200
Bedrägeribrott m.m.	57 179	71 065	49 842	35 830	47 415	47 700	47 700	47 700	47 700
Ekonomiska brott	2 300	56	140	855	92	20	20	20	20
Övriga BrB-brott	24 193	23 659	22 501	22 609	23 650	25 000	26 900	29 000	31 100
Övriga SSR-brott	25 657	27 022	27 404	26 868	25 652	28 200	29 100	30 100	31 000
Totalsumma	460 748	467 610	439 083	408 744	422 452	441 900	458 400	476 000	494 900
Förändring i antal	-35 018	6 862	-28 527	-30 339	13 708	19 400	16 500	17 600	18 900
Förändring i procent	-7 %	1 %	-6 %	-7 %	3 %	5 %	4 %	4 %	4 %
Ackumulerad förändring i antal jfr 2017						19 400	35 900	53 500	72 400
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						5 %	9 %	13 %	17 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal, med undantag för ekonomiska brott som är avrundat till närmaste tiotal.

Figur 18. Prognos över inkomna brottsmisstankar 2018–2021 samt faktiska värden för 1999–2017.

6.5 Prognos över utflödet

Prognosen indikerar att antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut kommer att öka med cirka 28 200 stycken (17 procent) under perioden 2017–2021.

Antalsmässigt ökar utflödet mest i brottskategorierna *trafikbrott* (+ 13 200), *våldsbrott* (+ 4 800) och *bedrägeribrott* (+ 2 800) då det faktiska utfallet för år 2017 jämförs med det prognostiserade antalet brottsmisstankar år 2021. Ett minskat antal brottsmisstankar med åtalsbeslut prognostiseras endast i en brottskategori: *tillgreppsbrott, exkl. i butik* (- 2 600). Den största procentuella ökningen av brottsmisstankar med åtalsbeslut återfinns i brottskategorierna *övriga brott mot person* (37 procent), *övriga BrB-brott* (29 procent) och *våldsbrott* (22 procent). Under prognosperioden 2018–2021 ökar utflödet av brottsmisstankar från Åklagarmyndigheten med mellan 2,8 och 5,0 procent årligen.

Bedrägerier är en brottskategori där det vissa år återfinns ett mycket stort antal brottsmisstankar i ett fåtal ärenden. Antalet bedrägeribrottsmisstankar under år 2015 påverkades påtagligt av ett fåtal ärenden där drygt 26 000 brottsmisstankar fick åtalsbeslut. Även utfallet för år 2016 påverkas av ett fåtal stora bedrägeriärenden, där cirka 9 000 brottsmisstankar fick åtalsbeslut.

Det prognostiserade antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut, utgår inte bara från inflödet av brottsmisstankar utan även från balansvolymen vid prognosstarten. Totalt återfanns cirka 82 500 brottsmisstankar i balansstyperna *FU ej inledd*, *FU pågående* och *FU redovisad* den 31 december 2017. Detta kan jämföras med motsvarande balansvolym den 31 december 2016 (72 000 brottsmisstankar) och den 31 december 2015 (78 500 brottsmisstankar). Nedan redovisas Åklagarmyndighetens prognos över utflödet, fördelat efter brottskategori, fram till 2021.

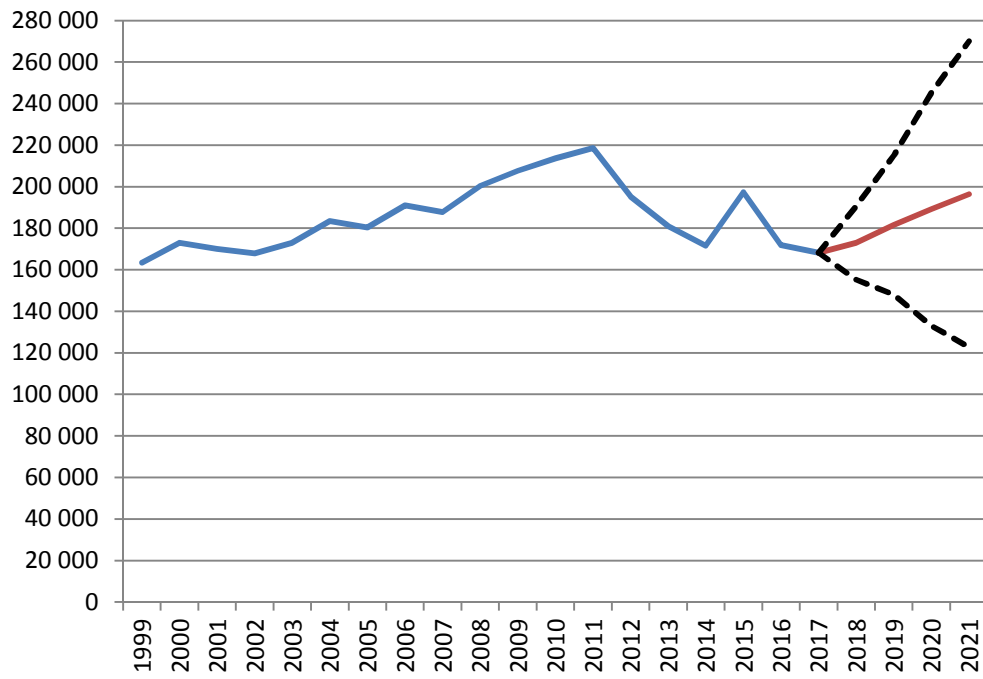
Tabell 15. Prognos över brottsmisstankar med åtalsbeslut 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Våldsbrott	25 861	24 610	23 428	22 113	21 813	24 100	23 900	25 200	26 600
Övriga brott mot person	6 716	7 658	8 209	6 794	7 304	8 000	8 400	9 200	10 000
Skadegörelsebrott	4 684	3 908	3 543	3 249	3 188	3 300	3 200	3 200	3 200
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	12 217	11 566	11 212	9 475	8 435	8 000	6 900	6 300	5 800
Narkotikabrott	36 143	35 614	37 434	35 457	38 360	38 200	40 100	40 700	41 100
Trafikbrott	38 854	36 176	35 843	33 881	36 186	38 300	43 000	46 100	49 400
Tillgrepp i butik	14 063	14 281	14 133	13 816	13 183	12 800	13 400	13 400	13 400
Bedrägeribrott m.m.	23 424	19 406	45 408	26 770	21 232	20 500	21 800	23 200	24 000
Ekonomiska brott	704	3	21	631	6	0	10	0	0
Övriga BrB-brott	7 810	8 105	7 173	8 531	7 346	8 200	8 400	8 800	9 500
Övriga SSR-brott	10 520	10 270	10 918	11 232	11 196	11 500	12 600	13 000	13 500
Totalsumma	180 996	171 597	197 322	171 949	168 249	172 900	181 500	189 100	196 400
Förändring i antal	-14 216	-9 399	25 725	-25 373	-3 700	4 700	8 600	7 600	7 300
Förändring i procent	-7 %	-5 %	15 %	-13 %	-2 %	3 %	5 %	4 %	4 %
Ackumulerad förändring i antal jfr 2017						4 700	13 300	20 900	28 200
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						3 %	8 %	12 %	17 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal, med undantag för ekonomiska brott som är avrundat till närmaste tiotal.

Figur 19. Prognos över brottsmisstankar med åtalsbeslut 2018–2021 samt faktiska värden för 1999–2017.

7 SVERIGES DOMSTOLAR

7.1 Bakgrund

Sveriges Domstolar är den tredje länken i rättskedjan, där inflödet (inkomna brottmål) bearbetas för att resultera i ett utflöde (avgjorda brottmål) varav en viss mängd levereras till nästa länk i rättskedjan, Kriminalvården. Inflödet till tingsrätterna som avser verksamhet med anledning av brott utgörs i huvudsak av väckta åtal samt därutöver av häktningsframställningar, ansökningar om förordnande av offentlig försvarare och målsägandebiträde samt vissa andra typer av frågor.

Domstolarnas utflöde, det vill säga avgjorda brottmål, utgörs i huvudsak av domar och slutliga beslut. År 2017 avslutades 66 procent av brottmålen genom dom. Resterande brottmål avgörs i allt väsentligt genom slutligt beslut, oftast avskrivningar.³⁴

7.2 Historisk utveckling

Den långsiktiga utvecklingen av tingsrätternas inflöde, sett till antalet inkomna brottmål under perioden 1978–2017, framgår av figur 20. Under den första hälften av 1990-talet minskade målen trendmässigt, men sedan slutet av det decenniet har brottmålen trendmässigt ökat, även om det skedde en viss minskning under perioden 2010–2015.

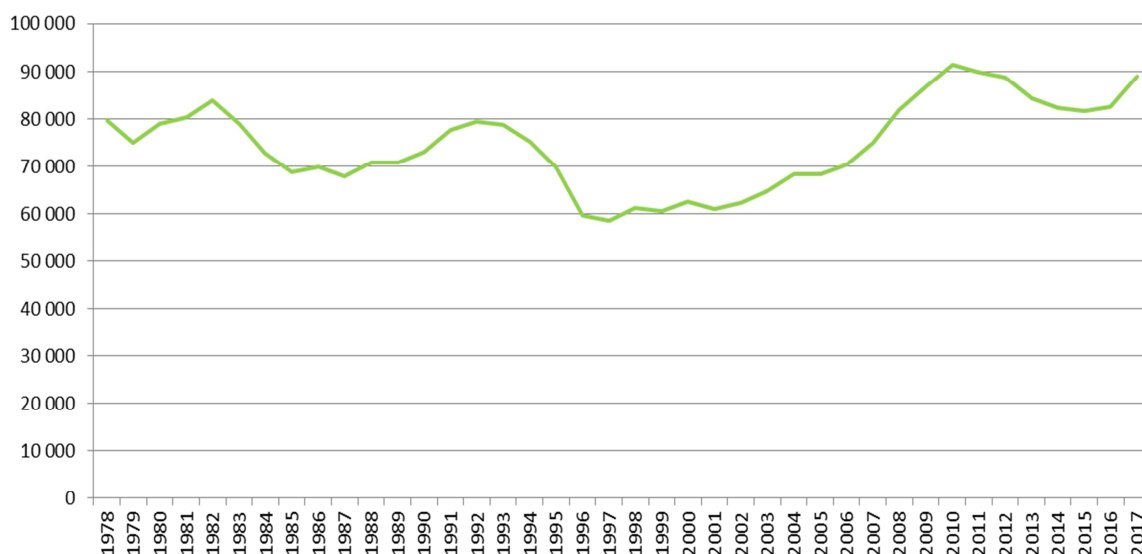
Prognosen visar att inflödet kommer att öka från 89 007 mål till 100 600 mål mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en ökning med 12 procent.

Utflödet (brottmål avgjorda genom dom) förväntas öka från 56 000 mål till 61 300 mål mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en ökning med 9 procent.

---

³⁴ I denna rapport är fokus i huvudsak på de volymer som kan mätas i antal inkomna respektive avgjorda brottmål. Det bör i sammanhanget framhållas att arbetsbelastning och resursbehov inte enbart avgörs av antalet inkomna brottmål. Av betydelse är också komplexiteten och omfattningen i de inkomna brottmålen, liksom naturligtvis utvecklingen av övrig verksamhet vid tingsrätterna, till exempel tvistemål och ärenden.

Figur 20. Antal inkomna brottmål 1978–2017.

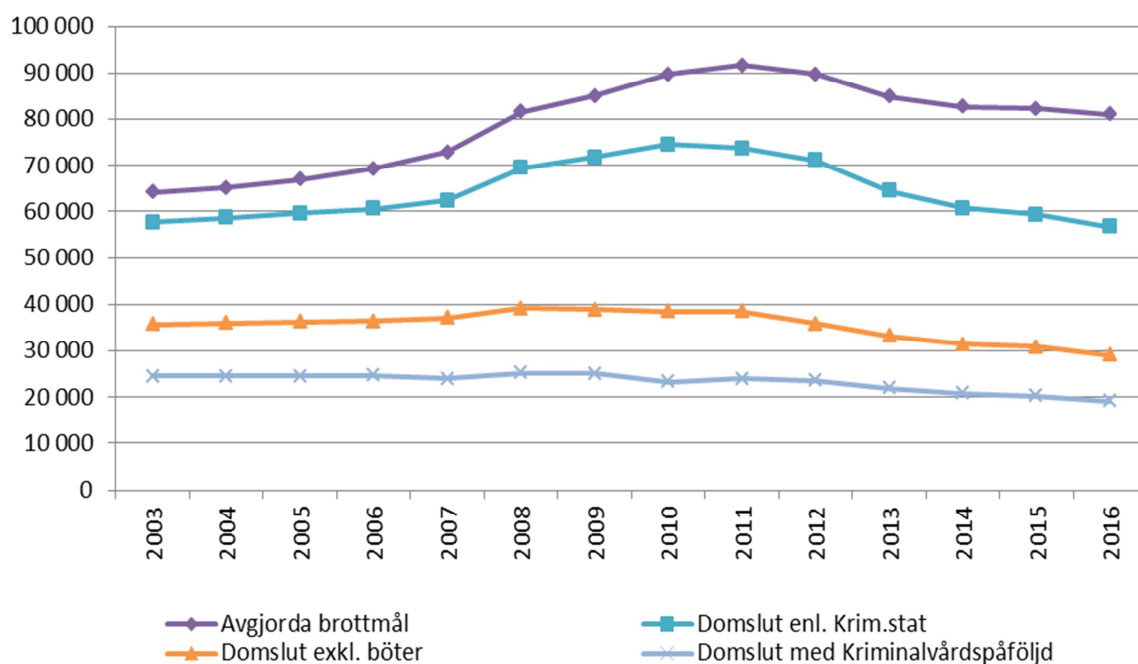

Långt ifrån alla brottmål som avgörs slutar i ett inflöde till Kriminalvården. Nedanstående diagram visar den historiska utvecklingen för avgjorda brottmål, hur många domslut³⁵ (inklusive och exklusive böter) de renderar samt hur många av dessa domslut som slutar i en kriminalvårdspåföljd³⁶. Som synes följer antalet domslut utvecklingen för avgjorda brottmål; dock ökar skillnaden i antal med åren. En förklaring är att antalet brottmål som avgörs genom slutligt beslut ökar över tid. Exkluderas böter som domslut, framgår det att ökningen av avgjorda brottmål fram till 2011 till viss del bestod av bötesmål. Den stora ökningen av avgjorda brottmål mellan 2006 och 2011 verkar inte ha påverkat inflödet till Kriminalvården i någon större utsträckning. Däremot kan minskningen av avgjorda brottmål sedan 2011 ha kommit att påverka Kriminalvården. Under den uppmätta perioden var inflödet av domslut till Kriminalvården totalt sett ganska stabilt fram till 2011, men därefter har det minskat, sammanlagt med 20 procent.

³⁵ Ett avgjort brottmål kan innehålla inget, ett eller flera domslut (fällande dom).

³⁶ Huvudpåföljd fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst.

Figur 21. Avgjorda brottmål, domslut och inflöde till Kriminalvården 2003–2016.

Inflödet av brottmål har varierat under den senaste tioårsperioden och kan delas in i två faser. Åren 2008–2010 skedde en kraftig ökning av inkomna brottmål. Efter 2010 minskade antalet inkomna mål fem år i rad, dock inte i samma snabba takt som ökningen dessförinnan. Antalet avgjorda brottmål har haft en i stort liknande utveckling, men med viss förskjutning. Åren 2016 och 2017 ökade dock antalet inkomna brottmål åter, medan antalet avgjorda brottmål understeg inflödet, vilket medfört ett ökat antal balanserade brottmål. Exakt vad detta beror på är svårt att säga. I det följande redogörs för några faktorer som ligger bakom utvecklingen under de senaste tio åren.

7.2.1 Faktorer bakom utvecklingen för de inkomna brottmålen under de senaste tio åren

Inflödet till tingsrätterna från Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten är givet, och domstolarna kan inte genom prioriteringar eller på annat sätt påverka detta. Detsamma gäller ansökningar om offentlig försvarare och målsägandebiträde (se vidare resonemang kring denna utveckling i avsnitt 7.2.2). De faktorer som påverkat inflödet och utflödet tidigare i rättskedjan, och som berörs i respektive myndighets kapitel, påverkar därmed direkt eller indirekt tingsrätternas målinflöde och berörs inte åter här. Det är dock av vikt att betona att den minskning av utflödet, som startade vid polisen efter 2009, synes ha fortplantat sig genom rättskedjan, bland annat vid tingsrätterna.

7.2.2 Faktorer bakom utvecklingen för de avgjorda brottmålen under de senaste tio åren

Det finns ett starkt historiskt samband mellan inkomna och avgjorda brottmål i tingsrätterna. Under 2000-talet har inkomna och avgjorda mål följts åt och antalsmässigt legat nära varandra i nästan samtliga år. Det är i sig naturligt, eftersom samtliga mål som inkommer till domstol också avgörs på något sätt. Därmed är antalet inkomna mål den viktigaste faktorn till utvecklingen för antalet avgjorda mål. Sveriges Domstolars utflöde i form av avgjorda brottmål har därutöver påverkats och påverkas av både yttre och inre påverkansfaktorer. Det är i huvudsak faktorer som rör den egna verksamheten vid domstolarna som har övervägts när det gäller tingsrätternas möjligheter att hantera inflödet från åklagarväsendet. Det rör sig såväl om

omvärldsfaktorer, vilka Sveriges Domstolar inte kan styra över, som om interna faktorer, vilka i olika utsträckning låter sig styras.

Utvecklingen av antalet balanserade mål

Att inkomna och avgjorda brottmål utvecklats något olika under enskilda år beror i regel på tillväxten av balanserade mål, exempelvis på grund av kraftig måltillströmning, följt av perioder med insatser för att minska balanserna vid tingsrätterna. Ett högt brottmålsinflöde i förhållande till antalet avgjorda brottmål kom framför allt 2007, 2009–2010 och 2016–2017. Periodvis har balansinsatser genomförts vid en eller flera tingsrätter. Resurser skjuts då till, i form av extra medel eller förstärkningsdomare.

Utvecklingen för brottmål som är avgjorda genom dom³⁷

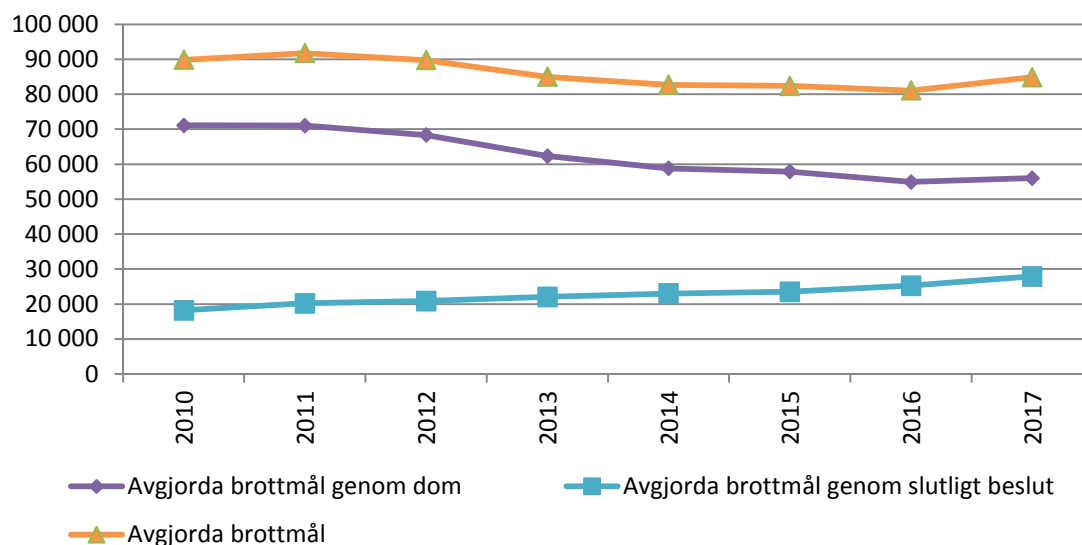
Ett brottmål kan i princip avgöras på två sätt: genom dom eller slutligt beslut. För det sistnämnda rör det sig då i flertalet fall om avskrivning av målet. Antalet brottmål som är avgjorda genom dom ökade mellan åren 2006 och 2011, liksom totala antalet brottmål, och därefter har antalet minskat. Minskningen har dock varit kraftigare än för avgjorda brottmål totalt, som hållits uppe av ett ökat antal brottmål som avgörs genom slutligt beslut. De sistnämnda har fortsatt att öka även efter 2011 och bidragit till att antalet avgjorda brottmål totalt legat relativt stabilt. Från att fram till 2010 ha utgjort cirka 20 procent av samtliga avgjorda brottmål avgörs numera cirka 35 procent av brottmålen genom slutligt beslut. Slutligt beslut är särskilt vanlig som avgörandetyp för brottmålskategorin brott mot person. Bland dessa mål avgjordes över hälften, eller 57 procent, genom slutligt beslut. Orsaker till utvecklingen är i första hand en ökad frekvens av ansökningar och förordnanden av offentliga försvarare och framför allt av målsägandebiträden. En orsak till detta kan vara att det i lagstiftningen skett en utvidgning av när målsägandebiträde kan förordnas. Det kan också vara så att ansökan om målsägandebiträde sker tidigare i processen i dag jämfört med tidigare, långt innan det utretts om ett åtal kommer att väckas. Orsaken till det ökade antalet ansökningar kan vidare vara att antalet anmälda brott där målsägandebiträde normalt förordnas har ökat, och att allmänheten är mer påläst samt får mer information om rätten till sådant biträde. Andra bidragande orsaker till det ökande antalet och andelen mål som avgörs genom slutligt beslut kan vara att allt fler ärenden läggs ner hos polisen eller inte lagförs hos Åklagarmyndigheten. Även en ökad internationalisering, där det i större utsträckning blir svårare att nå den tilltalade, kan bidra till en ökning av slutliga beslut. En ökad internationalisering bekräftas i Brås rapport³⁸ rörande personuppläring, där statistik pekar på att rättsväsendet hanterar allt fler ärenden med internationella kopplingar.

---

³⁷ I nedanstående redogörelse och diagram ingår måltyperna brott mot person, ekonomisk brottslighet, förmögenhetsbrott och övriga brott. Bötesbrott är exkluderade då de i princip alltid avgörs genom dom. Även undanröjande och omvandling av fängelse på livstid är exkluderade då de aldrig avgörs genom dom.

³⁸ Brå 2016b. *Har bedrägerier och misshandel blivit svårare att personupplära? Delrapport inom regeringsuppdraget Resultatutvecklingen avseende utredning och lagföring*. 2016:18.

Figur 22. Antal avgjorda brottmål totalt samt brottmål avgjorda genom dom och slutligt beslut 2010–2017.

Den beskrivna utvecklingen är en faktor som borde underlätta tingsrätternas arbete för att öka produktiviteten, eftersom arbetsbelastningen vad avser ett mål som avgörs genom slutligt beslut i regel är betydligt mindre än ett som avgörs genom dom.

Sammansättningen av brottmålsinflödet

Sammansättningen av det totala inflödet av brottmål är något som presumtivt kan ha påverkat förmågan att avgöra brottmål. Huruvida brottmålen under de senaste åren blivit lättare eller tyngre är svårt att ge ett klart svar på, och det finns ett antal faktorer som pekar i olika riktning.

En av de tydligaste förändringarna är utvecklingen för antalet och andelen notariebrottmål/bötesmål. Under åren av ökning, 2006–2010, mer än fördubblades antalet bötesmål (vid en jämförelse mellan inkomna notariebrottmål 2006 och bötesmål 2010). Antalet övriga brottmålstyper ökade också under perioden, dock inte i lika hög utsträckning. Andelsmässigt gick notariebrottmålen/bötesmålen från att utgöra knappt 9 procent av det totala antalet inkomna brottmål till att utgöra cirka 15 procent. Tänkbara orsaker till ökningen är införandet av automatiska trafikövervakningskameror och reformen En Modernare Rättegång (EMR) 2008. Möjligheten att döma på handlingarna utan huvudförhandling i domstol kan ha medfört att fler åklagare väljer att åtala för bötesbrott i stället för att utfärda strafförelägganden.³⁹ År 2015 var det lika vanligt att böter dömdes ut i domstol (50 procent) som att de gavs i form av strafföreläggande (50 procent). Tio år tidigare, 2005, utgjorde böter genom domslut endast 38 procent (det totala antalet strafförelägganden uppvisar en relativt kraftig minskning under de senaste tio åren). Efter 2010 har antalet bötesmål vänt kraftigt nedåt, för att 2017 hamna på de lägsta nivåerna under 2000-talet och därmed klart under 2010 års antal. Samtidigt var antalet övriga brottmålstyper relativt stabilt efter ökningen fram till 2010. En minskad andel bötesmål skulle kunna tala för att brottmålsstocken blivit tyngre. Vidare

³⁹ Jfr Brås kortanalys 4/2016 Användningen av bötesstraff, Brå 2016c.

har den genomsnittliga förhandlingstiden för de mål som avgörs efter huvudförhandling ökat något under de senaste åren liksom antalet mål där det förekommer tolk.

Arbetsbelastningen tycks dock inte ha ökat, om man ser till det faktum att omloppstiden historiskt ligger på en låg nivå (vilket också medför minskad risk för tilläggsstämningar som kan komplicera målet). Dessutom är balansens ålderstruktur oförändrad och andelen förtursmål i paritet med föregående år. Vidare har antalet mål som avgörs efter förhandling minskat under de senaste fem åren.

Övriga målkategoriernas utveckling

Det bör framhållas att brottmålshanteringen endast utgör en del av verksamheten vid tingsrätterna och att förändringar av belastningen i övriga delar av verksamheten påverkat och påverkar den resursinsats som kan avsättas för brottmålen. Antalet mål som tingsrätterna har att hantera är fler än för tio år sedan. Detta är något som högst sannolikt påverkat avgörandet av brottmål, åtminstone under vissa perioder.

Kompetensförsörjning

Det har under senare år blivit allt svårare att rekrytera väl kvalificerade domare till domstolarna, bland annat tingsrätterna. Problemet med att locka ett tillräckligt antal sökande till domaranställningar begränsar sig inte till ett fåtal orter, utan gäller med några undantag för stora delar av landet. Rekryteringsproblem och omsättning av personal bedöms åtminstone periodvis och vid vissa tingsrätter ha påverkat möjligheten att avgöra brottmål i den takt som kunde ha skett vid full bemanning.

Domarrekruteringsutredningen lämnade hösten 2017 förslag som syftar till att säkerställa att alla domstolar i hela Sverige också i framtiden kan rekrytera domare som tillhör de skickligaste och mest lämpade juristerna (SOU 2017:85).

Lagstiftning

Den 1 juli 2014 infördes ändringar bland annat i rättegångsbalken för att hantera stora brottmål och inställda förhandlingar (prop. 2013/14:170). Vidare trädde den 1 april 2016 lagändringar i kraft som syftar till att effektivisera och förbättra domstolsprocessen (prop. 2015/16:39). Handläggningen av mål och ärenden ska i större utsträckning kunna anpassas till förhållandena i det enskilda fallet, särskilt genom att tekniken med ljud- och bildupptagningar utnyttjas fullt ut. För att minska de negativa konsekvenserna av inställda huvudförhandlingar ska förhörspersoner som infunnit sig i större utsträckning kunna lämna sina uppgifter vid det tillfället och inte behöva komma tillbaka till domstolen vid ett senare tillfälle. Om en rättegång måste tas om i samma instans ska domstolen i fler fall kunna återanvända förhör från den tidigare huvudförhandlingen. Möjligheten för domstolar att hänvisa till ljud- och bildupptagningar ökas, så att planering och utsättning av huvudförhandlingar i omfattande mål kan förenklas och antalet förhandlingsdagar minska.

Ändringarna förväntas sammantaget leda till att det blir möjligt att genomföra fler huvudförhandlingar och få en mer ändamålsenlig hantering av stora brottmål.

7.3 Metod

I det följande behandlas inkomna respektive avgjorda mål i tingsrätt, dels avgjorda mål totalt, dels mål som avgjorts genom dom. Domstolsverket har inte möjlighet att redovisa uppgifter enligt samma brottsindelning som övriga myndigheter i rättskedjan, utan målen redovisas sedan 2009 på fem brottmålstyper: *brott mot person, bötesmål, förmögenhetsbrott, ekonomisk brottslighet* och *övriga brottmål* (därutöver registreras ett fåtal brottmål som *undanröjande, omvandling av fängelse på livstid* och *beredskapsmål*).⁴⁰ Då historiken från 2009 är relativt kort och det initialt kan ha förekommit vissa kvalitetsbrister, har Domstolsverket valt att fortsätta redovisa uppgifterna i den samlade kategorin *brottmål*. Dock har utvecklingen för de olika brottmålstyperna analyserats som stöd för totalprognoserna.

Domstolsverket har valt att basera sina statistiska prognoser för inkomna brottmål och för brottmål som avgjorts genom dom på helårsdata, 2000–2017 för inkomna mål och 2004–2017 för mål som avgjorts genom dom. Statistiken för denna tidsperiod bedöms hålla god kvalitet, och fler dataobservationer förbättrar precisionen. Domstolsverket vill vidare betona det starka historiska samband som finns mellan det totala antalet inkomna och det totala antalet avgjorda brottmål i tingsrätterna och har detta som utgångspunkt för det fortsatta resonemanget. Under 2000-talet har det funnits en stark trend där inkomna och avgjorda mål följts åt och antalsmässigt ligger nära varandra, i princip under samtliga år. Att de under enskilda år utvecklats något olika kan förklaras av perioder av balanstillväxt och insatser för att minska balanserna vid tingsrätterna. Utvecklingen för såväl inkomna som avgjorda brottmål har varit stigande, bortsett från inkomna mål 2001 och 2011–2015 samt avgjorda mål 2012–2016. Domstolsverket har för inkomna brottmål och brottmål som avgjorts genom dom använt en modell med exponentiell utjämning för åren 2018–2021. Den statistiska prognosens för brottmål som är avgjorda genom dom har justerats med hänsyn tagen till en förväntad minskad andel i förhållande till det totala antalet avgjorda brottmål. Då sambandet mellan inkomna och avgjorda brottmål historiskt är starkt, har ingen separat statistisk prognos tagits fram för avgjorda brottmål totalt, utan de antas följa prognosen för inkomna brottmål.

I en elektronisk bilaga på www.bra.se finns dataunderlagen tillgängliga, liksom en mer detaljerad redovisning av de statistiska modellerna.

7.4 Prognos över inflödet

7.4.1 Statistisk prognos över inflödet

Den statistiska prognosen indikerar att antalet inkomna brottmål kommer att öka varje år under perioden 2018–2021.

---

⁴⁰ Beredskapsmål är exkluderade i denna rapport då de annars dubbelräknas. Före 2009 registrerades brottmål som *notariebrottmål* och *övriga brottmål*.

Tabell 16. Statistisk prognos över inkomna mål 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Inkomna brottmål	84 258	82 378	81 582	82 500	89 007	93 600	96 700	99 000	100 600
Förändring i antal	-4 340	-1 880	-796	918	6 484	4 500	3 200	2 200	1 600
Förändring i procent	-5 %	-2 %	-1 %	1 %	8 %	5 %	3 %	2 %	2 %
Akkumulerad förändring i antal jfr 2017						4 500	7 700	10 000	11 600
Akkumulerad förändring i procent jfr 2017						5 %	8 %	11 %	12 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Figur 23. Antal inkomna brottmål 2000–2017 samt statistisk prognos 2018–2021 med osäkerhetsintervall.

7.4.2 Utveckling i förhållande till Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens utflöde

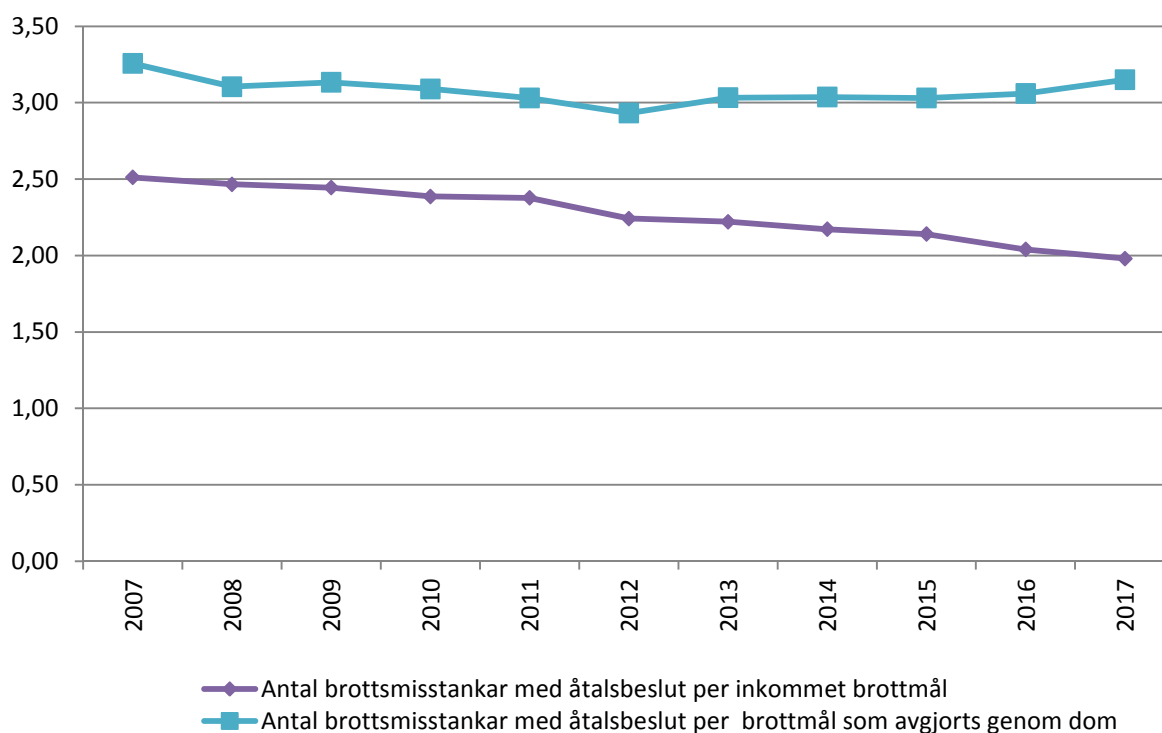
Vid en jämförelse med åklagarväsendets utflöde är det relevant att jämföra både med inkomna brottmål totalt och med brottmål som är avgjorda genom dom. I antalet inkomna brottmål totalt "gömmar" sig nämligen relativt många brottmål utan stämningsansökan, det vill säga brottmål där åtal inte väckts, och det är mål som därmed saknar motsvarighet i Åklagarmyndighetens utflöde.

Det finns ett förhållandevis starkt samband mellan åklagarväsendets utflöde och tingsrätternas inflöde, med en relativt tydlig trend till att antalet brottsmisstankar som leder till åtal per inkommet mål sjunkit under 2000-talet. Procentuellt har tingsrätternas inflöde ökat mer än Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens utflöde. En tänkbar förklaring kan vara att antalet "ett till ett-relationer" mellan brottsmisstankar och mål har ökat, det vill säga att det blivit vanligare att ett mål i tingsrätt består av en person och en brottsmisstanke. Detta kan delvis bero på att omloppstiderna för brottmål förkortats under senare år och att antalet tilläggsstämningar i redan pågående brottmål därmed minskat. Även den kraftiga ökningen av framför allt notariebrottmål/bötesmål under perioden 2007–2010 kan vara en förklaringsfaktor. En annan faktor som kan påverka relationen är ett ökat utnyttjande av förundersökningsbegränsning och det faktum att antalet inkomna mål utan stämningsansökan (brottmål registrerade vid tingsrätt där inget åtal är väckt) fortsatt att öka även när det totala

brottmålsinflödet minskat. År 2017 var det 1,98 brottsmisstankar som ledde till åtal per inkommet brottmål. Därmed fortsätter trenden med ett minskat antal brottsmisstankar med åtalsbeslut per inkommet brottmål.⁴¹

Relationen mellan antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut och antalet mål som avgjorts genom dom (enbart de brottmål som innehåller ett åtalsbeslut/en stämningsansökan) var likartad som den för inkomna brottmål fram till 2012, det vill säga sjunkande. Fram till 2015 var relationen konstant för att sedan öka under 2016–2017 (det vill säga fler brottsmisstankar per brottmål som avgjorts genom dom).

Figur 24. Relation mellan åklagärväsendets utflöde och tingsrätternas inflöde respektive utflöde genom dom.

Åklagarmyndighetens och Domstolsverkets prognos pekar båda på ett ökat ut- respektive inflöde under de närmaste åren. Åklagarmyndigheten prognostiserar dock en kraftigare ökning av sitt utflöde än Domstolsverkets inflöde, vilket ger att antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut per inkommet brottmål skulle öka från 2018 om prognoserna blir realitet.

7.5 Prognos över utflödet

7.5.1 Prognos över det totala antalet avgjorda brottmål

Efter några år med minskade brottmålsbalanser ökade balanserna under 2016 och 2017. Andelen balanserade brottmål i förhållande till inkomna mål är i paritet med 2010, cirka 38 procent. Omloppstiderna för brottmål är emellertid korta och antalet balanserade mål ligger

⁴¹ Åklagarmyndighetens utflöde är reducerat med 11 000, 28 200 respektive 9 000 brottsmisstankar med åtalsbeslut 2011, 2015 respektive 2016, och 2014 är Ekobrottsmyndighetens utflöde reducerat med 9 000 brottsmisstankar med åtalsbeslut (stort antal brottsmisstankar kopplade till enskilda dopnings-, bedrägeri- och utpressningsärenden).

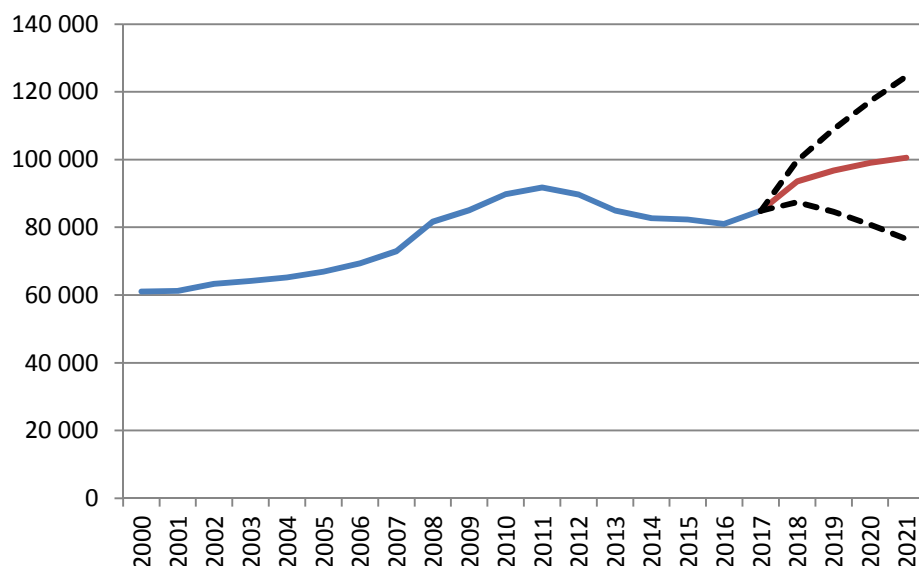
inte markant över den optimala arbetsbalansen⁴². Mot bakgrund av det starka sambandet mellan inkomna och avgjorda mål, och med hänsyn till det historiska och rådande balansläget vid tingsrätterna, antas antalet avgjorda brottmål ligga i nivå med inkomna brottmål under prognosperioden.

Tabell 17. Prognos över totalt antal avgjorda mål 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Avgjorda brottmål	84 940	82 653	82 277	80 989	84 830	93 600	96 700	99 000	100 600
Förändring i antal	-4 759	-2 287	-376	-1 288	3 841	8 700	3 200	2 200	1 600
Förändring i procent	-6 %	-3 %	-0 %	-2 %	5 %	10 %	3 %	2 %	2 %
Akkumulerad förändring i antal jfr 2017						8 700	11 900	14 200	15 700
Akkumulerad förändring i procent jfr 2017						10 %	14 %	16 %	18 %

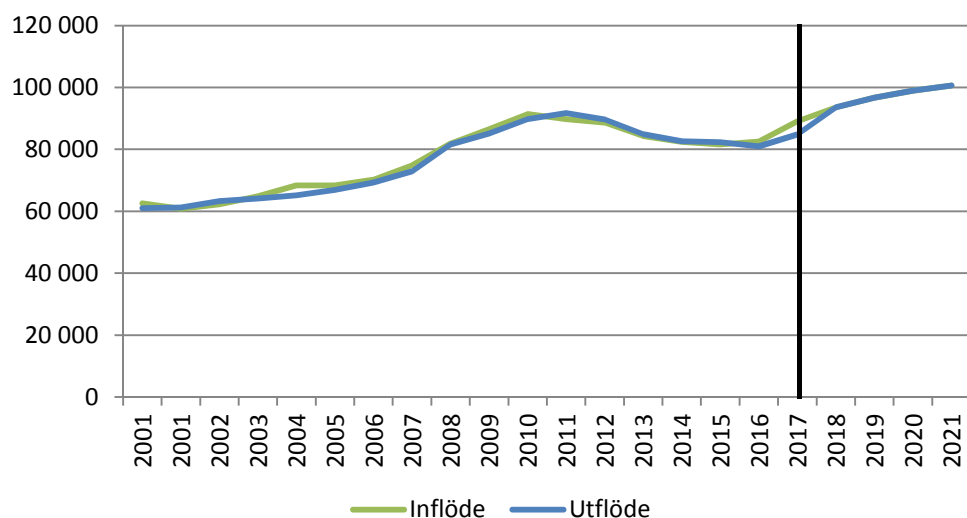
Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste hundratal.

Figur 25. Totalt antal avgjorda brottmål 2000–2017 samt prognos 2018–2021 med osäkerhetsintervall.

⁴² Domstolsverket använder ett mått kallat optimal arbetsbalans för att bedöma balanssituationen vid tingsrätterna. Den optimala arbetsbalansen är ett framräknat balansmått som visar hur många balanserade brottmål i förhållande till antalet inkomna brottmål som tingsrätterna bör ha för att klara regeringens verksamhetsmål om fem månaders omloppstid för 75 procent av brottmålen. För brottmål bedöms den optimala arbetsbalansen vara cirka 36 procent.

Figur 26. Utfall antal inkomna och totalt antal avgjorda brottmål 2001–2017 samt prognos 2018–2021.

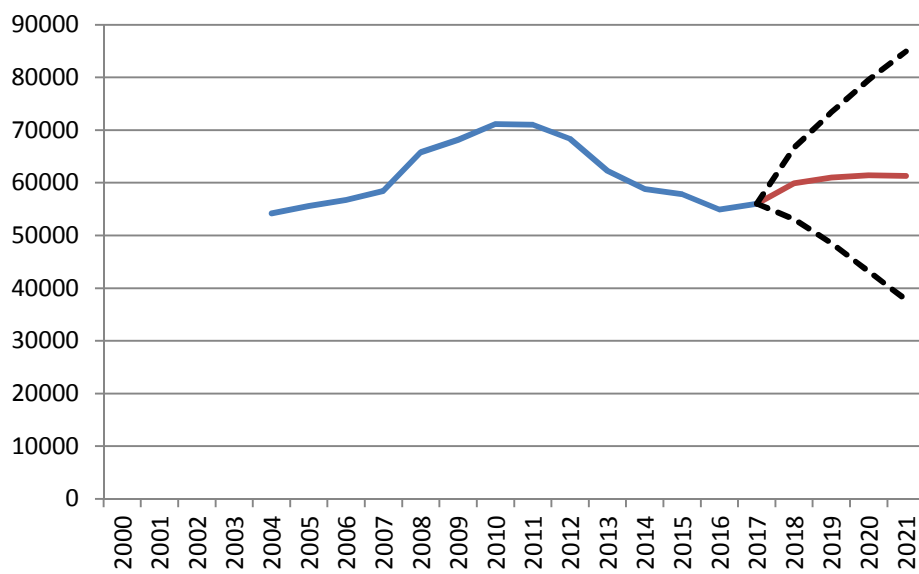
7.5.2 Statistisk prognos över antalet brottmål som avgörs genom dom

Den statistiska prognosen indikerar att antalet brottmål som avgörs genom dom kommer att öka under perioden, dock inte i samma takt som antalet avgjorda brottmål totalt. En utplaning kommer att ske i slutet av prognosperioden.

Tabell 18. Prognos över antal avgjorda mål genom dom 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Brottmål avgjorda genom dom	62 292	58 803	57 854	54 917	56 004	59 900	61 000	61 400	61 300
Förändring i antal	-6 028	-3 489	-949	-2 937	1 087	3 900	1 100	400	-100
Förändring i procent	-9 %	-6 %	-2 %	-5 %	2 %	7 %	2 %	1 %	0 %
Ackumulerad förändring i antal jfr 2017						3 900	5 000	5 400	5 300
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						7 %	9 %	9 %	9 %

Figur 27. Antal brottmål som avgjorts genom dom 2000-2017 samt prognos 2018-2021 med osäkerhetsintervall

8 KRIMINALVÅRDEN

8.1 Bakgrund

Ett av Kriminalvårdens huvuduppdrag är att verkställa de kriminalvårdspåföljder som domstolarna har dömt ut. Utöver det finns Kriminalvården med i tidigare delar av rättskedjan genom till exempel häktesverksamhet, transporter och frivårdens arbete med personutredningar inför dom.

Inflödet till Kriminalvården utgörs av personer som påbörjat sin verkställighet i kriminalvårdspåföljd. Till dessa hör nyintagna i anstalt samt personer med påbörjad IÖV⁴³, påbörjad skyddstillsyn och påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst.⁴⁴ Syftet med att redovisa inflödet till de olika kriminalvårdspåföljderna i denna rapport är att bidra till en myndighetsgemensam grund.

I stället för att prognostisera ett utflöde prognostiserar Kriminalvården medelantalet klienter (häktade, fängelsedömda och klienter i frivård). Medelantalet används för att bedöma klientvolymernas resursbehov i Kriminalvården. Medelantalet visar även vilket antal platser som behövs för den dagliga driften, vilket ett flödesmått inte gör.

Kriminalvården omfattar i dag vid ett givet tillfälle cirka 1 600 personer i häkte, 3 900 i anstalt och 9 900 inom frivården.

8.2 Historisk utveckling

Det faktiska inflödet till Kriminalvården 1998–2017 uppdelat per påföljd redovisas i figur 28. Inflödet ökade totalt med drygt 5 000 klienter (motsvarande 25 procent) mellan 1998 och 2009. Därefter minskade det totala inflödet, och 2017 var antalet på en lägre nivå än 1998 (cirka 19 400 jämfört med 20 000).

Utvecklingen över tid skiljer sig för de olika påföljderna. Nyintagna i anstalt har haft en nedåtgående trend sedan 2004. Nedgången i antalet nyintagna i anstalt har dock planat ut under det senaste året. Inflödet av skyddstillsyn ökade något under 2017 efter en nedåtgående trend sedan 2009. Skyddstillsyn utgörs till stor del av klienter som är dömda för narkotikabrott. Dessa klienter har ökat inom hela kriminalvården men detta syns tydligast inom skyddstillsyn. Antalet med påbörjad IÖV har likt nyintagna i anstalt haft en nedåtgående trend under de senaste åren. År 2017 var inflödet till IÖV drygt 1 600 klienter. Inflödena när det gäller IÖV och nyintagna i anstalt är korrelerade och förhållandet mellan dessa har varit konstant under de senare åren. Av

Prognosen indikerar att medelantalet häktade kommer att öka från 1 490 till 1 540 mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en ökning med 3 procent.

Medelantalet fängelsedömda beräknas öka från 3 950 till 4 090 mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en ökning med 4 procent.

Medelantalet klienter i frivård beräknas minska från 9 910 till 9 050 mellan 2017 och 2021, vilket motsvarar en minskning med 9 procent.

Totalt beräknas medelantalet klienter minska med ungefär 680 klienter under prognosperioden.

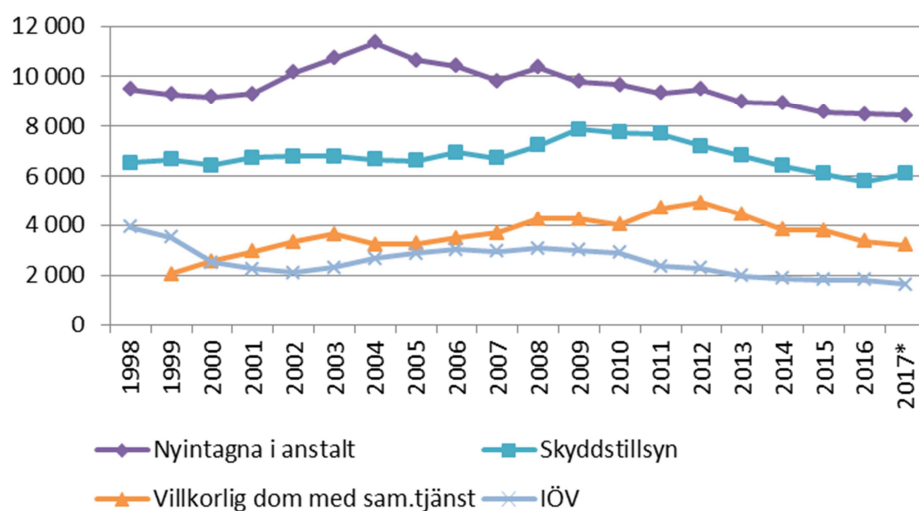
⁴³ IÖV står för intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad fotboja.

⁴⁴ Övriga påföljder inom frivårdsområdet gäller klienter som redan finns i kriminalvården, exempelvis villkorligt frigivna med övervakning, klienter i utökad frigång eller klienter i halvvägshus. De räknas därför inte som ett inflöde.

populationen med IÖV och nyintagna i anstalt med strafftid upp till och med 6 månader, som grovt sett kan motsvara klienter som potentiellt kan verkställa med IÖV, utgör personer med IÖV en fjärdedel.

Villkorlig dom med samhällstjänst hade en uppåtgående trend fram till 2012, då nivån låg på nästan 5 000 klienter (att jämföra med 2 000 i slutet av 1990-talet). Efter 2012 och fram till 2017 minskade antalet till 3 200. Sedan 2011 har det totala inflödet inom frivården minskat med 3 800 klienter. Antalet nyintagna i anstalt 2011 utgjorde 39 procent av det totala inflödet, och motsvarande andel 2017 var 44 procent. Det tyder på att inflödet till anstalt inte minskade i samma utsträckning som inom frivården under denna period.

Figur 28. Inflöde till Kriminalvården 1998-2017

*Inflödessiffrorna för 2017 är preliminära.

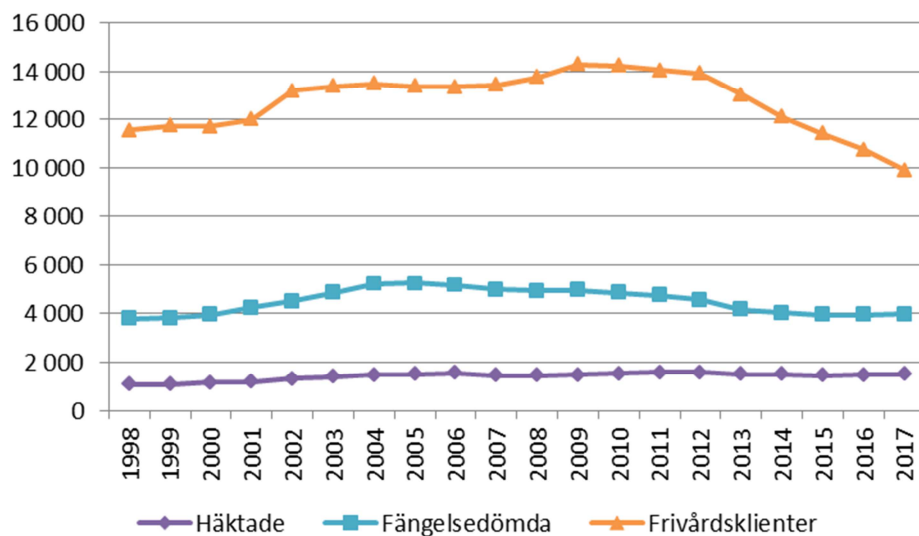
Figur 29 visar utvecklingen av medelantalet klienter i Kriminalvården under perioden 1998-2017. Medelantalet häktade hade under perioden fram till 2006 en uppåtgående trend. Därefter har medelantalet varierat mellan 1 570 och 1 440 klienter. Under år 2017 ökade antalet med 30 klienter jämfört med 2016.

Medelantalet fängelsedömda ökade fram till år 2005 och var då som mest 5 230 klienter. Därefter minskade medelantalet ända fram till 2016 då antalet var nere på 3 920 klienter. Under 2017 vände dock medelantalet klienter upp och ökade med 30 klienter jämfört med 2016.

Medelantalet frivårdsklienter var som högst 2009 med 14 270 klienter. Sedan 2009 har antalet minskat och under de senare åren har nedgången varit markant. År 2017 minskade antalet till 9 910 klienter, vilket motsvarar en nedgång på 30 procent jämfört med toppnoteringen 2009.

Fram till 2012 var fördelningen av antalet klienter relativt oförändrad där omkring 70 procent fanns inom frivården, drygt 20 procent var fängelsedömda och knappt 10 procent var häktade. Under senare år har det skett en förskjutning av klienter och 2017 fanns 64 procent inom frivården, 26 procent var fängelsedömda och 10 procent var häktade.

Figur 29. Medelantalet häktade, fängelsedömda samt klienter i frivård 1998–2017.

8.2.1 Faktorer bakom inflödet till Kriminalvården

Förändringar i praxis i olika typer av brottmål kan inverka på volymerna och på förändringar mellan olika typer av påföljder. Kriminalvården påverkar inte inflödet av antalet klienter till myndigheten, utan det styrs av strafflagstiftning och av tidigare led i rättskedjan, till exempel insatser och prioriteringar inom trafikområdet eller narkotikabrott. Det är produktionen av brottmål och dess påföljder som styr inflödet. Kriminalvården kan inom vissa gränser styra när en påföljd påbörjas i de fall den dömda befinner sig på fri fot.

Narkotikamål

Narkotikabrott genererar stora klientvolymerna för Kriminalvården, och förändringar i antalet domar och utdömda strafftider får märkbara konsekvenser. En ändring i praxis gällande narkotikabrott skedde 2011, och i domarna från juni 2011 och framåt har Högsta domstolen framhållit betydelsen av att samtliga omständigheter i det enskilda fallet beaktas i narkotikamål på samma sätt som de görs i brottmål i allmänhet. Detta innebär att domstolarna vid dessa typer av brottmål har förändrat de kriterier och omständigheter som de tar hänsyn till. Utfallet hos Kriminalvården 2011–2013 visar att antalet narkotikabrottsdömda till anstalt minskade samt att det utdömdes kortare strafftider. Samtidigt ökade inflödet till frivården, vilket tyder på en viss förskjutning. Under 2014 och 2015 ökade inflödet av narkotikadömda till fängelsepåföljder igen. Dock handlar det främst om klienter som är dömda för ringa narkotikabrott.

Dubbelbestraffning

I Sverige har vi tidigare kunnat utfärda skattetillägg och åtala en person för skattebrott gällande samma fall. År 2013 slog dock Högsta domstolen fast att det innebar att Sverige inte efterlevde förbudet mot dubbelbestraffning enligt Europadomstolen och att brottmål som prövats sedan 10 februari 2009 skulle granskas och eventuell resning begäras. Detta kan delvis ha påverkat Kriminalvården såtillvida att pågående kriminalvårdspåföljd avbryts i väntan på ny prövning.

8.2.2 Faktorer bakom medelbeläggningen/medelantalet inom Kriminalvården

Studier visar att fångpopulationens storlek i stor utsträckning påverkas av externa faktorer såsom kriminal-politiska beslut.⁴⁵ Besluten påverkar även fördelningen mellan olika typer av påföljd-er. Exempel på beslut genom åren är bland annat införande och avskaffande av halvtidsfrigivning, förändringar i strafftid, införandet av intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV), samhällstjänst och olika typer av utslussning från anstalt.

8.3 Metod

Kriminalvårdens metod

Grundläggande data om klienter hämtas från myndighetens klientadministrativa system. I denna rapport har månadsdata från och med 1996 till och med 2017 använts som grund för de statistiska framskrivningarna.

För de statistiska framskrivningarna har Kriminalvården till största del använt olika ARIMA-modeller.⁴⁶ Efter att ha testat olika modeller och kombinationer för att få fram de mest lämpliga prognosmodellerna, har Kriminalvården valt att använda ARIMA-modeller för hela den prognostiserade perioden för inflödet och medelantalet häktade. Utöver ARIMA-modeller har även en regressionsmodell, en stokastisk modell och en modell för exponentiell utjämning använts vid den statistiska framskrivningen av medelantalet fängelsedömda och frivårds-klienter. För några prognoser över små volymer har en konstant utveckling används istället för statistiska framskrivningar. I en elektronisk bilaga på www.bra.se finns dataunderlagen tillgängliga, liksom en mer detaljerad redovisning av de statistiska modellerna. Det bör än en gång understrykas att varken ARIMA-modeller eller andra typer av modell Anpassningar, utan explicita interventioner, kan förutspå trendbrott.

8.4 Prognos över inflödet

Prognoserna över inflödet till Kriminalvården ses i tabell 19. Inflödet till Kriminalvården prognostiseras att öka med 160 klienter under 2018. Under den kommande fyraårsperioden förväntas inflödet öka med 2 procent, vilket motsvarar totalt 310 klienter fram till 2021. Antalet nyintagna i anstalt ökar under prognosperioden med 50 klienter, vilket motsvarar 1 procent.

Inom frivården prognostiseras ett ökat inflöde för skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst. Den största prognostiserade förändringen sker inom skyddstillsyn som ökar med 370 klienter under prognosperioden, vilket motsvarar 6 procent. Villkorlig dom med samhällstjänst ökar med 110 klienter, motsvarande 3 procent fram till 2021. Inflödet till IÖV förväntas dock fortsätta neråt och minskar med 220 klienter under perioden, motsvarande 14 procent.

---

⁴⁵ Se Nilsson, A. och Flyghed, J. (2007) och von Hofer, H. (2003).

⁴⁶ Se bilaga 2.

Tabell 19. Prognos över inflödet till Kriminalvården 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017*	2018	2019	2020	2021
Nyintagna i anstalt	8 975	8 943	8 581	8 495	8 446	8 510	8 490	8 500	8 500
Påbörjad IÖV	1 987	1 877	1 827	1 817	1 642	1 560	1 500	1 460	1 420
Påbörjad skyddstillsyn	6 821	6 405	6 091	5 801	6 108	6 220	6 270	6 380	6 480
Påbörjad villkorlig dom med samhällstjänst	4 442	3 844	3 797	3 362	3 216	3 280	3 300	3 310	3 320
Totalt	22 225	21 069	20 296	19 475	19 412	19 570	19 560	19 650	19 720
Årlig förändring i antal	-1 723	-1 156	-773	-821	-63	160	-10	90	70
Årlig förändring i procent	-8 %	-5 %	-4 %	-4 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %
Ackumulerad förändring i antal jfr 2017						160	150	240	310
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						1 %	1 %	1 %	2 %

*Siffrorna för 2017 är preliminära.

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste tiotal.

8.5 Prognos över medelantal klienter

I tabell 20 nedan ses den samlade prognosen för medelantalet klienter inom de tre verksamhetsområdena häkte, anstalt och frivård hos Kriminalvården. På totalnivå prognostiseras en minskning av medelantalet med 670 klienter fram till 2021, motsvarande 4 procent.

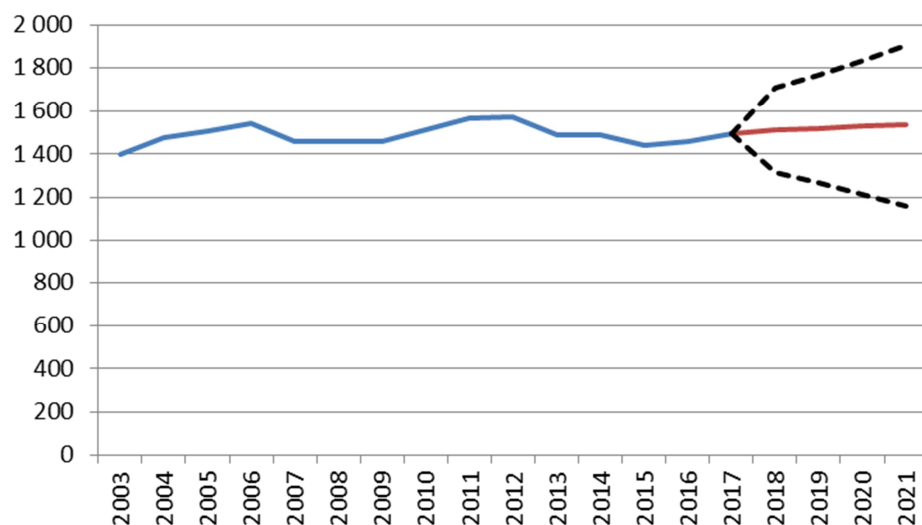
Tabell 20. Prognos över medelantalet klienter 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Häktade	1 486	1 490	1 442	1 460	1 494	1 510	1 520	1 530	1 540
Övriga i häkte	70	78	124	119	132	130	130	130	130
Fängelsedömda	4 147	3 997	3 939	3 915	3 947	4 040	4 060	4 070	4 090
Frivård	13 043	12 119	11 434	10 772	9 911	9 790	9 560	9 310	9 050
Totalt	18 746	17 684	16 939	16 265	15 483	15 470	15 270	15 040	14 810
Förändring i antal	-1 328	-1 062	-745	-674	-782	-10	-200	-230	-230
Förändring i procent	-7 %	-6 %	-4 %	-4 %	-5 %	0 %	-1 %	-2 %	-2 %
Ackumulerad förändring i antal jfr 2017						-10	-210	-440	-670
Ackumulerad förändring i procent jfr 2017						0 %	-1 %	-3 %	-4 %

Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste tiotal.

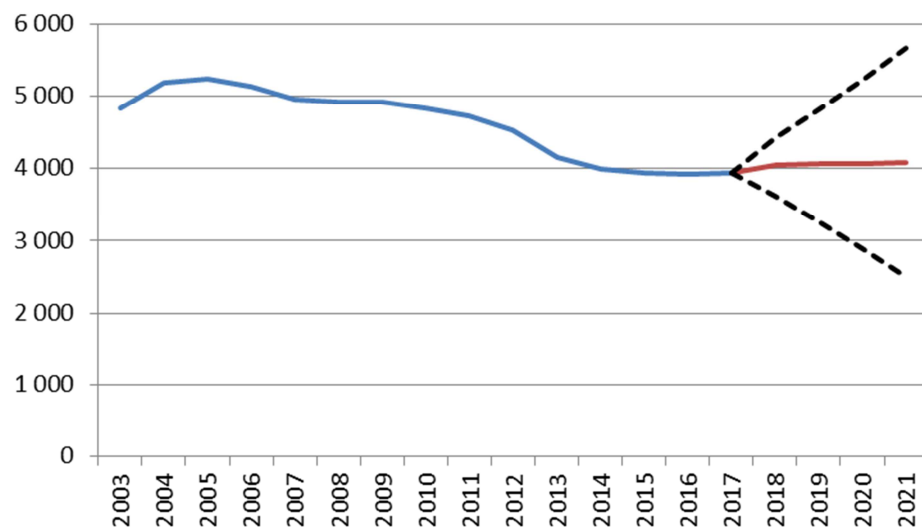
Prognosen över medelantalet häktade visar att antalet ökar med 60 klienter under perioden fram till år 2021, se figur 30. Detta motsvarar en ökning med 3 procent.

Figur 30. Medelantal häktade 2003–2017 samt prognos 2018–2021 med 95-procentigt prediktionsintervall.

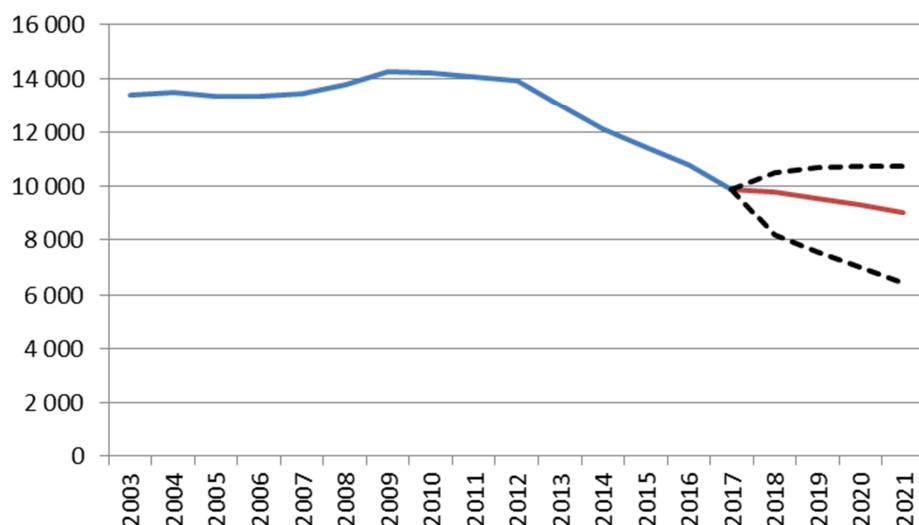
Prognosen över fängelsedömda, figur 31, visar en ökning under kommande prognosperiod. Över hela perioden förväntas medelantalet fängelsedömda öka med 4 procent, vilket skulle motsvara 140 klienter.

Figur 31. Medelantal fängelsedömda 2003–2017 samt prognos 2018–2021 med 95-procentigt prediktionsintervall.

Prognosen för medelantalet klienter i frivård visar ett minskande antal, se figur 32. Under 2018 förväntas en minskning med omkring 120 klienter och fram till 2021 med 860 klienter, motsvarande totalt 9 procent.

Figur 32. Medelantalet klienter i frivård 2003–2017 samt prognos 2018–2021 med 95-procentigt prediktionsintervall.

I tabell 21 redovisas prognoser för de olika frivårdsdelarna. Som tidigare nämnts prognostiseras en minskning av antalet frivårdsklienter med totalt 9 procent fram till år 2021. De största grupperna inom frivård är ren skyddstillsyn och villkorlig frigivning. Ren skyddstillsyn förväntas minska med 230 klienter, motsvarande 5 procent, under perioden fram till 2021. Antalet villkorligt frigivna förväntas ha en kraftigare nedgång och minska med 620 klienter, motsvarande 21 procent, fram till 2021.

En annan grupp som förväntas minska kraftigt är skyddstillsyn med kontraktsvård där nedgången prognostiseras till 15 procent fram till 2021. Gruppen är dock mindre och antalsmässigt motsvarar nedgången 110 klienter. Övriga frivårdspåföljder förväntas vara oförändrade eller öka fram till 2021.

Tabell 21. Prognos över medelantalet klienter i olika frivårdspåföljder 2018–2021 samt faktiska värden för 2013–2017.

Kategori	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ren skyddstillsyn	4 911	4 637	4 497	4 368	4 097	4 080	4 010	3 940	3 870
Skyddstillsyn med kontraktsvård	1 110	1 072	910	797	725	720	680	650	620
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 672	1 513	1 319	1 181	1 118	1 140	1 140	1 140	1 140
Villkorlig frigivning	4 089	3 746	3 550	3 392	2 983	2 830	2 670	2 520	2 360
Villkorlig dom med samhällstjänst	843	754	753	649	627	650	670	670	670
IÖV	259	241	235	226	202	220	220	220	220
Utökad frigång	129	125	143	127	130	130	130	130	130
Halvvägshus	29	32	27	32	29	30	30	30	30
Totalt	13 043	12 119	11 434	10 772	9 911	9 800	9 550	9 300	9 040
Förändring i antal	-861	-923	-685	-662	-861	-110	-250	-250	-260
Förändring i procent	-7 %	-7 %	-6 %	-6 %	-8 %	-1 %	-3 %	-3 %	-3 %
Akkumulerad förändring i antal jfr 2017						-110	-360	-610	-870
Akkumulerad förändring i procent jfr 2017						-1 %	-4 %	-6 %	-9 %

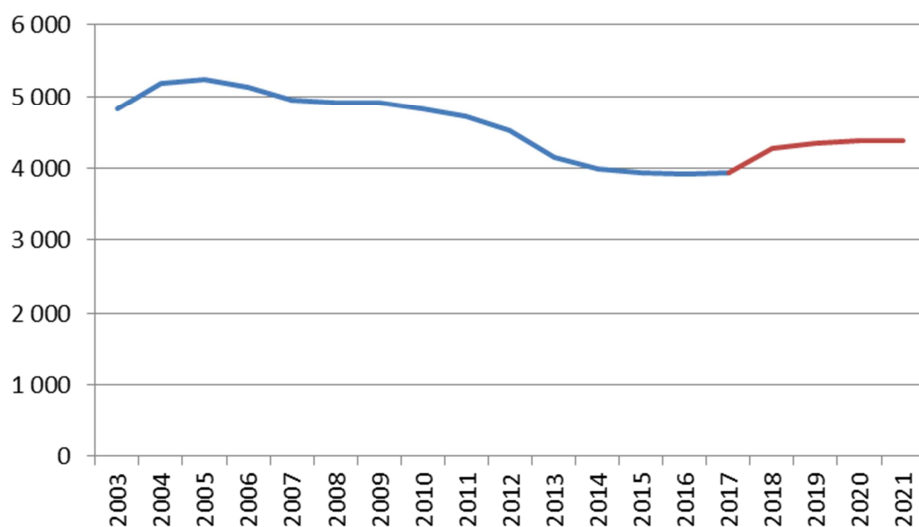
Det prognostiserade utfallet för perioden 2018–2021 är avrundat till närmaste tiotal.

Kriminalvårdens antaganden

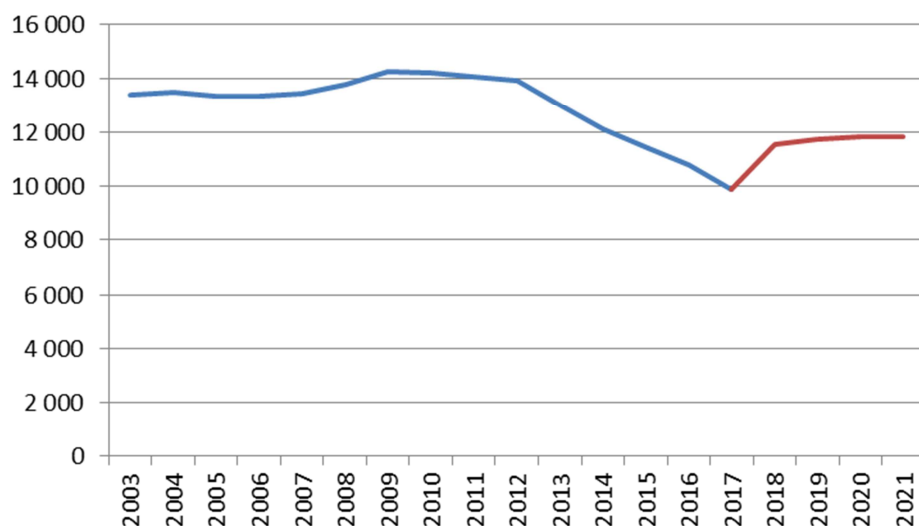
Utifrån både faktiska och prognostiserade utfall som i rapporten redovisas från rättsväsendets olika myndigheter råder nu en stor osäkerhet kring den framtida utvecklingen. Kriminalvården bygger inte sina prognoser på utfallet av tidigare myndigheters prognoser för 2018–2021. Samtidigt delar Kriminalvården uppfattningen att de resursförstärkningar som nu tilldelats bland annat Polismyndigheten rimligen kommer att påverka utredningsresultaten positivt. Förutsatt att övriga berörda myndigheter har tillräckliga resurser för att hantera det ökade ärendeflödet under prognoshorisonten kommer detta med all sannolikhet att leda till en viss volymökning i efterföljande led av rättskedjan.

Med hjälp av Domstolsverkets utflödesprognos har Kriminalvården emellertid tagit fram scenarier för hur en *rent hypotetisk* utveckling med avseende på medelantal klienter i frivård och anstalt *skulle kunna* se ut. För medelantalet fängelsedömda blir tillväxten 11 procent fram till 2021. Den största tillväxten sker under första året. Utvecklingen för medelantalet klienter i frivård ger en tillväxt på omkring 19 procent fram till 2021. Merparten av tillväxten sker även här under första året, en ökning med 16 procent. Se figur 33 respektive figur 34 nedan.

Figur 33. Medelantal fängelsedömda 2003–2017 samt ett hypotetiskt scenario 2018–2021.

Figur 34. Medelantal klienter i frivård 2003–2017 samt ett hypotetiskt scenario för 2018–2021.

I dagsläget gör Kriminalvården bedömningen att den distinkta, snabba och kraftiga vändning som det hypotetiska scenariot förutspår knappast är sannolik. Den tendens till vändning som ses i Kriminalvårdens prognoser rör fängelsedömda och inte frivårdsklienter, medan det hypotetiska scenariot förutspår en vändning inom båda klientgrupper. Att förutspå trendbrott är svårt med de statistiska prognosmodeller som Kriminalvården använder. Dock har de statistiska prognoserna över tid visat sig vara mer träffsäkra än bedömningsprognoser.

9 UPPFÖLJNING AV TIDIGARE PROGNOSE

För att göra så korrekta prognoser som möjligt är det viktigt att studera hur tidigare prognoser har avvikit från den faktiska utvecklingen. Det är också intressant att se om prognoserna i *genomsnitt* läggs nära utfallet eller om det finns tendenser till över- eller underskattning. Frågeställningarna är:

- Hur stora är prognosavvikelserna?
- Finns det tendenser till över- eller underskattning i prognoserna?

Innan vi presenterar uppföljningen är det bra att tänka på att vissa volymer är svårare att prognostisera än andra. Till exempel är det svårare att prognostisera en tidsserie som varierar på ett oregelbundet sätt än att prognostisera en tidsserie som varierar på ett regelbundet sätt.⁴⁷

Uppföljningen fokuserar på de huvudsakliga prognoserna. Prognoser och utfall redovisas för rapporternas huvudsakliga volymer, det vill säga det totala in- och utflödet från de tre första myndigheterna i rättskedjan (polisen, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar), liksom Kriminalvårdens tre volymer.

Först redovisas de genomsnittliga prognosavvikelserna för olika årsrapporter. Sedan redovisas prognoser, utfall och prognosavvikelser⁴⁸ för var och en av de olika huvudvolymerna och sist en avslutande kommentar.

9.1 Volymerna sammantaget

För att se hur stora prognosavvikelserna är kan man jämföra prognoserna i de olika årsrapporterna med faktiska utfall i årsrapporterna. Vi studerar precisionen i prognoserna, alltså hur stora prognosavvikelserna är oberoende av om prognoserna läggs över eller under utfallet. Samtliga avvikelser mäts i så kallade absolutbelopp, alltså belopp som räknas i positiva värden (plusvärden), vilket innebär att såväl tidigare positiva som tidigare negativa värden räknas som positiva värden. Dessa absolutbelopp ger alltså en bättre bild av precisionen i prognoserna än att låta plusavvikelser (överskattningar) växlas mot minusavvikelser (underskattningar). För att få en bild av de sammantagna prognosavvikelserna på ett års sikt har avvikelserna först summerats och sedan omvandlats till ett medelvärde, vilket ger en bild av den samlade prognosavvikelsen i rapporterna.⁴⁹

Prognoserna i 2016 års rapport avvek med +1,2 procent, -0,8 procent, +0,6 procent, -0,9 procent, -5,6 procent, -1,0 procent, -3,6 procent, -1,7 procent respektive +3,4 procent (se tabellerna nedan). Beräkningen visas nedan och bygger alltså bara på positiva värden:

Sett till samtliga prognosrapporter har ettårsprognoserna i genomsnitt avvikit med 3,4 procent.

Prognoserna har snarare överskattat än underskattat utvecklingen. I 89 fall överskattades utvecklingen och i 37 fall underskattades utvecklingen.

⁴⁷ Avsnitt 4.1.1 behandlar också svårigheter att prognostisera och osäkerhetsaspekten.

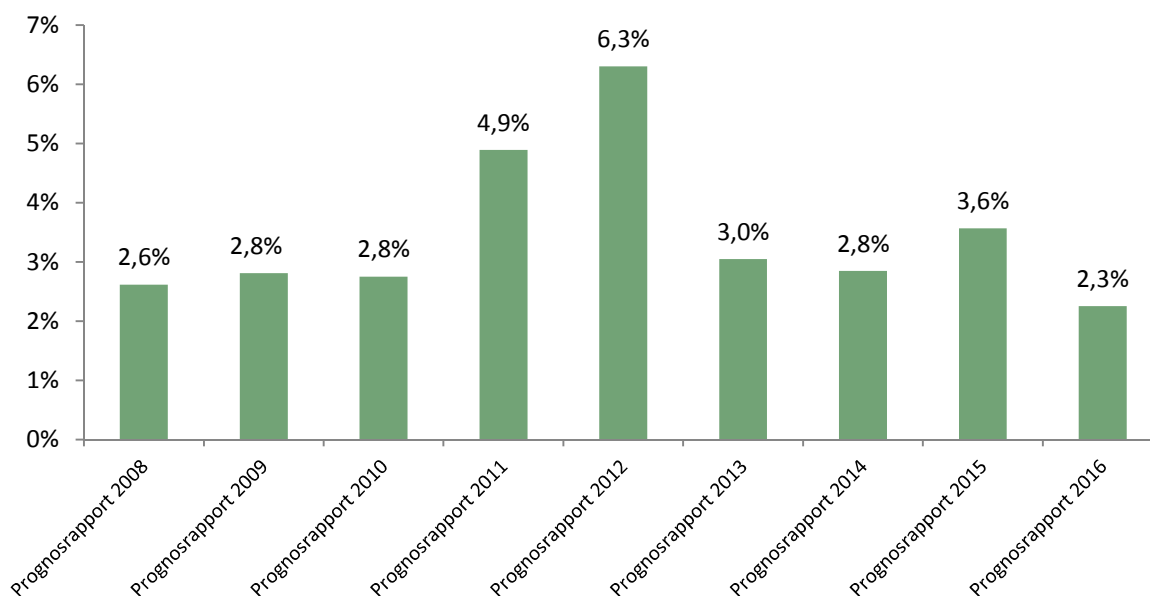
⁴⁸ Enbart slutliga prognoser, alltså inklusive relations- och bedömningsjusteringar.

⁴⁹ Ekobrottsmyndigheten har i några tidigare prognosarbeten ingått i rapporten men beaktas inte i årets prognosuppföljning och är alltså inte heller med i det sammantagna avvikelsemåttet.

$$\frac{1,2 \% + 0,8 \% + 0,6 \% + 0,9 \% + 5,6 \% + 1,0 \% + 3,6 \% + 1,7 \% + 3,4 \%}{9} = 2,3 \%$$

Denna procentsats (2,3 procent) redovisas också i figur 35 tillsammans med motsvarande mått i de tidigare prognosrapporterna. Sett till samtliga prognosrapporter har ettårsprognoserna i genomsnitt avvikit med 3,4 procent. De största prognosavvikelserna skedde i 2011 och 2012 års rapport. Bortser man från dessa två rapporter har ettårsprognoserna avvikit med ungefär 3 procent från utfallet.

Figur 35. Genomsnittliga absoluta prognosavvikelser (%) i olika prognosrapporter. Ej hänsyn till riktningen på avvikelsen (dvs. om det är en överskattning eller en underskattning). Enbart 1-årsprognoser.

9.2 Polisen

Hittills har de sammantagna avvikelserna studerats. Nu studerar vi avvikelserna för de olika huvudvolymerna sett till de fem senaste rapporterna. Tabellerna ger en bild av om prognoserna på ett systematiskt sätt avviker åt något håll.

Polisens faktiska inflöde, det vill säga utfallet, visas i tabell 22. I samma tabell visas prognoserna uppdelade per rapport och uppdelade per prognoshorisont (1, 2, 3 och 4 år). I tabellen visas 14 prognosvärden och lika många faktiska utfall. I 6 fall lades prognosen högre än utfallet och i 8 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +0,7 procent, -0,8 procent, -1,8 procent, +1,2 procent respektive +1,2 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 22. Uppföljning av prognoser för inkomna ärenden (polisens inflöde). De fem senaste prognosrapporterna.

Inkomna ärenden	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	1 219 500	1 227 800	1 236 200	1 244 800	
Utfall	1 210 808	1 232 818	1 262 810	1 247 586	
Över-/underskattning	+0,7 %	-0,4 %	-2,1 %	-0,2 %	
Prognos i 2013 års rapport		1 199 900	1 193 700	1 189 000	1 185 700
Utfall**		1 209 878*	1 256 992*	1 222 515*	1 213 710*
Över-/underskattning		-0,8 %	-5,0 %	-2,7 %	-2,3 %
Prognos i 2014 års rapport			1 240 700	1 246 000	1 251 400
Utfall**			1 262 810	1 228 470	1 222 290
Över-/underskattning			-1,8 %	+1,4 %	+2,4 %
Prognos i 2015 års rapport				1 243 800	1 248 800
Utfall**				1 228 470	1 222 290
Över-/underskattning				+1,2 %	+2,2 %
Prognos i 2016 års rapport					1 236 600
Utfall**					1 222 290
Över-/underskattning					+1,2 %

* I prognosen i 2013 års rapport inkluderades inte brottskod 9001 i totalmättet. Därför är utfallssiffran lägre.

** Brottskoderna 3006 och 3161 ingår i totalvolymen fram till 2012 års rapport. Från och med 2013 års rapport har de två brottskoderna (3006 och 3161) exkluderats från totalvolymen. Därför skiljer sig utfallssiffrorna åt. För utförligare beskrivning se polisens kapitel.

Tabell 23 visar polisens faktiska utflöde, det vill säga utfallet, och respektive prognos. I 13 fall lades prognosen högre än utfallet och i 1 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +14,9 procent, +3,1 procent, +3,6 procent, +10,9 procent respektive -0,8 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 23. Uppföljning av prognoser av ärenden redovisade till åklagare (polisens utflöde). De fem senaste prognosrapporterna.

Ärenden redovisade till åklagare	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	200 200	200 600	200 900	201 200	
Utfall	174 231	170 150	160 987	145 358	
Över-/underskattning	+14,9 %	+17,9 %	+24,8 %	+38,4 %	
Prognos i 2013 års rapport		171 100	166 200	161 000	156 000
Utfall**		165 967*	160 467*	144 924*	148 827*
Över-/underskattning		+3,1 %	+3,6 %	+11,1 %	+4,8 %
Prognos i 2014 års rapport			166 800	158 900	151 000
Utfall**			160 987	144 868	149 276
Över-/underskattning			+3,6 %	+9,7 %	+1,2 %
Prognos i 2015 års rapport				160 600	156 000
Utfall**				144 868	149 276
Över-/underskattning				+10,9 %	+4,5 %
Prognos i 2016 års rapport					148 100
Utfall**					149 276
Över-/underskattning					-0,8 %

* I prognosen i 2013 års rapport inkluderades inte brottskod 9001 i totalmättet. Därför är utfallssiffran lägre.

** Brottskoderna 3006 och 3161 ingår i totalvolymen fram till 2012 års rapport. Från och med 2013 års rapport har de två brottskoderna (3006 och 3161) exkluderats från totalvolymen. Därför skiljer sig utfallssiffrorna åt. För utförligare beskrivning se polisens kapitel.

9.3 Åklagarmyndigheten

Åklagarmyndighetens faktiska inflöde, det vill säga utfallet, visas i tabell 24. I 13 fall lades prognosen högre än utfallet och i 1 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +7,7 procent, -2,0 procent, +8,9 procent, +8,7 procent respektive +0,6 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 24. Uppföljning av prognoser för inkomna brottsmisstankar (Åklagarmyndighetens inflöde). De fem senaste prognosrapporterna.

Inkomna brottsmisstankar	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	496 000	496 000	496 000	496 000	
Utfall	460 748	467 610	439 083	408 744	
Över-/underskattning	+7,7 %	+6,1 %	+13,0 %	+21,3 %	
Prognos i 2013 års rapport		458 100	453 600	447 600	442 300
Utfall		467 610	439 083	408 744	422 452
Över-/underskattning		-2,0 %	+3,3 %	+9,5 %	+4,7 %
Prognos i 2014 års rapport			478 300	474 100	468 600
Utfall			439 083	408 744	422 452
Över-/underskattning			+8,9 %	+16,0 %	+10,9 %
Prognos i 2015 års rapport				444 470	438 910
Utfall				408 744	422 452
Över-/underskattning				+8,7 %	+3,9 %
Prognos i 2016 års rapport					425 100
Utfall					422 452
Över-/underskattning					+0,6 %

Åklagarmyndighetens faktiska utflöde, det vill säga utfallet, visas i tabell 25. I 10 fall lades prognosen högre än utfallet och i 4 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +11,1 procent, +5,9 procent, -5,7 procent, -1,1 procent respektive -0,9 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 25. Uppföljning av prognoser för brottsmisstankar med åtalsbeslut (Åklagarmyndighetens utflöde). De fem senaste prognosrapporterna.

Brottsmisstankar med åtalsbeslut	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	201 000	201 000	201 000	201 000	
Utfall	180 996	171 597	197 322	171 949	
Över-/underskattning	+11,1 %	+17,1 %	+1,9 %	+16,9 %	
Prognos i 2013 års rapport		181 800	182 200	179 400	176 900
Utfall		171 597	197 322	171 949	168 249
Över-/underskattning		+5,9 %	-7,7 %	+4,3 %	+5,1 %
Prognos i 2014 års rapport			186 000	180 300	176 300
Utfall			197 322	171 949	168 249
Över-/underskattning			-5,7 %	+4,9 %	+4,8 %
Prognos i 2015 års rapport				170 140	173 680
Utfall				171 949	168 249
Över-/underskattning				-1,1 %	+3,2 %
Prognos i 2016 års rapport					166 700
Utfall					168 249
Över-/underskattning					-0,9 %

9.4 Sveriges Domstolar

Sveriges domstolars faktiska inflöde, det vill säga utfallet, visas i tabell 26. I 8 fall lades prognosen högre än utfallet och i 6 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +5,2 procent, +2,7 procent, +0,9 procent, -1,8 procent respektive -5,6 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 26. Uppföljning av prognoser för inkomna brottmål (Sveriges domstolars inflöde). De fem senaste prognosrapporterna.

Inkomna brottmål	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	90 000	90 000	90 000	90 000	
Utfall	85 543	83 699	82 854	83 863	
Över-/underskattning	+5,2 %	+7,5 %	+8,6 %	+7,3 %	
Prognos i 2013 års rapport		86 000	87 000	86 500	86 000
Utfall		83 699	82 854	83 863	90 469
Över-/underskattning		+2,7 %	+5,0 %	+3,1 %	-4,9 %
Prognos i 2014 års rapport			83 600	83 600	83 600
Utfall			82 854	83 863	90 469
Över-/underskattning			+0,9 %	-0,3 %	-7,6 %
Prognos i 2015 års rapport				81 000*	80 500*
Utfall				82 500*	88 988*
Över-/underskattning				-1,8 %	-9,5 %
Prognos i 2016 års rapport					84 000*
Utfall					88 988*
Över-/underskattning					-5,6 %

* Beredskapsmål innebär en sorts dubbelräkning. Beredskapsmål ingick i totalmättet fram till 2015 års rapport, men sedan 2016 års rapport redovisas totalsiffrorna exklusive beredskapsmål. Därför är utfallssiffrorna olika. För utförligare beskrivning, se Sveriges domstolars kapitel.

Sveriges domstolars faktiska utflöde, det vill säga utfallet, visas i tabell 27. I 11 fall lades prognosen högre än utfallet och i 3 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +4,6 procent, +3,1 procent, +0,6 procent, +0,6 procent respektive -1,0 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 27. Uppföljning av prognoser för avgjorda brottmål (Sveriges domstolars utflöde). De fem senaste prognosrapporterna.

Avgjorda brottmål	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	90 000	90 000	90 000	90 000	
Utfall	86 083	83 887	83 535	82 337	
Över-/underskattning	+4,6 %	+7,3 %	+7,7 %	+9,3 %	
Prognos i 2013 års rapport		86 500	87 000	87 000	86 500
Utfall		83 887	83 535	82 337	86 258
Över-/underskattning		+3,1 %	+4,1 %	+5,7 %	+0,3 %
Prognos i 2014 års rapport			84 000	83 500	83 500
Utfall			83 535	82 337	86 258
Över-/underskattning			+0,6 %	+1,4 %	-3,2 %
Prognos i 2015 års rapport				81 500*	81 000*
Utfall				80 989*	84 818*
Över-/underskattning				+0,6 %	-4,5 %
Prognos i 2016 års rapport					84 000*
Utfall					84 818*
Över-/underskattning					-1,0 %

* Beredskapsmål innebär en sorts dubbelräkning. Beredskapsmål ingick i totalmättet fram till 2015 års rapport, men sedan 2016 års rapport redovisas totalsiffrorna exklusive beredskapsmål. Därför är utfallssiffrorna olika. För utförligare beskrivning, se Sveriges domstolars kapitel.

9.5 Kriminalvården

Det faktiska medelantalet häktade, det vill säga utfallet, visas i tabell 28. I 10 fall lades prognosen högre än utfallet och i 4 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +4,3 procent, +1,3 procent, +2,6 procent, -2,7 procent respektive -3,6 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 28. Uppföljning av prognoser för medelantalet häktade. De fem senaste prognosrapporterna.

Häktade	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	1 550	1 570	1 600	1 630	
Utfall	1 486	1 490	1 442	1 460	
Över-/underskattning	+4,3 %	+5,4 %	+11,0 %	+11,6 %	
Prognos i 2013 års rapport		1 510	1 510	1 520	1 530
Utfall		1 490	1 442	1 460	1 494
Över-/underskattning		+1,3 %	+4,7 %	+4,1 %	+2,4 %
Prognos i 2014 års rapport			1 480	1 480	1 480
Utfall			1 442	1 460	1 494
Över-/underskattning			+2,6 %	+1,4 %	-0,9 %
Prognos i 2015 års rapport				1 420	1 410
Utfall				1 460	1 494
Över-/underskattning				-2,7 %	-5,6 %
Prognos i 2016 års rapport					1 440
Utfall					1 494
Över-/underskattning					-3,6 %

Det faktiska medelantalet fängelsedömda, det vill säga utfallet, visas i tabell 29. I 4 fall lades prognosen högre än utfallet och i 10 fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +4,2 procent, -3,2 procent, -0,2 procent, -1,7 procent respektive -1,7 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 29. Uppföljning av prognoser för medelantalet fängelsedömda. De fem senaste prognosrapporterna.

Fängelsedömda	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	4 320	4 210	4 110	4 010	
Utfall	4 147	3 997	3 939	3 915	
Över-/underskattning	+4,2 %	+5,3 %	+4,3 %	+2,4 %	
Prognos i 2013 års rapport		3 870	3 690	3 590	3 490
Utfall		3 997	3 939	3 915	3 947
Över-/underskattning		-3,2 %	-6,3 %	-8,3 %	-11,6 %
Prognos i 2014 års rapport			3 930	3 800	3 690
Utfall			3 939	3 915	3 947
Över-/underskattning			-0,2 %	-2,9 %	-6,5 %
Prognos i 2015 års rapport				3 850	3 780
Utfall				3 915	3 947
Över-/underskattning				-1,7 %	-4,2 %
Prognos i 2016 års rapport					3 880
Utfall					3 947
Över-/underskattning					-1,7 %

Det faktiska medelantalet i frivård, det vill säga utfallet, visas i tabell 30. I 14 fall lades prognosen högre än utfallet och i inget fall lades prognosen lägre än utfallet. De ettåriga prognoserna avvek med +4,1 procent, +5,1 procent, +1,3 procent, +3,3 procent respektive +3,4 procent, i var och en av rapporterna under perioden 2013–2017, jämfört med utfallet.

Tabell 30. Uppföljning av medelantalet klienter i frivård totalt. De fem senaste rapporterna.

Frivården	2013	2014	2015	2016	2017
Prognos i 2012 års rapport	13 580	13 530	13 510	13 500	
Utfall	13 043	12 119	11 434	10 772	
Över-/underskattning	+4,1 %	+11,6 %	+18,2 %	+25,3 %	
Prognos i 2013 års rapport		12 740	12 240	12 000	11 780
Utfall		12 119	11 434	10 772	9 911
Över-/underskattning		+5,1 %	+7,1 %	+11,4 %	+18,9 %
Prognos i 2014 års rapport			11 580	11 360	11 170
Utfall			11 434	10 772	9 911
Över-/underskattning			+1,3 %	+5,5 %	+12,7 %
Prognos i 2015 års rapport				11 130	10 890
Utfall				10 772	9 911
Över-/underskattning				+3,3 %	+9,9 %
Prognos i 2016 års rapport					10 250
Utfall					9 911
Över-/underskattning					+3,4 %

Tabellerna ovan innehåller 126 prognosvärden och lika många faktiska utfall. I 89 fall lades prognosen högre än utfallet och i 37 fall lades prognosen lägre än utfallet, vilket innebär att prognoserna snarare har överskattat än underskattat utvecklingen.

9.6 Avslutande kommentarer

Sedan det gemensamma prognosarbetet inleddes år 2008 har flödet av volymerna i rättskedjan förändrats. I slutet av 00-talet ökade de flesta volymerna, men 2009 bröts trenden då polisens volym av ärenden som redovisades till åklagare började minska. Den övergripande bilden är att utvecklingen i de olika delarna av rättskedjan hänger ihop, men olika volymer har förändrats i olika omfattning. Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar och Kriminalvården har under senare år fått ett minskat flöde. Dessa myndigheters trendbrott inträffade dock senare än 2009 då polisens ärenderedovisning vände.

Om alla prognosvolymerna på samtliga prognoshorisonter läggs samman framkommer att de sammantagna prognoserna i 89 fall överskattade utvecklingen och i 37 fall underskattade utvecklingen, vilket indikerar att det är betydligt vanligare med överskattningar än underskattningar. Framför allt handlar det om överskattningar av polisens utflöde, Åklagarmyndighetens inflöde och medelantalet i frivård.

Sett till ettårsprognoserna var prognosavvikelsena som störst i 2011 och 2012 års rapporter, alltså i samband med att polisens minskade ärenderedovisning hunnit påverka resterande delar av rättskedjan. De genomsnittliga prognosavvikelsena för rapporterna 2008–2015 var 3,4 procent. I den angivelsen gömmer sig effekter av trendbrotten, och prognoserna avviker "vanligtvis" med cirka 3 procent.

10 KÄLLFÖRTECKNING

Andersson, G., Jorner, U. och Ågren, A. (2007). *Regressions- och tidsserieanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015). *Utvecklingen av förundersökningsbegränsning 2006-2014*. Rapport 2015:16. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016a). *Rättsväsendets förutsättningar att personupplära brott*. Rapport 2016:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016b). *Har bedrägerier och misshandel blivit svårare att personupplära? Delrapport inom regeringsuppdraget Resultatutvecklingen avseende utredning och lagföring*. Rapport 2016:18. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2016c). *Användningen av bötesstraff - omfattning, utveckling och möjliga förklaringar*. Kortanalys 4/2016. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). *Kriminalstatistik 2017. Anmälda brott preliminär statistik*. https://www.bra.se/download/18.10aae67f160e3eba6296a98/1516262975101/Sammanfattning_prel_anmalda_brott_2017.pdf

Hyndman, R. J. (2013). The difference between prediction intervals and confidence intervals. Publicerat 2013-03-13 på webbplatsen: <http://robjhyndman.com/hyndsight/intervals/>. Hämtat 2015-01-25.

Justitiedepartementet, (2014). En digitalt sammanlänkad rättskedja. <http://www.regeringen.se/contentassets/364fcdab2ba74d4aae42c5343252c267/en-digitaltsammanlankad-rattskedja>.

Justitiedepartementet (2015). *Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet*. Ju2015/09350/PO.

Justitiedepartementet (2016). *Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Polismyndigheten*.

Justitiedepartementet (2017a). *Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Polismyndigheten*.

Justitiedepartementet (2017b). *Uppdrag till Polismyndigheten att redovisa hur polisverksamheten ska stärkas och utvecklas*. Ju2017/08662/PO.

Makridakis, S. G., Wheelwright, S. C. och Hyndman, R. J. (1998). *Forecasting: Methods and applications*. John Wiley & Sons.

Nilsson, A. och Flyghed, J. (2007). *Samhällsutveckling och marginalisering. Exempen vräkta och fångar*. I: Nilsson, A. (red.); *Brott i välfärden. Om brottslighet, utsatthet och kriminalpolitik. Festskrift till Henrik Tham, s. 289*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen (2017a). *Brottsutredningsverksamheten*. Dnr A868.568/2016.

Polismyndigheten (2017b). *Polismyndighetens budgetunderlag 2018-2020*. Stockholm: Polismyndigheten.

Polismyndigheten (2017c), Nationella operativa avdelningen, *Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*, Juni 2017.

Regeringen 2017a. Pressmeddelande.

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/08/pressmeddelande-historisk-satsning-pa-polisen/>

Regeringen 2017b. *Uppdrag till Polismyndigheten om åtgärder på kompetensförsörjningsområdet*, 2017-07-20, Ju2017/06177/PO.

von Hofer, Hanns (2003). Prison Populations as Political Constructs: the Case of Finland, Holland and Sweden. I: *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, volym 4, nr 1, s. 21–38.

11 BILAGA 1: POLISENS INDELNING I 10 BROTTSKATEGORIER

Våldsbrott

I brottskategorin ingår bland annat

- *misshandel* enligt 3 kap. 5–6 § BrB
- *våldtäkt* enligt 6 kap. 1, 4 § BrB
- *olaga hot* enligt 4 kap. 5 § BrB
- *rån mot privatperson* enligt 8 kap. 5, 6 § BrB
- *grov kvinnofridskränkning* enligt 4 kap. 4a § BrB.

Övriga brott mot person

Brottskategorin består bland annat av brottstyperna

- *ofredande* enligt 4 kap. 7 § BrB
- *ärekränkingsbrott* enligt 5 kap. BrB
- *hemfridsbrott (olaga intrång)* enligt 4 kap. 6 § BrB
- *dataintrång* enligt 4 kap. 9c § BrB
- *sexuellt tvång/övergrepp/ofredande* enligt 6 kap. BrB (ej våldtäkt)
- *vållande till annans död* enligt 3 kap. 7, 10 § BrB
- *vållande till kroppsskada eller sjukdom* enligt 3 kap. 8, 10 § BrB
- *människohandel* enligt 4 kap. 1a § BrB.

Skadegörelsebrott

Brottskategorin består av

- *skadegörelsebrott* enligt 12 kap BrB.

Tillgreppsbrott (exkl. tillgrepp i butik)

Brottskategorin består av

- *tillgreppsbrott* enligt 8 kap. BrB, exklusive rån och tillgrepp i butik, varuhus o.d.

Narkotikabrott

I brottskategorin ingår bland annat brottstyperna

- *innehav och bruk av narkotika samt överlåtelse* enligt narkotikastrafflagen (1968:64)
- *dopningsbrott* enligt lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Trafikbrott

I trafikbrott ingår

- *brott mot trafikbrottslagen* (1951:649)
- *brott mot sjölagen* (1994:1009), 20 kap.
- *vållande till annans död i samband med trafikolycka*, enligt 3 kap. 7 § BrB och övrig trafiklagstiftning.

De vanligast förekommande brottstyperna i trafikbrottslagen är *olovlig körning/grov olovlig körning, rattfylleri/grovt rattfylleri och rattfylleri under påverkan av narkotika*.

I övrigt är de största brottstyperna *brott mot hastighetsbestämmelserna, beteendebrott och brott mot brukande av oregistrerat, avställt, oskattat, körförbudsbelagt fordon*.

Brottskod 3006 och 3161 har tagits bort, eftersom det nu registreras många händelser som inte är brott under dessa. Dessutom har brottskod 9001 lagts till, eftersom den nu innehåller mest trafikbrott.

Tillgrepp i butik

I brottskategorin ingår brottstypen

- *stöld, snatteri utan inbrott från butik, varuhus, kommersiell utställningslokal*, enligt 8 kap, 1, 2, 4 § BrB.

Bedrägeribrott m.m.

Brottskategorin består av

- brott enligt 9 kap. BrB – bedrägeri och annan oredlighet
- brott mot bidragsbrottslagen (2007:612).

Övriga BrB-brott

Brottskategorin består av ett antal kapitel i brottsbalken. Det mest tongivande är

- 10 kap. BrB – Förskingring och annan trolöshet.

Övriga specialstraffrättsliga brott

I brottskategorin ingår brott mot specialstraffrätten (exklusive trafikbrottslagen och narkotikabrottslagen), såsom

- brott mot alkohollagen (2010:1622)
- brott mot vapenlagen (1996:67)
- brott mot knivlagen (1988:254).

12 BILAGA 2: METODBILAGA

12.1 Prognosernas framtagning

Preliminära prognoser tas fram under hösten och uppdateras sedan efter årsskiftet (slutliga prognoser).

Så här ser tillvägagångssättet ut:

1. Under hösten görs preliminära statistiska prognoser utifrån analys och modellering av tidsserier.
2. Kvalitativa påverkansfaktorer (*betydande* händelser, lagändringar och dylikt) identifieras. Ett resonemang förs om hur faktorerna kan tänka påverka prognosvolymen, det vill säga om faktorn kan tänkas ha en ökande eller minskande påverkan på volymen. Prognosen justeras om faktorn bedöms ha betydande påverkan på volymen och den statistiska modellen inte beaktar detta.
3. Prognoserna över verksamhetsvolymerna hos respektive myndighet studeras och jämförs. I de fall relationerna mellan prognoserna bedöms som orimliga övervägs justering av en eller flera prognoser.
4. Efter de ovanstående stegen är prognoserna klara.

Efter årsskiftet uppdateras alltså prognoserna utifrån aktuell månads- eller årsstatistik, och en slutlig prognos fastställs.

I praktiken brukar slutprognosen (steg 4) vara identisk med den statistiska prognosen i steg 1 och det är bara i undantagsfall den statistiska prognosen justeras i steg 2. I vissa fall är relationen till tidigare led inbakad i den statistiska prognosen, det vill säga beaktas redan i steg 1. Kvalitativa påverkansfaktorer kan också beaktas i steg 1, alltså vid valet mellan olika statistiska modeller och mellan olika prognoser.

12.2 Datamaterial

Polisen använder årsdata 2004–2016, Åklagarmyndigheten månadsdata 2008–2016, Domstolsverket månadsdata 2000–2016 och Kriminalvården månadsdata 1996–2016. För vissa volymer använder Kriminalvården en kortare tidsperiod.

För att utöka den statistiska verktygslådan är det eftersträvansvärt att ha så långa tidsserier som möjligt, förutsatt att de håller tillräckligt god kvalitet. Det som har använts är därför i hög grad de längsta tidsserier som finns tillgängliga för de valda verksamhetsvolymerna. I vissa fall kan det dock vara lämpligt att använda kortare tidsserier, till exempel när något speciellt har inträffat, såsom ett trendbrott. Längden och kvaliteten på tidsserierna påverkar också vilka statistiska modeller som används. Enkla modeller är att föredra när tidsserierna är korta. Om serierna sträcker sig långt tillbaka i tiden (flera decennier), alternativt finns på kvartals- eller månadsnivå och bedöms hålla god kvalitet, kan mer avancerade modeller användas.

12.3 Hur en statistisk modell identifieras

För att välja modell analyseras först respektive tidsserie visuellt. Trender och eventuella trendbrott diskuteras. Om det finns misstänkta *outliers*, det vill säga extremvärden, diskuteras orsakerna, och dessa hanteras på lämpligt sätt. Ofta görs en bedömning av rimligheten i

prognoserna i detta läge, utifrån förväntad inverkan från påverkansfaktorer och relationer till tidigare led i rättskedjan. Därefter beräknas modellenpassningsmått som beskriver hur väl modellerna anpassar sig till det kända datamaterialet. Vilket mått som används varierar mellan myndigheterna.

Åklagarmyndigheten använder en annan beräkningsmodell än övriga myndigheter, vilket har inneburit ett annat tillvägagångssätt. Hur beräkningsmodellen tas fram beskrivs i resultatbilagan (elektronisk bilaga) och i Åklagarmyndighetens kapitel.

Nedan presenteras de olika modellenpassningsmått som används (R^2 , MAPE och AIC) och hur man kan resonera kring residualdiagnostik.

12.3.1 Förklaringsgrad (R^2)

Förklaringsgraden (R^2) mäter hur stor del av det historiska datamaterialet som kan förklaras av den statistiska modellen. R^2 beräknas som andelen förklarad varians av den totala variansen.

Ett extremfall är när $R^2 = 0$. Då förklaras inget av det historiska datamaterialet av modellen. Ett annat extremfall är när $R^2 = 1$. Då förklaras hela datamaterialet av modellen.

12.3.2 Procentuell medelabsolutavvikelse (MAPE)

Procentuell medelabsolutavvikelse (MAPE) är den procentuella medelavvikelsen mätt i absolutvärden. Avvikelsemättet är, likt R^2 , ett relativt mått. MAPE är alltså oberoende av datamaterialets nivå. Dessutom är det angivet i absoluta tal, vilket innebär att alla tal, även de negativa, räknas som positiva. På så sätt tar måttet inte hänsyn till om modellen över- eller underskattar, utan det undersöker endast storleken på de genomsnittliga avvikelserna.

$$\text{MAPE} = 100 * |(F_t - Y_t)/Y_t|$$

där F_t är modellvärdet och Y_t är det verkliga värdet.

12.3.3 Akaikes informationskriterium (AIC)

Akaikes informationskriterium (AIC) är ett mått som ofta används vid ARIMA-modellering. Om modellens komplexitet ökar (fler variabler) beaktar måttet detta genom att öka den uppmätta prognosavvikelsen.

$$\text{AIC} = -2 * \log(L) + 2 * m$$

där L = Likelihoodfunktionen

m = p + q + P + Q (det vill säga antalet variabler vid ARIMA-modellering).

12.3.4 Residualdiagnostik

I de fall där relativt avancerade prognosmodeller och stora datamaterial använts, kontrolleras residualerna utifrån följande checklista:

1. Är residualernas medelvärde konstant (residualerna ökar eller minskar inte över tid)?

2. Är residualerna oberoende av varandra (ingen autokorrelation⁵⁰ mellan residualerna)?
3. Är residualernas varians konstant (residualernas varians ökar eller minskar inte över tid)?
4. Är residualerna normalfördelade?

Om möjligt identifieras modeller där alla fyra frågorna besvaras jakande, men viktigast är att residualerna är oberoende och att medelvärdet är nära noll. Residualerna bör vara relativt konstanta över tid, det vill säga varken öka eller minska. Utöver detta är det bra om residualerna är normalfördelade och varierar ungefär lika mycket under hela tidsperioden, vilket gör att prediktionsintervallen blir mer korrekta.

Dessvärre finns det andra fallgropar, såsom att modellerna blir väl komplexa i de fall då många variabler inkluderas. Det finns också risk för att modellerna blir överanpassade, det vill säga att även slumpmässig variation inkluderas i modellerna. Komplexa och/eller överanpassade modeller kan leda till höga prognosavvikelser.

Modellerna kontrolleras alltså utifrån checklisten och ett resonemang förs om modellernas komplexitet och eventuella överanpassning.

12.4 Prognosmodeller

Rapporten innehåller ett flertal prognoser, och olika prognosmodeller används för olika typer av in- respektive utflöden. Prognosmodellerna kan grovt delas in i

- beräkningsmodeller
- tidsseriemodeller.

En *beräkningsmodell* är en modell som utgår från detaljerad information samt antaganden och bedömningar som genererar en prognos över hur flödena kommer att se ut i framtiden. Modellen nyttjar detaljerad information i nutid och baseras på olika antaganden. Utöver beräkningsmodeller används tidsseriemodeller av olika slag. *Tidsseriemodellerna* baseras uteslutande på tidsserier som baserar prognosen på hur verksamhetsvolymen historiskt har varierat. I vissa fall baseras modellen på utvecklingen i tidigare led. Nedan redovisas de tidsseriemodeller som används i rapporten.

12.4.1 Konstant modell

I den *konstanta modellen*, som egentligen kallas *naiv modell* i prognoslitteraturen, sätts prognossiffrorna till det senaste kända värdet.

$$F_t = Y_{t-1}$$

där

- F_t är det modellerade inflödet till/utflödet från en myndighet (verksamhetsvolymen), det vill säga vad modellen predicerar inflödet/utflödet till att vara ett visst år
- t är tiden mätt i år.

---

⁵⁰ Autokorrelation definieras som graden av linjärt beroende mellan två värden på tidsavstånd s i tidsserien.

12.4.2 Procentuell förändring

Förändringen under det senaste året eller de senaste åren skrivs fram, vilket är en form av en konstant modell, men *förändringen* antas vara lika stor som tidigare år.

12.4.3 Linjär modell

Linjär modell kallas egentligen *enkel linjär regression*, där tiden används som förklarande variabel.

$$F_t = a + bt$$

där

- F_t är det modellerade inflödet till/utflödet från en myndighet (verksamhetsvolymen), det vill säga vad modellen predicerar inflödet/utflödet till att vara ett visst år
- a och b är konstanter
- t är tiden mätt i år.

12.4.4 Modeller med exponentiell utjämning

Modeller med *exponentiell utjämning* (även kallade *smoothingmodeller*) skiljer sig från den linjära modellen, den logaritmiska modellen och medelvärdesmodellen, i och med att de nyaste observationerna viktas tyngre än de äldsta. Dessa vikter bestäms genom minsta kvadratmetoden (OLS⁵¹). Modellerna anses också vara specialfall av ARIMA-modeller.

Det finns flera typer av utjämningsmodeller. Det som framför allt skiljer utjämningsmodeller åt är om de inkluderar trend och/eller säsong. Ytterligare en aspekt är om trenden är dämpad, det vill säga avtar med tiden.

12.4.5 Säsongsbaserade ARIMA-modeller

ARIMA-modeller är en sorts *endimensionella regressionsmodeller*, där regressionen sker med den beroende variabeln vid tidigare tidpunkter och med glidande medelvärden⁵² som förklarande variabler. Utgångspunkten är att det aktuella värdet på en variabel ofta beror av tidigare värden på variabeln. En ARIMA-modell ger ingen information om varför variabeln ändras på det sätt den gör. Modellen tar som utgångspunkt den information, alltså det matematiska mönster, som finns i den observerade tidsserien och använder därefter detta mönster för att göra prognoser. Det finns ingen möjlighet att förklara förändringar i det observerade förloppet och enstaka händelser, till exempel en lagförändring, annat än som ett brott i tidsserierna. Modellens giltighet, eller prognosprecision, är alltså helt beroende av om det matematiska mönstret i datamaterialet upprepar sig eller inte.

ARIMA-modellen kan skrivas som ARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_S

där

- p = Antal autoregressiva parametrar
- d = Antal differensbildningar på tidsavstånd 1

---

⁵¹ Ordinary Least Squares.

⁵² Tidigare tidsperioders residualer används som förklaringsvariabler, vilket benämns glidande (eller löpande) medelvärden.

- q = Antal löpande medelvärdesparametrar
- P = Antal autoregressiva säsongparametrar
- D = Antal differensbildningar på säsongsavstånd
- Q = Antal löpande medelvärdes säsongparametrar
- S = Antal perioder per säsong.

För grundligare genomgången av modellerna hänvisas till relevant litteratur.⁵³

12.4.6 Intervall som beaktar osäkerhet

Alla prognoser innehåller ett mått av osäkerhet. En del av denna osäkerhet kan normalt beräknas, till exempel den statistiska osäkerhet som är förknippad med själva modellskattningarna, men också med hur mycket den historiska serien varierat. Ett vanligt sätt att presentera denna typ av osäkerhet är genom att ange *prediktionsintervall*.

Ett prediktionsintervall⁵⁴ visar en övre och undre gräns för prognosvärdet. Hur stort intervallet är beror på vilken säkerhet som väljs. I rapporten används 95-procentiga prediktionsintervall, vilket något förenklat kan beskrivas som att sannolikheten är 0.95 att intervallet täcker det verkliga utfallet. För varje prediktionsintervall finns ett värde, en så kallad konfidensgrad, till exempel 95 procent, som anger sannolikheten för att det sanna värdet för den uppmätta storheten ligger inom det givna prediktionsintervallet.

I de fall det har varit möjligt att ta fram teoretiskt utprovade prediktionsintervall har vi gjort det. I vissa fall medger inte prognosmodellerna något prediktionsintervall, vilket gjort att vi har tagit fram osäkerhetsintervall som baseras på en beräkning av osäkerheten. Dessa beräkningar är endast i vissa fall teoretiskt förankrade, men ger ändå läsaren en bild av osäkerheten. Bedömningen är att intervallen, trots att de inte är helt teoretiskt förankrade, ger en bättre bild av osäkerheten i prognoserna än alternativet, det vill säga att inte presentera osäkerhetsintervall. För vissa underprognoser, på brottskategorinivå eller annan underkategori, presenteras i regel inte intervall utan enbart punktskattningar.

Tabell 31 redovisar de olika typer av intervall som använts för att beakta osäkerheten.

---

⁵³ Se exempelvis Makridakis, S., Wheelwright, S. C. och Hyndman, R. J. (1998). *Forecasting – Methods and applications*. Se även Andersson, G., Jorner, U. och Ågren, A. 2007. *Regressions- och tidsserieanalys*.

⁵⁴ För en beskrivning av prediktionsintervall, se t.ex. Hyndman, R. J. 2013.

Tabell 31. Typ av intervall som används vid olika prognoser.

Verksamhetsvolym	Myndighet	Metod för att ta fram osäkerhetsintervall
Inkomna ärenden	Polisen	Prognoser görs per brottskategori, vilket innebär att prediktionsintervallen bara erhålls per brottskategori, inte för det totala antalet inkomna ärenden. Därför görs en ny statistisk prognos på totalsiffrorna, där ett prediktionsintervall erhålls. Intervallet appliceras sedan på den ursprungliga prognosen.
Ärenden redovisade till åklagare	Polisen	Se <i>inkomna ärenden</i> .
Inkomna brottsmisstankar	Åklagarmyndigheten	Intervallet beräknas utifrån 90 % av historisk prognosavvikelse. Intervallet bygger alltså inte på skillnaden mellan modellens värden och datamaterialets värden, utan på faktiska prognosavvikelser i tidigare prognosrapporter. Därutöver finns en restriktion att intervallet inte får vara snävare vid en längre tidshorisont än vid en kortare.
Brottsmisstankar med åtalsbeslut	Åklagarmyndigheten	Se <i>inkomna brottsmisstankar</i> .
Inkomna brottmål	Domstolsverket	Prediktionsintervall används.
Avgjorda brottmål	Domstolsverket	Intervallet för inkomna brottmål appliceras på avgjorda brottmål. Inkomna och avgjorda brottmål följer varandra väl vad gäller trend och variation, vilket lett till att man gjort ett antagande om att osäkerheten är likadan för inkomna och avgjorda brottmål.
Avgjorda brottmål genom dom	Domstolsverket	Prediktionsintervall används.
Häktade	Kriminalvården	Prognoser görs på månadsstatistik, vilket gör att prediktionsintervallen erhålls för månadsvärden. Årsintervallen tas därefter fram med <i>bootstrap</i> -metoden ⁵⁵ utifrån de 12 undre och 12 övre intervallgränserna för varje år.
Fängelsedömda	Kriminalvården	Se <i>häktade</i> .

⁵⁵ *Bootstrap* är en ickeparametrisk metod för att skatta osäkerhetsintervall genom återsampling med återläggning ur stickprovet. Återsamplingen görs tusentals gånger, vilket skapar en empirisk samplingsfördelning för respektive intervallgräns. För mer om *bootstrapping*, se Wahlin, K. 2008.